

Gardeners'
World

Gardeners' World

Groene school

10 pagina's
kweken
in potten

Inspiratie

**Experimenteren
met eenjarige
planten**

Inheemse pracht

**Rode kamperfoelie
voor nachtvlinders
& avondparfum***Moestuin*Klein budget,
grote oogst

Een tuinparadijs vol leven en kleur

Zo kweek je een gezondere tuin

€6,99

Do's en dont's van het snoeien • Groene oplossingen voor tuinproblemen
Brenda van Zaden uit Zalk over haar pluktuin • Doe mee aan Maai Mei Niet

HENCHMAN®

DÉ ULTIEME TUINLADDER

Ongelijke grond, verschillende hoogtes en een combinatie van zachte en harde bodem: de tuin heeft verschillende uitdagingen waar een gewone ladder geen goede oplossing voor heeft.

Een **HENCHMAN Tripod Ladder** is ontworpen om je veilig, stabiel en zelfverzekerd te laten werken. De verhoogde stabiliteit geeft je het vertrouwen om op hoogte te werken en maakt het trimmen van heggen en het snoeien van bomen makkelijk. Als je hem eenmaal hebt, zou je willen dat je hem eerder had aangeschaft.

Door het lichtgewicht ontwerp van de **HENCHMAN Tripod Ladder** is het prettig om hem te tillen en te gebruiken – perfect voor de lastig bereikbare klusjes in je tuin en in huis.

1. VEILIG WERKEN

Elk van de drie poten kan individueel versteld worden voor complete stabiliteit op ongelijke ondergronden.

2. COMFORTABEL WERKEN

De ingebouwde platformtrede en hoge leuning zorgen ervoor dat je makkelijk handsfree kunt werken.

3. ZELFVERZEKERD WERKEN

De klauwvormige voeten van de ladder zorgen voor extra stabiliteit op zachte ondergronden. De gratis rubberen voetjes houden je stabiel op harde ondergronden, zowel binnen als buiten.

PRIJZEN V.A. € 349 • MATEN 1,8 - 4,8 M

GRATIS VERZENDING • 5 JAAR GARANTIE

"Kwalitatief hoogwaardige producten die ervoor zorgen dat je met vertrouwen werkt op hoogtes!" Daniel. G

2,4 M
3 VERSTELBARE
POTEN

DE ONGEËVENAARDE
VEILIGHEIDSKENMERKEN
VAN DE HENCHMAN
TRIPOD LADDER ZIJN
ONDER MEER:

4,9

Op basis van meer dan 3000 reviews in het VK

NEEM ZELF EEN KIJKJE!

Scan de QR-code om meer te weten
te komen over alle HENCHMAN-ladders

BESTELLEN OF MEER INFORMATIE:

www.henchman.nl

“Ik was altijd de enige op feestjes die een passie had voor de tuin.”

Jarig

Het is een klein decennium geleden en mijn familie druppelt langzaam naar binnen, of nu ja, naar buiten. Ik ben jarig en geef een feestje in onze tuin. Het is mijn eerste eigen tuin. Hiervoor kweekte ik tomaten in mijn studentikoze keukentje hartje centrum Den Haag, en dáárvoor nam ik langzaam de tuin van mijn moeder over. Maar nu hoor ik de kreten ‘nou ja Anne, je hebt hier wel gevoel voor hoor’, afgewisseld met een verbaasd ‘ik wist niet dat jongeren ook van tuinieren hielden’.

Even voor dit moment kwam ik, terwijl ik studeerde in Rome, een prachtige krullenbol uit Nijmegen tegen. En niet veel later betrokken we een benedenetage aan het Kronenburgerpark, zo mooi bezongen door Frank Boeijen. Ik was vast van plan niet teveel moeite te doen voor de tuin want ja, een huurwoning, vreemde huisbaas, en geen cent te makken. Dat liep anders. Ik zaaide, kweekte, stekte en oogstte er al snel op los, niet in staat te stoppen, resulterend in een tuin die geschikt was om mijn verjaardag in te vieren.

Tevreden en verbaasd zaten ze daar dan, al mijn tantes, neven en nichten. Te midden van de bloemen en rabarber. Het gesprek ging er al snel over dat er toch zo weinig mensen van mijn leeftijd (toen begin twintig) waren, die van tuinieren hielden. Ik was toentertijd ook altijd de enige op feestjes die zo’n passie had voor de tuin. Sterker nog, het bleef altijd gênant stil als ik mijn enthousiasme hiervoor uitte bij leeftijdsgenoten.

Hoe anders is dat nu! Niet omdat ik inmiddels een decennium ouder ben geworden, want ook de twintigers van nu ontdekken de geweldige kracht van tuinieren. We merken dat aan onze oplage, want die blijft maar groeien, en dat vertaalt zich ook in de groei van ons team. De samenstelling daarvan laat precies zien hoe tuinieren voor alle leeftijden is. Onze nieuwste aanwinst is namelijk Iona, die precies een decennium jonger is dan ik, en die geen gênante stilte ervaart wanneer zij over haar frambozen begint die ze op haar balkon kweekt.

Tijden veranderen, hoe fijn is dat! Ik vier deze maand mijn verjaardag, inmiddels in een andere tuin, maar nog steeds te midden van de bloemen en rabarber.

Geniet van deze prachtige tuinmaand!

Anne

awieggers@fnl.nl

Anne is ook op Instagram te vinden via @anne_wieggers

mei 2023

Inhoud

Seizoen

- 10 Wij zijn gek op mei**
Voor ons, gelukkigen met een tuin, is het elke dag feest!
- 15 The Full Monty**
Monty over tuinieren tijdens de lockdowns en hoe we dat kostbare gevoel kunnen vasthouden.
- 16 Topkeuze**
De statige schoonheid van vingerhoedskruid.
- 18 Red de bij**
Tips van De Bijenstichting.
- 20 Tuingast van de maand**
De koekoek (*Cuculus canorus*).
- 22 Vers uit de tuin**
Rekha zaait basilicum en verpot haar jonge aubergineplanten.

Op de cover

- 28** Een tuinparadijs vol leven en kleur
- 35** 10 pagina's kweken in potten
- 46** Do's en dont's van het snoeien
- 58** Experimenteren met eenjarige planten
- 68** Groene oplossingen voor tuinproblemen
- 81** Klein budget, grote oogst
- 89** Rode kamperfoelie voor nachtvlinders & avondparfum
- 90** Doe mee aan Maai Mei Niet
- 94** Brenda van Zaden uit Zalk over haar pluktuin

FOTO: MELISSA ROSS; MARSHA ARNOLD

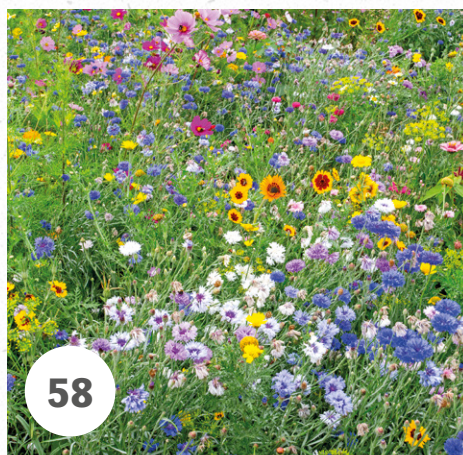

Groene school

- 28 Zomers groen**
Monty omarmt 'slow gardening' bij het uitvoeren van de tuinklussen in mei.
- 32 Jouw snoeimaand**
Fatsioneer vorstgevoelige planten voor het komende groeiseizoen.
- 35 Kweekgids**
Planten, bloemen en groenten kweken in potten en bakken.
- 46 Waar moet ik beginnen? Deel 9**
Alan vertelt je waarom snoeien goed is voor bomen en struiken.
- 51 Vraag & antwoord**
We geven antwoord op de meestgestelde tuin vragen.

Inspiratie

- 58 Planten met een missie, deel 3**
Carol laat zien hoe leuk het is om te experimenteren met eenjarige planten.
- 63 Alles over kamerplanten**
Yucca elephantipes.
- 68 Problemen oplossen op groene wijze**
Bescherm je planten op een natuurvriendelijke, biologische manier.
- 72 Eetbare beauty's**
Drie mooie en smakelijke plantcombinaties die je in bakken kunt kweken.
- 76 De Aeonium: niet langer anoniem**
Rogier en Marieke over deze prachtige vetplantboompjes.
- 81 Klein budget, grote oogst**
Kweek heerlijke groenten die goed zijn voor jou, je portemonnee en de natuur.
- 86 Cadeau-ideeën voor moederdag**
De leukste tuincadeaus voor moeders.
- 89 Inheemse held**
Rode kamperfoelie (*Lonicera xylosteum*) stel zichzelf voor.
- 90 Maai Mei Niet**
Maai je gras in mei niet en lever een grote bijdrage aan de biodiversiteit.
- 94 Een weelderige bloementuin op een paar vierkante meter**
Brenda Gruppen kweekt (pluk)bloemen op biologische wijze.

Aan de slag

- 100 Monty's maand**
- 103 Adams tuintaak van de maand**
- 104 Bloemen in mei**
- 106 In de kas**
- 108 Groente en fruit**
- 110 Algemene tuintaken**

En verder

- 6 Prikbord**
- 85 Puzzel en win**
- 112 Colofon**

86

"Mei is feest! Alle planten kunnen naar buiten, de kleuren barsten los in de tuin, het is Moederdag (zie onze cadeautips op p. 86) en dan ben ik ook nog jarig."

Anne Wiegers - hoofdredacteur

"Mei komt als een geschenk dat me tot in het diepst van mijn wezen raakt en me een groene ruimte in werfelt."

Monty Don - tuinexpert en presentator

"Ik zaai dit jaar veel plukbloemen, mede dankzij het aanstekelijke enthousiasme van Brenda van Zaden uit Zalk op p. 94."

Helga Kluiter - redacteur

Door het artikel van Rekha op p. 22 wil ik nu Thaise basilicum op mijn balkon gaan kweken."

Jos Heijmans - redacteur

"Op Glebe Cottage kweken we tussen maart en mei veel vaste planten uit zaad op. We verheugen ons vooral op de eenjarigen."

Carol Klein - tuinexpert

"Ik maai mijn postzegelgazonnetje niet voor juni, en het levert veel verschillende bloemen én blij insecten op! Lees meer op p. 90."

Linda Passies - redacteur

Welkom

Lees hier alles over wat er deze maand te doen valt op tuingebied, nieuws, weetjes en nog veel meer ...

Ei, ei, ei!

Zingen is niet slechts een gezellige bezigheid voor vogels. Het is *serious business*. In mei zeggen ze met hun gezang vaak: "Ik heb een relatie en een nest, en ik zal het verdedigen." Dit is ook een erg kwetsbare periode voor vogels, dus ze zijn erg op hun hoede. Wat voor ons lijkt op een vogeltje dat zit te dralen in het struikgewas kan een teken zijn dat er een nestje zit.

Voordat je heggen, struiken of bomen snoeit in het voorjaar, moet je altijd eerst goed zoeken of je geen bewoonde vogelnesten over het hoofd ziet. Het is verboden om nestelende vogels te verstoren of om nesten of eieren te beschadigen. Stel indien nodig de snoei dus uit. Aan het nestje en de eitjes kun je zien met welke vogel je te maken hebt. De kans is groot dat de volgende vogels in jouw tuin nestelen.

1 Zanglijster

Turdus philomelos

Deze lijster maakt een nestje van twijgjes en gras, dat hij 'lijmt' met modder en bekleedt met mos, rottend hout of mest. Je vindt hem vaak laag in een heg of in dichtgegroeide klimop. Hij legt drie tot zes blauwe eitjes, meestal sterk doortekend met willekeurige bruine vlekken. Het eitje is 25-28 mm groot.

2 Roodborst

Erithacus rubecula

Roodborstjes nestelen graag in holten langs steile oevers, in bodembedekkende struiken, heggen of zelfs omgevallen bloempotten achter een schuur. De nestjes zijn een warboel van dode bladeren en mos, bekleed met veren en haren. Het erg territoriale vogeltje legt drie tot negen beige tot witte eitjes van 20-21 mm groot, die egaal gekleurd zijn of bruine vlekjes hebben.

3 Huismus

Passer domesticus

De huismus maakt een nest van droog gras, draadjes en veren in een gat of kier in een gebouw, in struikgewas, een dichte haag of diep in een conifeer. Huismussen hokken graag samen, dus een mussenhotel aan een gevel is een uitkomst. De vogel legt drie tot zeven eitjes van 21-22 mm groot. Ze zijn erg lichtblauw of gebrokenwit van kleur en onregelmatig bruin gespikkeld, met vaak meer vlekken richting het afgeronde deel.

4 Koolmees

Parus major

Koolmeesjes maken nesten in boomholtes, nestkasten of dichte heggen. De nestjes zijn meestal van mos en fijn gras, bekleed met een dikke laag haar en dons. De mees legt vijf tot wel elf vuilwitte eitjes van 17 à 18 mm groot, bruinevlekt en vaak meer gestippeld aan het afgeronde uiteinde.

5 Merel

Turdus merula

Deze zanger bouwt een laag nest in heggen, struiken of klimop, net zoals zanglijsters, maar met meer mos gemengd met de modder, en met een bekleding van droog gras. Hij legt drie tot vijf bruinevlekte, lichtblauwe eitjes, soms zonder doortekening. De eieren zijn 27-31 mm groot.

Agenda | De leukste tuinevents van de komende tijd

Tuindagen Beervelde

Wanneer: 12 t/m 14 mei (10:00-18:00 uur)

Waar: Beervelde, België

Info: www.parkvanbeervelde.be

De Tuindagen in het Park van Beervelde zijn een begrip voor liefhebbers van tuinbeurzen. Twee keer per jaar, half mei en half oktober, is het park drie dagen lang een schatkamer voor 240 deelnemers op Europees topniveau en meer dan 20.000 plantenliefhebbers. Daarnaast wordt er gezorgd voor muziek, decoratie en antiek voor de tuin, kinderanimatie, workshops en culinaire streekproducten. Perfect dus voor een gezellig uitstapje met het hele gezin of vrienden in een prachtige omgeving.

Het thema voor deze editie is 'Flower Power'. Let op: tickets zijn alleen online te koop. Kinderen tot en met 14 jaar mogen gratis naar binnen.

Meimarkt De Boschhoeve

Wanneer: 27 mei (10:00-17:00 uur)

Waar: Kwekerij/Tuin De Boschhoeve, Wolfheze

Info: www.boschhoeve.nl

De kou is definitief uit de grond en het gevaar van nachtvorst is half mei geweken. Een goed moment dus voor tuinliefhebbers om tijdens de Meimarkt van De Boschhoeve hun slag te slaan voor een spannend nieuw tuinseizoen. Of je nu bestaande beplanting wilt opvullen, borders wilt veranderen of zelfs een compleet nieuwe tuin gaat aanleggen, op deze markt vind je volop inspiratie, planten en zaden en allerlei andere handige, fraaie en praktische tuinartikelen. Verspreid over het erf en de boomgaard vind je vele kramen met bijzondere planten, moestuinplanten, aardewerk en keramiek, gereedschap, tuinboeken, plantensteunen en nog veel meer. Verder kun je allerlei lekkernijen proeven en geeft de plantendokter informatie en advies bij ziekten en plagen.

Kijk voor alle deelnemers op de website. De entree bedraagt 4 euro per persoon (kinderen tot 12 jaar gratis).

Top in de Kop

Wanneer: 20-21 mei (11:00-17:00 uur)

Waar: Kop van Noord-Holland

Info: www.topindekop.nl

De opentuinroute 'Top in de Kop' bestaat sinds 2000 en is inmiddels bij kunst- en tuinliefhebbers uit heel Nederland een begrip geworden. Tijdens vijf gezamenlijke open weekends tussen mei en oktober worden ook dit jaar weer de mooiste privétuinen, beeldentuinen, ateliers en een natuurvriendelijke kwekerij opengesteld voor publiek. De groep bestaat uit gepassioneerde deelnemers in Kop van Noord-Holland.

Je kunt op de website zien welke tuinen precies meedoen en met behulp van de kaart zelf een route samenstellen. Onderweg tussen de tuinen kun je vervolgens ook nog genieten van het weidse landschap met landelijke weggetjes en knoestige oude knotwilgen langs de smalle sloten, bloeiende weilanden en nog veel meer.

Kijk steeds kort van tevoren op de website voor de laatste informatie rondom deelnemende tuinen, afwijkende openingstijden – en natuurlijk de data van de volgende open dagen.

Ijsheiligen!

Ijsheiligen is een belangrijk moment voor tuiniers! Deze dagen vormen een richtlijn voor wanneer je je vorstgevoelige planten weer buiten kunt zetten. Want ná ijsheiligen is nachtvorst zeldzaam.

Ijsheiligen is niet één dag of datum, maar een periode van een paar dagen: van 11 tot en met 15 mei. Na die dagen is de kans erg klein dat er nog nachtvorst komt. Dat betekent dat je je kwetsbare planten na die tijd met een gerust hart buiten kunt zetten.

Het is overigens geen garantie dat er na deze periode geen nachtvorst meer voor kan komen (in 2020 vroor het in De Bilt op 14 mei 's nachts een graad), maar door klimaatverandering wordt dat wel steeds zeldzamer. Sterker nog, de laatste vorstdag is de afgelopen veertig jaar gemiddeld een dag of tien naar voren geschoven. Hoe dan ook, houd altijd de weersverwachtingen goed in de gaten en houd nog even vliesdoek bij de hand.

Jubileumjaar Arcen

Toen in 1988 in het Maasdorp Arcen een groen themapark de deuren opende, sprak het NOS Journaal van een klein Versailles. Dit jaar bestaat dit park, Kasteeltuinen Arcen, dus 35 jaar – en dat wordt uitgebreid gevierd. Zo heeft de kas Casa Verde plaatsgemaakt voor de boulevard 'Plaza Verde' en een mediterrane tuin – met tientallen nieuwe bomen, olijven, rozemarijn en een groot lavendelveld geplant. Op 31 mei, de verjaardag van het park, wordt het nieuwe tuingebied officieel geopend. Daarnaast wordt er met een buitenexpositie in de Water- en Beeldentuin dit jaar teruggekeken op wat kunst de afgelopen 35 jaar aan het park heeft toegevoegd. Kijk voor meer informatie over alle geplande activiteiten en openingstijden op www.kasteeltuinen.nl.

Hoe het allemaal begon -

In de tuin van ... *Linde Meirlaen*

uit Lokeren (B)

Linde maakte van een saai grasveld een stadstuin, waar bloemen en planten op de eerste plaats staan. De tuin bevat nu een combinatie van borders en moestuinbakken met een zuidelijke sfeer.

"Ik tuinier graag omdat je in de tuin inzicht krijgt over hoe de natuur werkt en beetje bij beetje leert hoe je die het beste kunt beschermen. Ook heeft (moes)tuinieren mij geleerd om geduldig te zijn.

Ik zaai veel, zowel eenjarige als vaste planten. Mijn borders zijn dus vaak combinaties daarvan. In mijn tuin vind je ook acht verschillende fruitsoorten, twee moestuinbakken, vier bomen, verschillende borders waaruit ik het hele jaar door bloemen pluk. Dit alles probeer ik samen te proppen op 100m².

Bij het kiezen van de beplanting staat behoud en creëren van biodiversiteit voorop. Zo ben ik ook gestopt met het kopen van potgrond op basis van turf. Het zijn kleine dingen die een groot verschil kunnen maken."

Je kunt Linde ook volgen op Instagram:
@meer_dan_sprietjes.

IN JOUW TUIN

Wil jij iets vertellen
over jouw tuin? Ga naar
gardenersworld
magazine.nl/jouw-tuin
en stuur ons jouw
verhaal.

“Bij het kiezen van de beplanting
staat behoud en creëren van
biodiversiteit voorop.”

*“Daar is mijn groene
wereld weer
Met al haar tinten
zacht en teer.”*

Nicolaas Beets (Nog eens mei)

De maand mei is voor mij dubbel feest. Het is een van de mooiste maanden in de tuin, en dan ben ik ook nog jarig! Mijn favoriete bloeiers zijn mijn Wisteria (ik heb een roze regen, in plaats van een blauwe), allium 'Purple sensation' en clematis 'Rubens'. Zo staat er altijd wat in bloei tijdens mijn verjaardagsfeestjes.

Wij zijn gek op *mei*

De maand mei staat bol van de – al dan niet officiële – feestdagen. Er is een dag speciaal voor ijsjes met druivensmaak (*Grape Popsicle Day*), eentje die de quiche lorraine viert, een internationale dag van de hamburger, een Wereld Schildpaddag, een internationale hummusdag en een dag die koekjes met *chocolate chips* in het zonnetje zet. Niet letterlijk natuurlijk, want dat levert alleen maar rommel op. Stuk voor stuk heel fijne dagen, maar voor de tuin hebben we geen eigen dag nodig.

Neem deze maand. Ook al verwelken de lentebollen, de rest van de tuin zet de tussensprint in op weg naar de zomer. Voor ons, gelukkigen met een tuin, is het elke dag feest!

STER VAN DE MAAND

Clematis 'Nelly Moser'

Deze 'gestreepte pyjama' onder de clematissen bloeit in mei-juni met zachtlila bloemen, met in het midden een brede, roze streep. De bloemen verbleken minder als ze niet in de volle zon staan. Een plekje in halfschaduw is dus aan te bevelen.

Na de eerste bloei in mei-juni, verblijdt deze clematis je in september nog een keer.

Hoogte x Breedte 2,5 m x 1 m

TEGEN DE 'BLUES'

Wat een plaatje! Een bosrand, een klein beetje schaduw en een palet aan verschillende vormen en groentinten. Voeg hier en daar een toefje blauw toe en je hebt iets heel bijzonders te pakken. Helemaal als één van die toefjes de hemelse schijnpapaver (*Meconopsis*) is.

Corydalis 'China Blue'

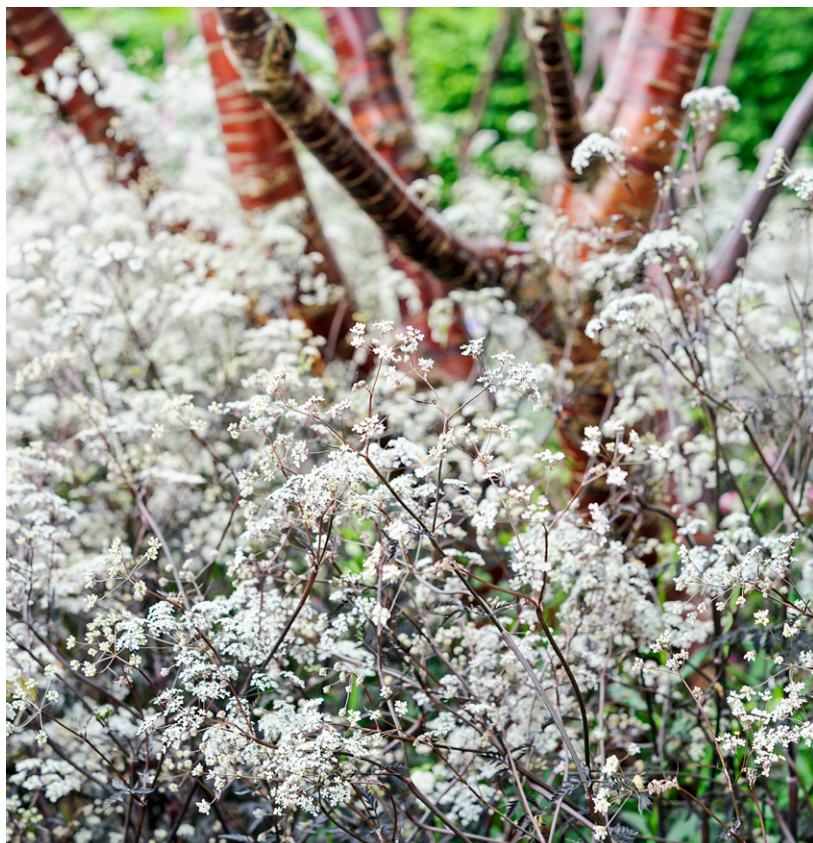
Vermeerder deze helmbloem uit rijp zaad in trays, of door te delen in het najaar. Buiten bereik van (huisjes)slakken houden.

H x B 30 cm x 30 cm

Meconopsis 'Lingholm'

Leeft kort, maar glorieus. Stelt hoge eisen aan de standplaats: liefst in zure grond en niet te warm..

H x B 80 cm x 40 cm

GOLVEN VAN VROLIJKHEID

Dit is een heerlijke combi. Het lijkt wel alsof mensen in hoge, bruine laarzen door een schuimende branding wandelen. De glanzende bast van deze kersenboom is normaliter erg opvallend, maar door het schuim van het fluitenkruid rond de enkels doet het denken aan een vrolijke oom die omsingeld is door puppy's.

Anthriscus sylvestris 'Ravenswing'

Mooie variëteit van het inheemse fluitenkruid met fraai donker loof. Zelfzaaiend en ideaal voor wilde beplanting.

H x B 100 cm x 40 cm

Prunus serrula

Tibetaanse kers. Krijgt in het voorjaar witte bloemen en in de winter een rode, glanzende stam. Geen speciale snoeiveisen, maar als je snoeit, doe het dan in de zomer.

H x B 8 m x 8 m

VOORBIJ FLADDEREND

Stel je voor dat je een stevig houten kistje met banden van verouderd messing en een dik deksel vasthoudt. Zet het op zijn plaats en open voorzichtig het deksel: de scharnieren zijn goed geolied en maken geen geluid. Een kleurige groep vlinders vliegt er geluidloos uit en verspreidt zich naar alle hoeken van de tuin. Zo voelt het wanneer je een hoekje omloopt en oog in oog komt te staan met deze geweldige plant.

***Pelargonium* 'Angeleyes Orange'**

Bloeit weelderig. Perfect voor plantenbakken en hangmanden, maar doet het ook goed in een serre. **H x B** 30 cm x 30 cm

GOUDHEERLIJK

Ga nooit in mei op vakantie als je een goudenregen in je tuin hebt. Hij bloeit relatief kort, dus je mist hem zo als je een weekje naar Terschelling of een strand op de Canarische Eilanden gaat. Prioriteiten stellen is belangrijk! Het is, zoals je ziet, een wonderlijke waterval van geel.

Laburnum x watereri 'Vossii'

Vaak gebruikt in grotere tuinen om een overweldigende, intense tunnel te vormen. Werkt net zo goed als je hem als een kleine boom in een kleinere tuin kweekt. Giftig. **H x B** 8 m x 6 m

ON THE ROCKS

Maar weinig drankjes zijn vernoemd in een lied én een film én een concerttournee. De tequila sunrise viel die eer wel te beurt. The Eagles zongen erover in 1973, in de film uit 1988 speelden Michelle Pfeiffer en Mel Gibson de hoofdrol en het waren The Rolling Stones die hun tournee uit 1972 aan het drankje opdroegen. Hoe dan ook, deze pioenroos heeft dezelfde kleur: oranje met een klein randje grenadine. De enige tegenstelling zit in het tijdstip van de dag..

Paeonia 'Coral Sunset'

Plant in rijke grond en laat de wortels daarna met rust. Vermeerder door delen in na- of voorjaar.

H x B 70 cm x 70 cm

The Full Monty

Monty raakt de kern van wat tuinieren voor ons betekende tijdens de lockdowns en hoe we dat kostbare gevoel kunnen vasthouden.

In de zomer van 1996 ging ik naar Londen om de architect Rick Mather te interviewen over zijn tuin. Mather (hij overleed in 2013) had een daktuin die stijlvol en doordacht was aangelegd, zoals het een van Londen's meest vooraanstaande architecten betaamt. Maar hoewel het regenwater slim werd hergebruikt en het hele gebouw was afgestemd op zijn eisen voor de daktuin, verbaasde het mij dat hij geen irrigatiesysteem had. Water geven deed hij met de hand, met een gieter – en de tuin was groot, op twee niveaus en boordevol planten. Het moet hem eeuwen gekost hebben, vooral in een hete zomer. Maar daar ging het om. Water geven was zijn vorm van tuinieren. Het dwong hem tot een dagelijkse inspectie van – en verbinding met – elke plant. Het maakte hem deel van de tuin en de tuin deel van zijn leven.

Drie jaar geleden schreef ik over het mogelijke effect van het coronavirus op onze tuinen en tuinieren. Het was nog vroeg en ik had, net als iedereen, geen idee hoe lang het zou duren. Drie jaar later leren we leven met het coronavirus en is het leven weer enigszins normaal geworden.

“Soms kunnen heel eenvoudige dingen in een tuin ons diep raken.”

Wat hebben we geleerd? Drie jaar geleden vermoedde ik dat mensen met tuinen niet alleen enorm zouden profiteren van de buitenruimte tijdens de lockdowns, maar ook dat we er een hechtere, intiemere en minder commercieel gedreven relatie mee zouden aangaan. Over het algemeen is dat waar. Dat was zeker zo tijdens de eerste lockdown in 2020 en het blijkt dat er een subtielere relatie is ontstaan.

De tuin werd iets waarmee we ons geestelijk en emotioneel konden voeden, maar ook letterlijk door het kweken van groenten. Tuinen werden de schakel met de natuurlijke wereld, zowel op macro- als microniveau. Het roodborstje dat parmantig op de omgekeerde pot zat en de egel die 's nachts op bezoek kwam, waren even belangrijke 'wilde dieren' als een sneeuwuipaard of albatros. Het huiselijke verbond onze besloten wereld met de bredere wereld. Dat alleen al was een enorm voordeel.

Maar er zat ook een andere winst in het dagelijks observeren van de tuin door de seizoenen heen. Het veranderde de manier waarop velen van ons met de tuin omgingen. In plaats van hem te zien als een reeks projecten of klusjes, zagen we zijn langzaam ontluikende schoonheid. We werden ons bewust van de verandering door de uren heen – de tuin was geen statisch geheel meer. Als er een geheim is voor tuinieren, dan is dit het wel. Hij gaat nergens heen, komt nooit aan, gaat nooit weg – maar is altijd in het hier en nu. Door je daar volledig mee bezig te houden, word je je ook bewust van en betrokken bij het heden – en dat is mooi.

Zal dit zo blijven? Waarschijnlijk niet. Buitengewone omstandigheden leiden tot buitengewone reacties, en wanneer het gewone terugkeert, verdwijnen de goede bedoelingen. Het simpele feit is dat je – om goed te kunnen tuinieren en er ten volle van te kunnen genieten – in je tuin moet zijn. Dat was tijdens de pandemie de sleutel tot de ervaring van het tuinieren. Voor het eerst brachten veel meer mensen overdag buiten in hun tuin door. Voor drukke mensen die te vroeg naar hun werk gaan en te laat thuis komen, is dat lastig.

Maar net als het water geven van Rick Mather, is de kwaliteit van de tijd die je in de tuin doorbrengt net zo belangrijk als de kwantiteit. Soms kunnen heel eenvoudige dingen in een tuin ons diep raken. Het opheffen van de beperkingen heeft ons misschien weer vrijgelaten in de wereld, maar wellicht kunnen we de les die we in die maanden van isolatie hebben geleerd, vasthouden door de tuin naar ons toe te laten komen en ons er volledig aan over te geven.

Tuinprogramma's, -magazines en -boeken hebben de neiging projecten en seizoensklussen aan te prijzen, alsof alles binnen een bepaalde termijn moet gebeuren. Maar de waarheid is dat de beste dingen in een tuin geleidelijk door de tijd kabbelen, niet per se veel doen maar gewoon zijn. Water geven, bloemen koppen, onkruid wieden of gewoon goed kijken zijn allemaal even belangrijk als al het andere dat je ooit in een tuin zou kunnen doen of bereiken.

Monty

'Silver Fox'

Is korter dan andere soorten, met zilverkleurig blad en witte bloemen met rode spikkels. **H x B** 60 x 30 cm

'Sutton's Apricot'

De bloemen uit de amberkleurige knoppen zijn abrikoos- tot crèmekleurig. Mooist als tweejarige. **H x B** 120 x 60 cm

'Dalmatian Peach'

Rijkbloeiend, met perzikkleurige bloemen. Bloeit in het eerste jaar als je in de lente zaait. **H x B** 80 x 50 cm

'Pam's Choice'

Witte bloemen met donkerpaarse vlekken in de keel. Spectaculaire tweejarige. **H x B** 110 x 60 cm

FOTO'S: JASON INGRAM; PAUL DEBOIS

Vingerhoedskruid

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Zaaien												
Bloei												

'Camelot Cream'

De crèmekleurige klokjes rond de stelen hebben rode spikkels. Op zijn mooist als tweejarige. **H x B** 120 x 50 cm

Topkeuze

Vingerhoedskruid

Deze statige schoonheden fleuren de late lente op en mogen in geen enkele tuin ontbreken.

Vingerhoedskruid kan in twee groepen worden opgedeeld. Allereerst zijn er de soorten die zijn afgeleid van het gewone vingerhoedskruid (*Digitalis purpurea*), en die behoren tot de mooiste wilde bloemen die er zijn. Het zijn overwegend tweejarige planten en ze zijn bovendien inheems. Tot de andere groep behoren de meerjarige en hybride soorten.

Voor de Topkeuze van deze maand doen we de handen op elkaar voor het gewone vingerhoedskruid met al zijn prachtige verschijningsvormen en variëteiten. Afhankelijk van in welk deel van Nederland je woont, noem je vingerhoedskruid bijvoorbeeld pijpenkop, poppenschoentje, judasbeurs of slangenbloem.

In vroeger tijden werd vingerhoedskruid gebruikt tegen hartproblemen, omdat er een stofje in deze giftige plant zit dat het hartritme vertraagt (probeer dit nooit zelf!). De aanblik van deze statige schoonheden doet ons hart echter sneller kloppen.

■ **Standplaats** Voelt zich opperbest in gewone of zure grond, in halfschaduw. In de volle zon kan ook indien de grond niet te droog is.

■ **Planten** De variëteiten die we hier noemen zijn winterharde, tweejarige planten. Zaai in de zomer voor bloei in het tweede jaar. Sommige bloeien al in de eerste zomer wanneer je ze in de lente binnen zaait en opkweekt als half-winterharde eenjarige.

■ **Verzorging** Door te koppen verleng je het bloeiseizoen, maar dan raken de planten wel hun vermogen tot uitzaaien kwijt.

Bijenportret

Roodpotige groefbij

In Europa komt deze soort noordelijk tot aan de poolcirkel voor en in het zuiden slechts in de bergen. In Nederland is deze bij in het hele land in kleine aantallen te vinden. De roodpotige groefbij leeft op diverse bodemsoorten en in allerlei open, droge gebieden zoals heidevelden, oeverwallen van rivieren, stadsparken, tuinen en bossen. In Nederland zijn 53 verschillende soorten bekend. De naam van de roodpotige groefbij komt van het lengtegroefje op het uiteinde van het achterlijf van de bijvrouwtjes. Zowel de vrouwtjes als de mannetjes hebben opvallende witte haarbandjes op het achterlijf. De bovenkant van het borststuk is bruin

behaard. De bij heeft een lengte van 9 tot 11 millimeter.

De volwassen bevruchte vrouwtjes overwinteren. Als een vrouwtje uit haar winterslaap komt, graaft zij een nest in de grond op zandpaden en opritten. Het nest kan door één vrouwtje worden gesticht, maar de verzorging van hetzelfde nest gebeurt soms gezamenlijk met meerdere werksters. Vooral in langere, warmere zomers is de kans op het ontstaan van sociale nestjes groter. Bij een sociale broedcyclus wordt een nestgang tot een diepte van 10 tot 20 centimeter diep gegraven. Vijf tot acht kamertjes (broedcellen) worden grenzend aan de gang aangelegd of aan het eind

van een kort zijgangetje. In elke cel legt het vrouwtje een stuifmeelbolletje met daarop een eitje. Het vrouwtje blijft bij haar jonge broed tot de werksters uit het zomerbroed (eerste leg) komen. De werksters vergroten vervolgens het nest. De hoofdgang krijgt nu meerdere schuin weglappende zijgangen en kan dan een diepte van meer dan 30 centimeter bereiken. Het aantal broedcellen kan vervolgens oplopen tot wel 25 stuks.

De roodpotige groefbij vliegt van maart tot en met oktober. De hoofdvliegtijd van het vrouwtje is begin mei. De hoofdvliegtijd van de mannetjes is begin augustus. Dan vindt de paring plaats, waarna de mannetjes sterven.

Red de bij

Het is mei en dat betekent: laat het gras het gras deze maand.

Lees meer over
Maai Mei Niet
op pagina 90

EW **MAAI
MEI
NIET**

Tips van de Bijenstichting

Bijen en tuinen

De vrouwtjes van de roodpotige groefbij bezoeken een brede variatie aan planten. In Nederland worden zij veel gezien op boerenwormkruid en paardenbloemen. Het stuifmeel wordt verzameld aan de achterpoten.

Maai Mei Niet-maand

Maai Mei Niet is de eenvoudigste actie aller tijden, want je hoeft er letterlijk niets voor te doen: steek je handen vooral niet uit de mouwen, laat je grasmaaier staan

en doe iets goeds voor de bijen! Je krijgt er een bloeiend grasveld en dankbare bijen en beestjes voor terug. Wie wil dat nu niet?

Samen zetten we grasveldjes en gazons in heel Nederland in bloei met onder andere paardenbloemen voor de bijen. Saaie grasmatten toveren we om tot bijenoases vol bloemen. Dus doe mee, laat je grasmaaier staan en creëer een gedekte tafel voor deze vrolijke zoemers!

Kijk voor de actie op:

www.maaimeniet.nl

De Bijenstichting

zet zich in voor bijen en beschermt ze tegen uitsterven. Via cursussen, workshops en open dagen leer je alles over bijen. Je kunt ook altijd een kijkje komen nemen in de demonstratietuin in Vorden, waar met veel vrijwilligers gewerkt wordt aan de bloemenborders. Iedere maand geeft de Bijenstichting ons de perfecte tips om onze tuinen nog natuur- en bijvriendelijker te maken.

www.bijenstichting.nl

Tuingast van de maand

In mei profiteren bijna alle tuindieren in de tuin van het zachte weer en de beschikbaarheid van voedsel. Vogels zitten op eieren, bijen verzamelen nectar en stuifmeel om mee terug te nemen naar hun nesten. Egels paren en kikkervisjes doen zich tegoed aan algen, om dikker te worden voordat ze pootjes ontwikkelen en de vijver verlaten. De eerste gier-, huis- en boerenwaluwen arriveren.

Als het droog is, houd dan de planten gehydrateerd en de grond vochtig met water uit je waterton. De meeste bloemen stoppen met nectar maken tijdens droogte en rupsen gaan dood op verdroogde bladeren. Metselbijen en huiswaluwen vertrouwen op modder om hun nesten te bouwen en hebben dus vocht nodig. Wij kunnen helpen om dieren aan de klimaatverandering aan te passen, en wat water hier en daar kan een reddingsboei zijn.

Dit kun je tegenkomen

Koekoek, *Cuculus canorus*

Hoewel het niet echt een tuinvogel is, kun je koekoeken in je tuin horen als ze roepen om een partner. Hun onmiskenbare "koe-koe" kondigt de komst van de zomer aan. Ze hebben de grootte van een kleine duif, maar in vlucht lijken ze op een sperwer. Ze hebben een grijs lichaam, met een donkerder grijs-wit gestreepte buik. Rond half april en in mei komen ze naar ons land vanuit Angola en Congo. Hier paren ze en leggen ze eieren voor ze weer naar het zuiden trekken. Ze eten insecten, en zijn vooral dol op harige rupsen.

Koekoeken leggen eieren in de nesten van andere soorten, meestal graspieper, heggenmus en kleine karekiet. De kuikens ontgroeien snel de anderen in het nest, en zullen ze er zelfs uitduwen om hun eigen overleving te verzekeren. Koekoeken zijn vanaf 1990 hard achteruit gegaan in aantallen en staan op de Rode Lijst.

Kijk uit naar veldmuisjes onder de voedertafel.

Kijk ook uit naar ...

■ Icarusblauwtje. De enige blauwe vlinder die op ooghoogte vliegt, rond hulst en klimop.

■ Veldmuis. Je vindt ze op of rond composthopen en houtstapels waar ze vogelzaadjes eten. Zelf zijn ze voedsel voor de dieren hogerop in de voedselketen.

■ Meikevers. Grote kever met vedervormige antennes. Is actief in de schemering en maakt een opvallend brommerig geluid.

“De onmiskenbare roep van een koekoek kondigt de komst van de zomer aan.”

Vers uit de tuin

Er staat genoeg te gebeuren in de kas deze maand. **Rekha** zaait basilicum en verpot haar jonge aubergineplanten in afwachting van een smakelijke, rijke zomerse oogst.

Deze maand noem ik 'mauve-mei', omdat de bloembollen van de alliums de show stelen. Nee, ik heb echt niet alleen maar groenten hier op de volkstuin! Omdat mijn tuin een cottagekarakter heeft, spelen bloemen een belangrijke rol bij het in harmonie brengen van dit perceel. Hoe graag ik ook rechte rijen groenten en aardappelheuvels zie, bloemen zorgen niet alleen voor een aangenaam uitzicht, maar trekken ook bestuivers aan. Dit alles zorgt voor een harmonieuze botsing van kleur, geluid en natuurlijk het vooruitzicht van oogsten.

Maar er is werk aan de winkel. Eerst moet de kas worden aangepakt. Het is 'verhuisdag' voor de aubergineplanten en voordat ze in de kas arriveren, moet ik de verlichting aanpakken. Tot nu toe hebben hun tere blaadjes alleen kunstmatige kweeklampen gekend, en het licht in de kas is te sterk voor ze terwijl ze zich aanpassen.

In plaats van witte schaduwverf op de glazen ruiten te schilderen, geef ik er de

voorkeur aan het dak te bedekken met herbruikbaar steigergaas om dat broodnodige gefilterde licht te geven. Ik weet het, het ziet er lelijk uit, maar het moet.

Buiten plant ik, zodra het risico van vorst is geweken, sperziebonen aan de voet van de wigwams die de broodnodige structuur geven aan mijn moestuintje. Bovendien moet ik

voortmaken met het planten van aardappelen en suikermaïs. Daar ga ik dan, met de troffel in de hand. Tot snel!

Bescherm jonge aubergineplanten tegen fel licht om ze te laten wennen aan hun nieuwe omgeving.

Zo kweek ik basilicum

Basilicum is niet alleen voor de zomer, maar ook voor het voorjaar. Althans, dat zeg ik graag, waarschijnlijk omdat ik geen genoeg kan krijgen van dit eenjarige kruid. Het is het eerste kruidenzaadje dat ik in maart zaai.

In tegenstelling tot andere mediterrane kruiden die een voorkeur hebben voor minder vruchtbare, zanderige, goed afwaterende grond, wil basilicum het tegenovergestelde. Bij het oppotten gebruik ik vochtvasthoudende, turfrijke compost en voeg zelfs een beetje bloed-, vis- en beendermeel toe aan de potgrond om de basilicum langzaam te bemesten.

Ook al staan de planten op schappen in de veilige kas, toch kruipen er slakken rond. Elke ochtend controleer ik op tekenen van afgevreten bladeren, slijmsporen en poephooptjes rond de voet van mijn zaailingpotjes. Om vollere planten te krijgen, knijp ik de top af zodra de plantjes 15 cm

hoog zijn, zodat de zijscheuten gaan groeien. Rond mei sieren de basilicumblaadjes niet alleen mijn bord, maar geven de planten ook mijn aubergines gezelschap.

In juli zaai ik een nieuwe portie zaden, net als de eerste partij begint te bloeien en bijen naar de kas trekt. Ze zijn perfect om bestuivers naar de aubergineplanten aan te lokken. Bovendien houdt het aroma van basilicum de kaswittevlies op afstand.

PROBEER OOK

Ik kweek veel basilicumsoorten, maar **'Sweet Genovese'** is mijn absolute favoriet. Hij doet het ook trouwens goed op de vensterbank. Voor oosterse wokgerechten en curry's gebruik ik **Thaise basilicum** met zijn paarse stelen en kleine, smalle bladeren. Zelfs bij verhitte behouden ze hun anijssmaak. Ook kweek ik grootbladige basilicum die ik gebruik om met rijst te vullen voor heerlijke dolma's.

BOVEN Grote potten met meerdere planten drogen sneller uit dan kleine. **RECHTS** Rekha heeft een ruime keus aan allerlei basilicum-soorten.

TIP

Maak zelf brandnetelgier. Die is rijk aan stikstof en zorgt voor een weelderige bladgroei. Gebruik je oudere brandnetels, kneus of breek dan eerst de stelen.

Frisse cocktail met basilicum

Laat de zomer nu al beginnen met dit verkoelende, pittige drankje.

VOOR 1 PERSOON

- 3 takjes basilicum
- 50 ml gin met citroensmaak
- 20 ml limoensap
- 10 ml rietsuikersiroop
- Ijsklontjes en gemalen ijs

BEREIDING

1 Doe de basilicumblaadjes in een cocktailshaker en kneus de blaadjes met een stamper of het uiteinde van een deegroller.

2 Voeg gin, limoensap, siroop en ijsblokjes toe. Sluit het deksel en schud krachtig.

3 Vul een glas met gemalen ijs en zeef voorzichtig over de inhoud.

4 Serveer meteen met een takje basilicum en een biologisch afbreekbaar rietje. Proost!

Te doen in de moestuin in mei

ZAAIEN

- **Knolraap** Doe wat water in een ondiepe zaaivoor van 1 cm en zaai hierin. Schep de grond voorzichtig terug. Dek de voor af met insectenwerend gaas om te voorkomen dat *Alticini* zich tegoed doen aan de jonge bladeren.
- **Pootaardappelen** Geef aardappelen voor de hoofdteelt 45 cm tussenruimte voor een grotere oogst.
- **Savooiekool** Zaai nu in bedden of een koude bak om volgende maand uit te planten.
- **Bieten** Plant om de 10 cm twee of drie zaden, zodat je later niet zo veel hoeft uit te dunnen: een taak minder in deze drukke tijd van het jaar.

OOGSTEN

- **Knip** de bladscheuten van houtige kruiden zoals oregano en tijm voordat de planten bloemstelen produceren. Hak ze fijn en meng ze met zachte maar niet gesmolten boter. Doe porties in ijsbakjes en vries in voor later gebruik.
- **Pluk** rijpe rabarber met stevige rode stengels en enorme brede bladeren. Ze zijn gemakkelijk te oogsten: gewoon vastpakken en draaien.
- **Verzamel** de laatste van de in de winter gezaaide tuinbonen. Doppen, kort stomen en pureer tot een hummus.

KLUSJES

- **Verwerk** goed verteerde tuincompost in de grond voordat je knolselderij plant. Hierdoor houdt de grond vocht beter vast. Zorg voor een ruime afstand van 30 cm tussen de planten.
- **Gebruik** zonwering (bijv. verf of doek) in de kas om nieuwe planten te beschermen tegen verbranding.
- **Dun** wortelzaailingen begin deze maand volledig uit. Half mei komt de wortelvlieg op, dus bescherm de planten met gaas.
- **Ga door** met het maken van smeewortelgier, voordat de planten bloemstelen produceren.

VOLGENDE MAAND Rekha kweekt aardbeien en heeft een recept voor heerlijke koekjes.

Over Euro-Serre

Euro-Serre is al meer dan 40 jaar de expert in het bouwen van hobbyserres en tuinkamers. In het ruime assortiment aluminium serres en tuinkamers is er voor iedereen de juiste kas te vinden. Ook kun je er terecht voor advies op maat, ontwerp in huis en professionele plaatsing.

Met een serre verklein je je ecologische voetafdruk, want je investeert in biologische voeding en je verlengt je groeiseizoen. Maar dat is niet het enige. De serres van Euro-Serre worden uitsluitend lokaal geproduceerd met behulp van energie uit zonnepanelen. De grondstoffen zijn circulair, waardoor de afvalstromen voor 95% recyclebaar zijn. Ook de poedercoating is milieuvriendelijk. Hierdoor is een kas van Euro-Serre een duurzame keuze.

Euro-Serre heeft exclusieve verdelers in België en Nederland.

www.euroserre.com

Haal alles uit je serre: zo richt je hem optimaal in

Een kas is de ideale plek om planten op te kweken. Door de overvloed aan zon en bescherming tegen slecht weer ben je verzekerd van een rijke oogst. Daarnaast is een kas tegenwoordig veel meer dan een kweekkas alleen. Je kunt er ook een leuke tuinkamer in creëren. Een plek van warmte met uitzicht op de natuur, helemaal naar jouw smaak. Hoe richt je een serre in zodat je het beste uit elk seizoen kunt halen?

Benut de plaats

Als je hem eenmaal hebt, is een kas al snel te klein. Het is dus belangrijk dat je de beschikbare plek goed gebruikt. Een paadje

van grind of houtsnippers met een boordsteen eromheen is handig, maar het kan ook eenvoudiger. De kunst is om je plantenweelde bereikbaar te maken en daarbij zoveel mogelijk vrije plekken over te houden om te bewerken.

Ga verticaal

Je wint ruimte door ook de verticale ruimte te benutten. Bijvoorbeeld door zaaitafels te gebruiken of een rek neer te zetten.

Haal buiten naar binnen

Tuinieren is leuk, maar misschien mis jij dat buitengevoel tijdens de herfst en de winter? Met een muurserre kun je 'buiten zitten'

perfect evenaren. Op en top genieten van je tuin terwijl je zelf comfortabel warm zit. Wist je dat je een serre ook makkelijk kunt verwarmen? Ideaal voor een winterbarbecue.

Ontwerp

Afhankelijk van je tuindroom kies je een model en een inrichting die bij je past. Gebruik natuurlijke materialen voor een rustige en gezellige sfeer. Ga je voor een duurzaam ontwerp, ontdek dan wat voor leuks je met oude klinkers, tweedehands meubels en bloempotten kunt doen.

GROENE SCHOOL

Leer elke maand iets nieuws in de tuin. Van basistechnieken als met onkruid omgaan en snoeien tot het vergroten van je moestuinoogst, in deze rubriek komt het allemaal aan bod.

32

Deze maand

- 28 Zomers groen**
Monty omarmt 'slow gardening' bij het uitvoeren van de tuinklussen in mei.
- 32 Jouw snoeimaand**
Fatsoeneer vorstgevoelige planten voor het komende groeiseizoen.
- 35 Kweekgids**
Alles over planten, bloemen en groenten kweken in potten en bakken.
- 46 Waar moet ik beginnen? Deel 9**
Alan vertelt je waarom snoeien goed is voor bomen en struiken.
- 51 Vraag & antwoord**
We geven antwoord op tuinvragen.

35

46

51

*“Slow Gardening is
subtiel en bedachtzaam
– je dwingt je tuin niet
in het gareel, maar
leidt hem zachtjes in
een bepaalde richting
en koestert hem.”*

Zomers groen

Monty legt uit hoe je belangrijke tuinklussen deze maand het best kunt aanpakken voor een gezond, duurzaam tuinparadijs vol leven en kleur.

Mei. Een uitbundiger maand is er niet op de tuinkalender. April heeft dansend, groen licht dat zich tussen regenbuien door laat zien en momenten van deprimerend slecht weer, maar vanaf mei breidt een overvloedig, golvend groen zich steeds verder uit.

Mei komt als een geschenk dat me tot in het diepst van mijn wezen raakt en me een groene ruimte in wervelt. Op geen enkel ander moment van het jaar zie je zulke intense kleuren, zulk fris licht en elke dag – bijna elk uur – zulke levendige groei. Je ervaart de weelderigheid van de Engelse tuin het allersterkst op een volmaakte meidag.

Natuurlijk kan geen enkele tuin op tegen het Britse platteland in mei, met zijn kilometerslange, door hagen omzoomde landweggetjes, overladen met fluitenkruid en meidoornbloesem – voor mij is dat een van de grote wereldwonderen.

Het is een inspiratie voor elke tuin, of het nu een stadstuinje is of een plattelandstuin

als Longmeadow. Het is belangrijk de tijd te nemen om te genieten van de lente die zich in de tuin en de wereld om ons heen ontvouwt. Tijd is een erg ondergewaardeerd aspect van tuinieren en ik ben groot fan van Slow Gardening.

De tijd vliegt snel genoeg zonder dat wij hem opjagen. Slow Gardening is subtiel en bedachtzaam – je dwingt je tuin niet in het gareel, maar leidt hem zachtjes in een bepaalde richting en koestert hem. Maar het houdt ook in dat je het regelmatige onderhoud pleegt dat zo'n verschil maakt in hoe een tuin eruitziet en dat dagelijkse kost is voor elke tuinier. Ik bedoel karweitjes zoals wieden, koppen, hagen bijknippen en het gras maaien.

Een heel menselijk, maar essentieel aspect van tuinieren in mei waar ik van houd, tot slot, is dat alle winterkleding de kast in kan. Tuinieren in een los zittend shirt met de zon op mijn rug voelt als een beloning na die lange, kille wintermaanden.

EEN GEZONDERE TUIN KWEKEN

We zijn eraan gewend geraakt te denken dat tuinplanten tere, fragiele wezens zijn die door onafgebroken menselijk beheer beschermd moeten worden tegen een leger van plagen en ziekten. Maar het tuinieren dat ik in mijn eigen tuin doe, omvat weinig meer dan de natuurlijke gezondheid van elke plant bevorderen en ondersteunen. Een volmaakte plant is een plant die het best is aangepast aan zijn standplaats.

Leven met luizen

Bladluizen zijn er in allerlei soorten en maten: groene luizen op je rozen, grijze luizen op koolsoorten, zwarte op je tuinbonen en witte op zachte uitlopers. Maar bladluizen zijn net zo goed onderdeel van de tuin als jijzelf of een zanglijster. Ze zijn een belangrijk stukje van de adembenemend complexe, natuurlijke legpuzzel die je tuin is. En als je ze beter kent, betekent dat misschien niet meteen dat je dol op ze bent, maar tolereer je ze wel. Luizen worden meestal de tuin in geblazen, maar naarmate de zomer vordert, planten steeds meer vliegende luizen zich voort en komen ze waar ze willen. Ze worden aangetrokken door kale grond, maar gaan al snel op zoek naar jonge,

malse groei. Rozen in een zorgvuldig gewiede border zijn dan ook een belangrijk doelwit, net als tuinbonen in een goed onderhouden moestuin. Luizen doorboren de celwanden van blaadjes en stengels om het sap op te zuigen. Daardoor kan de plant verzwakt raken. Het laat ook een wond achter, waardoor ziekten en virussen binnen kunnen komen. Maar voor een gezonde plant is dat geen groter risico dan een muggenbeet of schrammen voor jou en mij. Een gezonde plant geneest zichzelf. Mooi is anders, maar het is geen ramp.

Het is het beste een plant zo 'spartaans' te verzorgen als past bij een goede gezondheid. Dit betekent dat je een plant uitsluitend rechtstreeks bemest als je ziet dat hij iets mankeert. Het betekent dat je niet te veel bemeste tuinaarde of stalmest toevoegt als je eenmaal voor een goede bodemstructuur gezorgd hebt. Geef niet te veel water en bescherm een plant niet meer dan noodzakelijk lijkt tegen weer en wind. Dat houdt in dat je spaarzaam compost gebruikt om een uitgebalanceerde mix te geven van complexe, toegankelijke voedingsstoffen die rechtstreeks uit de tuin komen – en die je dus aan de tuin teruggeeft.

Heel Longmeadow
bruist in mei van het
wit schuimende
fluitenkruid, en de
schermbloemen lokken
ook nog eens allerlei
nuttige insecten.

In een gezonde tuin trekken de luizen al snel roofdieren aan en naarmate de luizenpopulatie groeit, neemt ook het aantal roofdieren toe, tot ze in balans zijn. Lieveheersbeestjes, zweefvliegen en gaasvliegen eten luizen. Zweefvliegen lok je naar je tuin met schermbloemigen, dus met een ruime keuze aan dille, venkel, fluitenkruid, pastinaak enzovoort die je allemaal laat bloeien, bezoeken luizeneters je tuin graag.

Bedenk dat je wel wat luizen nodig hebt om roofdieren te lokken die de populatie in toom houden. Als je alle luizen doodt, vestigt zich zonder twijfel een nieuwe golf luizen in dit onontgonnen gebied, zonder dat daar iets is waarmee ze op natuurlijke wijze onder controle worden gehouden. Chemische bestrijdingsmiddelen versterken deze cyclus alleen maar.

Een tijdelijke plaag kun je bestrijden door de luizen met je vingers van de plant te wrijven. Sommige tuiniers – zelf heb ik dit nooit gedaan – bestrijden luizen met een aftreksel van brandnetels en knoflook (niet per se samen) in water. Maar een spray (en op Longmeadow gebruiken we nooit bestrijdingsmiddelen, noch biologische, noch chemische) moet een laatste redmiddel zijn. Een tuin zonder luizen is waarschijnlijk halfdood. Je kunt beter het leven in al zijn verbazingwekkende variatie aanvaarden en ervan genieten.

Het gazon verzorgen

Ik ben weliswaar man, van middelbare leeftijd en geobsedeerd door tuinieren, maar ik kan niet zeggen dat ik de behoefte aan een volmaakt gazon deel. Een paar madeliefjes, paardenbloemen of wat mos vind ik echt geen probleem. Als een stuk gras fijn is om op te zitten of liggen, dan doet het zijn werk. Maar zelfs ik zie graag dat gras netjes gemaaid is, terwijl mijn vrouw alleen paden zou maaien die breed genoeg zijn om over te lopen en de rest lang als weidegras zou laten groeien. Ik vermoed dat mannen en vrouwen daarin verschillen. Gazons halen de drilsergeant naar boven in mannen en weiden de romantiek in vrouwen. Een groene oppervlakte verbindt alle kleuren die eraan grenzen harmonieus met elkaar. Gazons en graspaden vormen een volmaakt tegenwicht van drukke borders, bomen en heesters. Wil je een 'goed' gazon, besteed je energie dan aan

Door het gras lang te houden, creëer je schuilplekken voor allerlei tuindieren.

het zorgen voor gezond gras in plaats van aan zogenaamde problemen als madeliefjes, mos, mieren, wormenhoopjes, mollen, weegbree, paardenbloemen en heksenkringen. Als het gras gezond is, kan de rest zich negen van de tien keer zelf wel redden.

Gazonproblemen oplossen

Wormenhoopjes en mollen zijn een teken dat je bodem van uitstekende kwaliteit is. Wormen worden alleen vervelend in de herfst, als hun hoopjes het oppervlak besmeuren, maar die verdwijnen al gauw en kunnen teruggeveegd worden in de grond. Ze zijn niet schadelijk op de lange termijn. Mieren worden steeds gewoner. Ze vormen poederachtige, fijne hoopjes, maar ook zij doen geen kwaad. Veeg ze gewoon het gras in.

De witte klaver *Trifolium repens* is het onkruid dat in gazons het vaakst voorkomt. De blaadjes groeien vanaf de voet uit lange, kale stengels, die zich over het hele gazon verspreiden. De topgroei van klaver kan na een paar keer strenge vorst afsterven, maar kan in droge zomers ook groen blijven. Je kunt de klavers alleen uitroeien als je voorkomt dat ze volwassen worden. Pak ze met je vingers aan de onderkant beet en ruk de stengels uit de grond. Haal alle stukjes stengel weg, want wat op de grond blijft liggen, groeit weer terug.

Emelten zijn de larven van langpootmuggen. Ze eten graswortels en veroorzaken zo stukken dood gras. De simpelste manier om met ze af te rekenen, is je gazon goed te beluchten zodat de bodem niet statisch is. Je kunt ook delen van je gazon een nachtje bedekken met zwart plastic. 's Ochtends haal je het plastic weg, met alle emelten die 's nachts op het vocht onder het plastic zijn afgekomen. Dat is een heerlijk ontbijt voor de vogels.

Rupsen van veel vlinders, zoals dagpauwogen en atalanta's, voeden zich met brandnetels.

Verwelkom brandnetels

Brandnetels zijn een hardnekkig onkruid in deze tuin, maar ik zou niet zonder ze willen. Ook al groeien ze waar we ze niet willen hebben en prikken ze af en toe vreselijk, ze maken de composthoop aanzienlijk beter. Elke tuin zou een stukje met brandnetels moeten hebben: ze zijn een belangrijke voedselbron voor vlinders. Maar ze zijn ook goed voedsel voor mensen – brandnetels in de lente zijn een heerlijke, ijzerrijke groente. Pluk de jonge toppen en kook ze als spinazie.

Ook voor planten zijn brandnetels een uitstekende bron van voedingsstoffen, vooral stikstof, magnesium, zwavel en ijzer. Laat 0,5 kg brandnetels twee weken in een emmer met 5 liter water weken. In de lente en zomer kun je het aftreksel dan, verdund met tien delen water, als algemene, vloeibare voeding gebruiken. Weersta de verleiding om het mengsel sterker te maken en gebruik het hoogstens eenmaal per week. Je kunt het bij de wortels van planten gieten of als bladspray gebruiken. Bedenk dat de meeste planten geen extra voeding nodig hebben en dat te veel bemesten, vooral bij jonge planten, meer kwaad dan goed doet.

Lieveheersbeestjes eten bladluizen en worden zelf gegeten door spinnen en andere kevers.

COMPOST MAKEN

Composteren geeft voor mij perfect weer wat elke goede tuinier probeert te doen. Je hebt een heleboel afval, wat per definitie het minst waardevolle is wat je hebt, en dat wordt getransformeerd tot het nuttigste wat je in een tuin kunt hebben. Pure alchemie, die een voldaan gevoel geeft.

Maar ik weet dat veel tuiniers het desondanks nog altijd een verbijsterend en frustrerend proces vinden dat bij hen nooit helemaal goed verloopt. In plaats van een heerlijk, kruimelig mengsel dat ruikt naar bosgrond in het voorjaar, ontstaat een enigszins twijfelachtige smurrie met her en der een niet-verteerde wortel, envelop of citroen. Geloof me, dat overkomt de besten van ons, zelfs de meest ervaren compostmakers. Maar elke gesteldheid van je compost kan worden gecorrigeerd.

Het is de moeite waard te begrijpen wat er allemaal gebeurt in die mysterieuze hoop. Compost is niet het product van bederf, maar van vertering. Het is een weerspiegeling van de uiterst efficiënte spijsverteringsstelsels van miljarden hongerige diertjes, al zijn die vaak extreem klein. We zien kevers, naaktslakken en vooral wormen – de compostworm (*Eisenia fetida*) waarvan er in elke goed gemaakte hoop duizenden zitten – maar het meeste werk is met het blote oog niet te zien. De compostmaker hoeft alleen maar de optimale omstandigheden te creëren zodat dat verteringsproces zich kan voltrekken.

Bodemleven

Niets verzorgt dat web van onderaards leven beter dan compost. Door kleine beetjes compost toe te voegen, vul je het ecosysteem aan dat plantaardig en dierlijk afval in de grond omzet in humus. Maar cruciaal daarvoor is de levende populatie in de bodem en het belangrijkste doel van compost is dat ecosysteem te verzorgen.

Compost maken is makkelijk. Dat gaat vanzelf. Alles wat ooit levend is geweest, in welke vorm dan ook, komt bij composteren van pas, of het nu een massieve eik is of weggegooide slablaadjes. Maak in een hoek van je tuin een hoop van organisch materiaal – en dat kan papier, haar, hout of wol zijn, maar ook grasmaaisel, rauw keukenafval en onkruid – laat het twee, drie jaar liggen en je hebt perfecte compost. Gegarandeerd. Maar in de gemiddelde achtertuin is daar geen plaats voor. De meeste menselijke energie bij het maken van compost zit dan ook in het versnellen van het proces. Hoe sneller je afval kunt omzetten, hoe minder ruimte je bezet hoeft te houden. In mijn ervaring is het

Plantafval recycleren tot nuttige tuincompost is simpel, maar geeft veel voldoening.

“Compost is niet het product van bederf, maar van vertering door miljarden, vaak extreem kleine diertjes.”

redelijk om te verwachten dat composteren vier tot tien maanden duurt.

Het allerbelangrijkst voor goede, snelle compost is lucht. Water is ook belangrijk. Als je de juiste mix van bruin en groen materiaal hebt, kan je hoop tamelijk droog worden. Hou hem vochtig en geef hem zo nodig water. Als de hoop kleddernat wordt, is dat een teken dat hij te weinig koolstof bevat. De hoop moet vochtig zijn.

Met een behoorlijke mix van materialen, lucht en water wordt een composthoop al gauw warm. Deze warmte is de energie die wordt afgegeven door allerlei bacteriën, schimmels en aaltjes die zich een weg eten door je afval.

Gezeefde compost is, naast bladaarde, leem en scherp zand, een essentieel deel

van onze potgrond, dat de planten niet alleen voeding, maar ook dat oneindig gecompliceerde ecosysteem geeft. Daarom zou ik aarde of compost nooit steriliseren – niet alleen wat onkruidzaad, maar ook al het goede gaat dan dood. Maar het meeste van onze compost brengen we een- of tweemaal per jaar als een dunne laag mulch van 2,5 cm aan op de bodem.

■ Fragment uit *Gardening at Longmeadow* (448 pagina's, ISBN: 9781785947827, prijs: € 22,69 bij o.a. bol.com).

FOTO: JASON INGRAM

VOLGENDE MAAND: Monty laat zien wat in de zomer belangrijke taken in de moestuin zijn.

JOUW SNOEI- MAAND

Frances Tophill laat zien hoe je bananenplanten klaarstoomt voor het komende groeiseizoen.

Mensen hebben het vaak over die kale periode in mei, als voorjaarsplanten beginnen te verwelken en de zomerse snelgroeiers nog moeten opkomen. Maar als je net als ik wat ruimte vrijhoudt voor wilde natuur is mei een van de overvloedigste maanden, waarin fluitenkruid, boshyacinten, meidoornbloesem, vingerhoedskruid en akelei samenkomen in je borders met salomonszegel en de eerste winterharde geraniums en riddersporen. Ik vind dat adembenemend: zacht, groen en bruisend.

Als de dagen betrouwbaar warm zijn en de nachten ook minder koud, kun je beginnen met het uitpakken van vorstgevoelige planten als boomvarens en bananen. Verwijder alle beschadigde, rottende of door de vorst aangetaste delen, om de weg vrij te maken voor nieuwe groei.

Dit is ook typisch de tijd voor de 'Chelsea chop', waarbij je bij vaste borderplanten die laat in de zomer bloeien ruwweg een derde van het nieuwe groen van dit jaar verwijdert om hun bloei uit te stellen of te verlengen.

De verwilderde groei van groenblijvende hagen zoals buxus, liguster en kardinaalsmuts kun je veilig bijknippen. Snoei ook vorstgevoelige heesters.

Verwijder de dode bladeren en slordige lagen van de bananenstam.

Frances op TV

Volg Frances, Monty en de rest van het **Gardeners' World**-team deze maand voor inspiratie en tips – 21.00 uur op vrijdag 5, 12 en 19 mei.

Snoei nu ook

Dit is een maand om planten die eerder in de lente gebloeid hebben, terug te snoeien en alles netjes te houden, zodat de groei in de zomer niet uit de hand loopt of overweldigend wordt.

JAPANESE KWEEPEER Snoei *Chaenomeles x superba* nu. Zo stimuleer je bloei volgend voorjaar en voorkom je dat hij alle kanten op groeit.

LAURIERKERS Snoei *Prunus laurocerasus* terug met een niet-elektrische heggen- of snoeischaar, zodat je geen bladeren doorsnijdt.

VROEGBLOEIENDE CLEMATIS Fatsoeneer deze klimplanten meteen na de bloei, anders overwoekeren ze hun standplaats.

SCHILPADBLOEM Bijknippen zorgt voor een bossiger groei. Ook bloeit hij dan iets later en zijn de bloemen kleiner, maar overvloediger.

Niet nu snoeien

Snoei druiven niet als ze in blad zijn, want dan zullen de wonden hevig bloeden.

- ✗ DRUIVEN** Om overmatig sapverlies of 'bloeden' te voorkomen, moet je druiven alleen midden in de winter snoeien.
- ✗ BERKEN** Ook deze bloeden makkelijk als je ze nu snoeit – al kan het leuk zijn om eerder in het jaar het sap af te tappen (om het te drinken).
- ✗ WISTERIA** Blauwereggen moet in januari en nogmaals in juli gesnoeid worden. Als je hem nu terugsnijdt, onderbreek je zijn bloei.
- ✗ HAZELAAR EN ANDERE BOMEN VOOR HAKHOUT** Als je deze nu snoeit, terwijl ze in blad staan, krijg je zwakkere uitlopers omdat ze minder in staat zijn tot fotosynthese. Knot ze tot op de stronk in de winter, zodat je sterke stengels krijgt.

Maak bananen netjes

Bananen produceren vanaf de herfst geen nieuwe bladeren meer, maar zodra het warmer wordt, lopen ze weer uit. Je kunt dus prima al het oude blad afsnijden om een frisse start te maken voor deze zomer.

Bananen snoeien

De banaan *Musa basjoo* is in wezen een grote, overblijvende vaste plant die een beetje vorstgevoelig en een beetje te fors is – maar laat je daar niet door intimideren. Bananen bloeien makkelijk weer op vanaf de grond, met opslag of uitlopers. Dus als je het verprutst, produceert hij waarschijnlijk nieuwe planten.

Het voornaamste doel van snoeien, is alle bruine, onaantrekkelijke, rottende of door vorst beschadigde delen te verwijderen nu het warmer wordt, zodat zich vanuit de gezonde groeitop nieuwe uitlopers kunnen vormen. Je hebt een snoeizaag en handschoenen nodig, want dit kan nogal een rommeltje worden.

Bananen produceren elke zomer een nieuwe hoeveelheid spectaculaire bladeren.

Stap voor stap

1 Verwijder de winterbescherming van je banaan als er geen kans op vorst meer is. Haal dan wat van de beschermende lagen van de plant zelf weg – de bruine, dode bekleding.

2 Knijp in de stam om een beetje naar beneden een punt te vinden dat stevig en gezond aanvoelt. Snij de stam met een snoeizaag net onder dat punt door, onder een kleine hoek.

3 Beslis dan of je nog iets drastischer durft te zijn en de stam nog kleiner durft te maken. Als je dat doet, komt de groeitop lager te zitten, waardoor je een lagere plant krijgt.

4 Rond juli is je banaan weelderig, groen en vol blad, net als alle andere overblijvende vaste planten. Wat drastisch lijkt, is vaak de beste manier voor een gezonde groei.

Tip

Houd de bladen van je snoeigereedschap schoon en scherp. Zo help je voorkomen dat ziektekiemen zich verspreiden. Het is ook cruciaal voor je eigen veiligheid, want bot of beschadigd gereedschap kan letsel veroorzaken.

Hars en sap van planten kan erg plakkerig zijn. Maak dus de bladen van snoei-, takken- en heggenscharen en zagen regelmatig schoon. Vet daarna de bladen en bewegende delen in met een doekje. Maar pas op dat je je niet snijdt.

Houd je gereedschap schoon en ingevet.

Ook zo snoeien

■ Boomvarens zoals *Dicksonia antarctica*. Maar in plaats van een deel van de hoofdstam af te zagen, knip je enkel alle slordige, oude bladeren afzonderlijk af, 10-15 cm vanaf het punt vanwaaruit ze ontstaan. Daardoor wordt de stam van je boomvaren langer – als je de bladeren snoeit tot minder dan 10 cm wordt de stam smaller naarmate hij groeit. Je varen zal vervolgens vanuit de kroon een heleboel nieuwe, prachtige, gevederde bladeren produceren.

Banaan (*Musa basjoo*)

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Blad												
Snoei												

VOLGENDE MAAND Snoei voorjaarsbloeiende heesters om de bloei volgend jaar te stimuleren.

Kweekgids

Deel 3

In potten kweken

**Jouw basisgids om voor elke tuinstijl
prachtige potten te maken**

- ✓ Voor bloemen, groenten, bomen en meer
- ✓ De juiste potgrond kiezen
- ✓ Helder advies en eenvoudige instructies

Kies de juiste pot

Het materiaal van je potten heeft niet alleen invloed op hoe je tuin eruitziet, maar ook op hoe je planten groeien. Onder druk behandelde houten bakken met binnenbekleding zijn weerbestendig en geven de tuin een rustieke uitstraling. Terracotta potten kunnen beschadigen door vorst, maar zijn ideaal voor een mediterrane tuinstijl. Ze zijn poreus, waardoor wortels kunnen 'ademen', wat essentieel is voor planten die er niet tegen kunnen als hun wortels lang nat zijn. Potten van geglaazuurd keramiek houden vocht beter vast. Bakken van aluminium en gegalvaniseerd staal zijn een goede keus voor een modern terras, roestvrij en erg sterk. Plastic potten zijn licht en kunnen vaak opnieuw gebruikt worden, maar er zijn ook alternatieven die gemaakt zijn van gerecyclede materialen als bamboe, doppen van koffiebonen en andere plantenvezels.

TIP
Gebruik de kop van een oude bezem om vuil van je potten te vegen en neem ze dan met een vochtig doekje af.

Planten in houten bakken geven de tuin een natuurlijke uitstraling. Hout kan lang meegaan als je het elk jaar behandelt met een houtbeschermingsmiddel.

DE BESTE POT VOOR JOU

MET DE KLOK MEE Metalen bakken geven het terras een moderne sfeer; geglaazuurd keramiek houdt vocht goed vast; terracotta laat wortels ademen; een combinatie van verschillende grootten zorgt voor diepte.

Do's and don'ts

- ✓ Kies potten waar de wortelkluiten van je planten makkelijk in passen – anderhalf keer zo breed en diep als de wortelkluit is een goede vuistregel.
- ✓ Zet een mix van potten met diverse groottes en vormen op het terras om het extra hoogte en diepte te geven en planten op verschillende manieren te laten uitkomen.
- ✓ Controleer of terracotta potten als vorstbestendig worden verkocht en of er garantie op zit.
- ✗ Zet geen planten in een bak waar geen drainagegaten in zitten.

Belangrijk

- Stijl is belangrijk, maar check ook of het materiaal van de pot past bij de planten die je erin wilt zetten.
- Het gewicht van de pot is een belangrijk criterium als je je potten graag verplaatst.

Let met metalen bakken op in een zonnige tuin. Tijdens hete zomers warmen deze zo sterk op dat je planten het er niet

in uithouden. Groepeer ze dan tussen andere potten en bakken van bijvoorbeeld aardewerk.

Zo kies je potgrond

Kies altijd voor turfvrrije potgrond, want dat is veel beter voor het klimaat. Bedenk vooraf welke planten je wilt kweken en hoe lang ze in hun pot zullen staan. Planten die jarenlang in een pot moeten staan, kun je het beste in voedingsrijke potgrond zetten. Die geeft langer voeding dan universele potgrond, klinkt niet in en houdt vocht goed vast. Universele potgrond is het beste voor jonge planten die hooguit één seizoen in een pot staan. Ze hebben echter wel regelmatig (vloeibare) mest nodig om voldoende voedingsstoffen te krijgen. Zuurminnende planten zoals blauwe bessen, camelia's (zie afbeelding hieronder) en pieris moeten in zure grond worden gekweekt. Zelf-gemaakte compost kun je het best gebruiken als mulch of om in een plantgat door de aarde te mengen.

TIP
Met oude universele potgrond uit gebruikte potten kun je zware grond in de tuin wat losser maken.

Potgrond wordt gemaakt van ingrediënten zoals (met de klok mee vanaf links): goed verteerde compost van tuinafval, kokosvezels, leem, perliet.

DE BESTE POTGROND VOOR VERSCHILLENDE PLANTEN

VANAF LINKS Camelia's hebben zure grond nodig; planten die lang staan geef je voedingsrijke potgrond; zet eenjarige groenten in turfvrrije universele potgrond; vaste planten en heesters in voedingsrijke potgrond.

Do's and don'ts

- ✓ Koop altijd turfvrrije potgrond (het wordt langzaam beter verkrijgbaar). Noteer de verschillende merken die je tijdens het groeiseizoen in potten gebruikt en wat de resultaten zijn. Het ene merk past beter bij je planten dan het andere.
- ✓ Bewaar zakken potgrond in een schuur of kas (buiten het bereik van slakken), zodat de potgrond droog en op temperatuur is wanneer je het nodig hebt.
- ✓ Strooi de inhoud van een zak potgrond eerst in een grote bak of op een werkoppervlak en verkruiemel de grond tussen je vingers voordat je er een pot mee vult.
- ✓ Voeg in de loop van het jaar dezelfde potgrond toe aan potten als je ziet dat het oppervlak gedaald is, en geef dan water.

Belangrijk

- Planten die jarenlang in dezelfde pot moeten staan, zullen het niet heel erg goed doen in universele potgrond.
- Voedingsrijke potgrond is zwaarder, dus zet grote potten eerst neer waar je ze wilt hebben en begin dan pas met het beplanten.
- Aan alle soorten potgrond kun je zo nodig scherp zand of perliet toevoegen om de drainage te verbeteren.

Zo beplant je een pot

Een pot beplanten met diverse planten is een van de makkelijkste manieren om je tuin direct te verfraaien. Als je winterharde planten kiest, kan je bloembak jarenlang een aantrekkelijke blikvanger op je terras zijn. Vet- en rotsplanten zijn goedkoop, droogtebestendig en je kunt ze nu planten. Een andere optie is zomerse perkplanten, maar die kunnen niet tegen vorst. Deze stijlvolle mand doet het goed in een zonnig hoekje.

Dit heb je nodig

- Turfvrije universele potgrond
- Rieten mand (met binnenbekleding)
- Rotsplanten, zoals *Sedum* 'Golden Queen' en 'Cape Blanco' en *Antennaria rosea*
- Scherp zand en kiezels

TIP

Fleur je oude potten op met betonverf of gekleurde beits voordat je er planten in zet.

Plant rotsplanten in potten met de voet van elke stengel net boven het oppervlak van de potgrond. Dit voorkomt natte voeten en rotten.

Zet op hete meidagen net beplante potten op een schaduwrijke plek. Zo kunnen de planten stressloos wennen en aanslaan.

STAP VOOR STAP Scherp zand en mulch toevoegen

1 Meng gelijke delen scherp zand en turfvrjje universele potgrond als je een pot met rots- en vetplanten maakt.

2 Breng na het planten een toplaag van 2 cm aan voor een betere drainage. Maak het af met gladde kiezels.

Do's and don'ts

- ✓ Controleer of de planten die je gebruikt tegen kou kunnen.
- ✓ Haal tot eind mei in koude nachten potten met planten die niet tegen vorst kunnen naar binnen.
- ✓ Controleer of er voldoende drainagegaten in de bodem van de pot zitten voor je hem beplant.
- ✓ Check hoe hoog en breed de planten worden voor je ze kiest, zodat je weet hoeveel ruimte de volgroeide planten zullen innemen.
- ✗ Vergeet niet elke plant aan de voet eerst ruim water te geven voordat je de mulchlaag van scherp zand en kiezels aanbrengt.
- ✗ Wees niet bang meer exemplaren van één plant in dezelfde pot te zetten. Dat kan een mooi effect geven.

Belangrijk

- Door een mix van verschillende soorten planten in dezelfde pot te zetten, benut je een kleine ruimte maximaal.
- Een aantrekkelijke mulchlaag van bijvoorbeeld scherp zand, leisteentjes of andere siersteentjes maakt het geheel meer 'af'. Bovendien helpt het te voorkomen dat onkruid in de potgrond kan ontkiemen.

Zo kweek je groente in potten

De meeste groentegewassen kun je in potten kweken als de ruimte in de vollegrond beperkt is. Richt je op gewassen waarmee je het meest uit één pot haalt. Tomaten en komkommers produceren langdurig vruchten, vooral in een kas of op een plek op het zuiden. Courgettes en pompoenen (kies een grote pot!) geven ook een goede oogst. Voor eenjarige is universele potgrond prima als je ze regelmatig voeding voor vruchtdragende gewassen geeft of bij het planten mest met vertraagde afgifte toevoegt.

Dit heb je nodig

- Bak (met schotel)
- Turfvrije universele potgrond
- Spaanse pepers en tijmplanten
- Gieter

TIP

Check regelmatig met je vinger of de potgrond droog is. Geef alleen water als het onder het oppervlak droog is.

Met droogtebestendige tijm rond de voet van groentegewassen ziet je pot er mooi vol uit en je kunt de smakelijke takjes plukken als je ze nodig hebt.

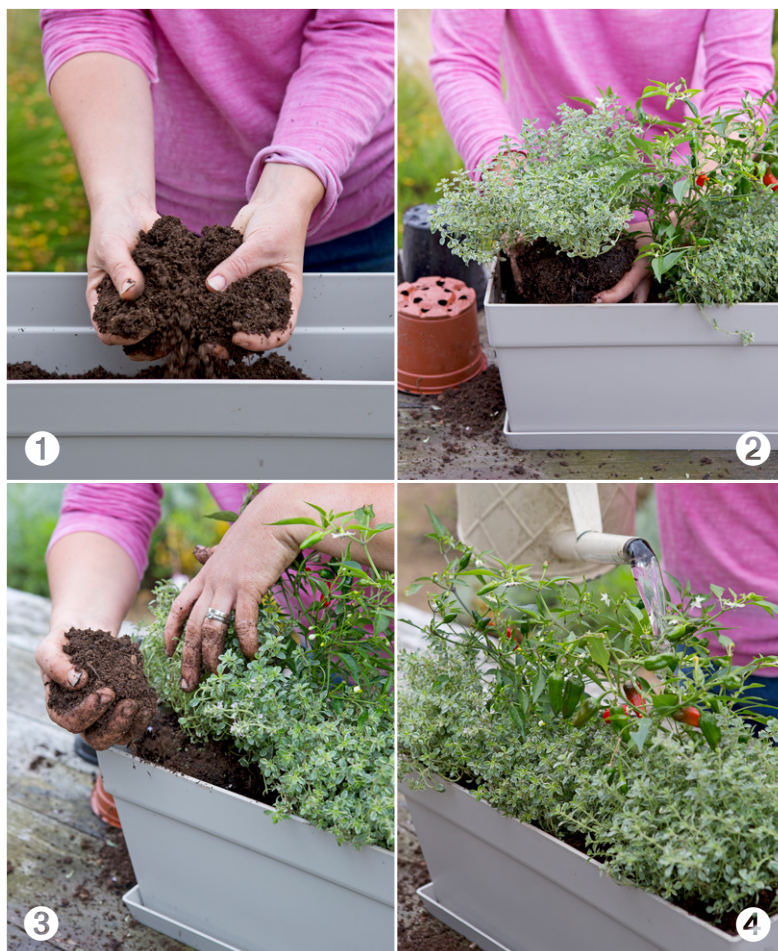
STAP VOOR STAP Een bak beplanten met Spaanse peper en tijm

1 Check of de bak onbelemmerde, volledig open drainagegaten heeft en verkruimel de potgrond met je handen om harde kluiten te verwijderen. Vul de bak voor de helft.

2 Zet de planten op de potgrond. Tijm moet iets hoger geplant worden dan de Spaanse peper, zodat de voet van elke plant bijna op dezelfde hoogte is als de rand van de bak. Plant de peper 2 cm dieper.

3 Als je tevreden bent over de schikking vul je de gaten rond de planten op met potgrond en druk je die aan.

4 Geef ruim water en begiet opnieuw als het oppervlak van de potgrond en de schotel onder de bak droog zijn.

Do's and don'ts

- ✓ Meng traagwerkende mestkorrels door de potgrond voor hongerige planten zoals tomaten, frambozen en pompoenen.
- ✓ Zet gewassen die meerdere jaren meegaan, zoals zwarte bessen, kruisbessen en bramen, in voedingsrijke potgrond.
- ✓ Zet een schotel onder de pot wanneer je gewassen vloeibare voeding geeft, zodat de wortels de overtollige voedingsstoffen ook uit het water kunnen halen dat uit de pot wegvloeit.
- ✗ Zet gewassen in potten liever niet in de schaduw, tenzij je pluksla kweekt. Die doet het ook in de schaduw goed.

Belangrijk

- Controleer in de zomer dagelijks of je gewassen water nodig hebben.
- Fruit en groente in potten hebben regelmatig voeding nodig voor een goed resultaat.

Zo kweek je een boom in een pot

Zelfs één boom in een pot kan een terras al bloesem, fruit, beschutting, schaduw en geur geven. Bomen hebben een grote pot nodig (minimaal 45 cm breed), maar jonge boompjes kun je het beste kweken in kleinere potten en naarmate ze volwassen worden elk jaar verpotten naar een iets grotere. Bomen slaan moeilijker aan in potten dan in de vollegrond, dus de eerste twee jaar na het planten is het cruciaal om ze een steun te geven en op een beschutte plek te zetten.

Dit heb je nodig

- Een diepe pot (30-45 cm breed)
- Voedingsrijke potgrond
- Een boom die geschikt is voor een pot
- Boomband
- Plantenvoeding met vertraagde afgifte
- Gieter

TIP

Controleer het hele jaar door regelmatig of je boombanden losser of strakker moet maken.

Verschillende variëteiten appelbomen in potten kweken is een goede manier om in een kleine ruimte veel oogst te krijgen, omdat ze elkaar makkelijk bestuiven.

STAP VOOR STAP Een boom in een pot planten

1 Zet een potje van 5 cm op zijn kop over het drainagegat, zodat dit niet verstopt raakt, en vul de pot met potgrond. Meng voeding met vertraagde afgifte door de potgrond.

2 Haal de boom uit zijn pot en zet hem op de potgrond. De beste plantdiepte is met het dikke deel onderaan de stam net boven de rand van de pot. Maak dicht op elkaar gegroeide wortels voorzichtig los.

3 Geef de boom royaal water tot er plassen op de potgrond ontstaan en herhaal dit steeds als de potgrond aan de bovenkant bleek, stoffig en droog is.

4 Steek een steun in de potgrond en maak de boom daar met een rubberen boomband aan vast. Niet te strak en beschadig de stam niet.

Do's and don'ts

- ✓ Vervang de bovenste 5 cm potgrond elk voorjaar door nieuwe potgrond met nieuwe plantenvoeding met vertraagde afgifte.
- ✓ Kweek bomen in potten met voedingsrijke potgrond. Universele potgrond droogt te snel uit, is te licht en moet je elk jaar vervangen.
- ✓ Kies een zware pot die niet snel omver waait.
- ✗ Kies beter geen boom waarvan de wortels uit de pot barsten waarin ze verkocht worden – die slaan mogelijk niet goed aan.

Belangrijk

- Bomen groeien niet zo snel of hoog als in de vollegrond.
- De boom geeft na verloop van tijd schaduw en verandert de groei-omstandigheden van een deel van het terras.

Zo beplant je een jaarronde pot

Het mooie van verschillende planten in dezelfde pot is dat je een lang seizoen plezier kunt hebben van een heel kleine ruimte. Je kunt een pot zoals deze opbouwen vanaf nul, maar ook bestaande potten met groenblijvende heesters of vormbomen een 'upgrade' geven. Als er langs de rand van de pot 10 cm over is, kun je hangplanten of plukjes siergrassen toevoegen om het geheel te verlevendigen.

Dit heb je nodig

- Pot van 30-40 cm
- Scherven van terracotta potten
- Plantenvoeding met vertraagde afgifte
- Voedingsrijke potgrond
- Buxuskegel, vedergras en Spaanse margrietten

TIP

'Kam' vedergras in het voorjaar met een handvork om lelijke oude, geelbruine sprietten te verwijderen.

Buxus en vedergras (*Stipa tenuissima*) zijn groenblijvend, contrasteren mooi en geven de pot het hele jaar structuur, terwijl Spaanse margrietten de hele zomer bloeien.

STAP VOOR STAP Een pot maken die er het hele jaar mooi uit ziet

1 Leg wat potscherven over het drainagegat zodat dit niet verstopt raakt.

2 Vul de pot voor drie kwart met voedingsrijke potgrond en strooi er wat mestkorrels met vertraagde afgifte overheen om de planten langdurig van voeding te voorzien.

3 Zet de planten op de potgrond en voeg meer potgrond toe of haal wat weg, totdat de planten met de onderkant van de stengels net onder de rand van de pot staan.

4 Vul gaten op met bloeiende planten om de ruimte optimaal te benutten, voeg nog wat potgrond toe en druk die goed aan, zodat elke plant stevig staat. Geef ruim water.

Do's and don'ts

- ✓ Zet planten bij elkaar die van dezelfde groeiomstandigheden en grond houden en evenveel water nodig hebben.
- ✓ Overweeg twee dezelfde potten te maken en ze symmetrisch aan weerszijden van een deur te zetten.
- ✓ Bedenk hoe de pot eruit zal zien in de winter – het seizoen waarin hij de grootste impact kan hebben.
- ✗ Vergeet niet de pot aan het eind van de herfst op voetjes te zetten, zodat de planten niet te nat worden in de winter.
- ✗ Wees niet bang om een plant die niet het gewenste effect heeft of die het niet goed doet te vervangen door andere planten.

Belangrijk

- Kies een stevige groenblijvende plant als 'ruggengraat' die het hele jaar structuur geeft en ook zonder bloemen een sterk visueel effect heeft.
- Kies planten die op verschillende momenten in het jaar pieken, zodat de pot in de loop van de maanden meerdere hoogtepunten heeft.
- Kies winterharde planten, zodat je ze in de tuin kunt uitplanten als ze uit de pot groeien.

Zo beplant je een pot voor tuindieren

De planten op onze terrassen kunnen bestuivers voorzien van een habitat en voedsel. Een pot beplanten met dat doel voor ogen is simpel en kan een groot deel van het jaar allerlei dieren aantrekken. Planten met bessen of intacte zaadhoofden in de winter zijn aantrekkelijk voor vogels, en veel bij- en vlindervriendelijke planten zijn ideaal voor in potten. Hoe meer potten je speciaal voor die tuindieren beplant, hoe meer je terras zal gonzen van het leven.

Dit heb je nodig

- Universele potgrond
- Scherp zand
- Pot van 45 cm
- *Verbena rigida*, *Sedum* 'Carl' en *Lavandula angustifolia* 'Hidcote'

TIP

Als je een terracotta pot breekt, zet hem dan op zijn kop in een hoek van de border, zodat insecten kunnen schuilen.

Een diervriendelijke pot met *Verbena rigida* en *Sedum* 'Carl' voor vlinders en 'Hidcote'-lavendel voor de bijen.

STAP VOOR STAP Een pot voor tuindieren beplanten

1 Zorg dat de drainagegaten vrij zijn en vul de pot voor de helft met een mix van universele potgrond en scherp zand.

2 Tik elke plant uit zijn pot en maak wortels die strak rond hun pot zijn gegroeid voorzichtig los met je vingers.

3 Controleer of elke plant net onder de rand van de pot zit, voeg potgrond toe en druk goed aan.

4 Zet een schotel onder de pot en geef ruim water. Herhaal dit telkens als de potgrond uitdroogt.

Do's and don'ts

- ✓ Kweek veel planten met simpele, open bloemen die insecten aantrekken, in plaats van frivole bloemen met veel bloemblaadjes, waar ze minder van houden.
- ✓ Kies planten die op verschillende momenten bloeien, om het seizoen voor diverse soorten bestuivers te verlengen.
- ✓ Kies planten met stevige zaadhoofden die tot de winter goed blijven.

Belangrijk

- Maak potten voor tuindieren niet te 'netjes'. Kop uitgebloeide bloemen in de zomer, maar laat vaste planten in de winter ongemoeid. Overwinterende insecten gebruiken de stengels en de zaadhoofden voorzien vogels van voedsel.
- Zet je pot op een beschutte plek op het zuiden – zo krijg je de meeste bloemen en lok je meer bijen en vlinders.

Zo maak je een vijver in een pot

Het mooie van een vijver in een pot is dat je die in een paar uur kunt maken zonder al het zware werk en logistiek gepuzzel dat nodig is als je vanaf nul een vijver uitgraaft in de tuin. Zorg dat je een volkomen waterdichte pot gebruikt. Speciale vijverpotten hebben soms roosters waar je je planten op kunt zetten. Als je een geïmproviseerde pot gebruikt, zet de planten dan op omgekeerde potjes of bakstenen.

Dit heb je nodig

- Een vijverpot (of vergelijkbaar)
- Waterplanten, bijvoorbeeld parapluplant (*Cyperus involucratus*) en bies.
- Regenwater bij voorkeur (kraanwater kan ook als dat niet voorhanden is).

TIP

Voeg extract van gerststro of zuurstofplanten toe aan het water van de vijver, zodat dit altijd fris en helder blijft.

STAP VOOR STAP Een vijver in een pot beplanten

1 Plaats een speciaal metalen rooster in de bak en vul deze met opgevangen regenwater (of kraanwater).

2 Schik de planten door ze, in de potten waarin ze verkocht zijn, op het rooster te zetten.

Een potvijver met hoge *Cyperus involucratus*, kastanjebruine zaadhoofden van *Juncus ensifolius* en *Equisetum scirpoides*.

3 Voeg meer planten toe, met de hoogste soorten achteraan, tot je tevreden bent over het geheel.

4 Vul het waterpeil aan tot de planten op de gewenste diepte staan en doe dit ook in warme perioden in de zomer.

Do's and don'ts

- ✓ Check op de plantlabels hoe diep de planten in het water moeten komen te staan.
- ✓ Voeg zuurstofplanten toe zodat het water kristalhelder blijft.
- ✓ Voor kraanwater met chloor: filter dat op een milieuvriendelijke manier voor je de vijver (bij)vult.
- ✓ Verwijder oud plantenmateriaal uit het water om te voorkomen dat het vervuult raakt.

Belangrijk

- Zelfs een kleine vijver kan al veel diersoorten naar je tuin lokken, zoals eendagsvliegen, libellen en schaatsenrijders. Creëer met stenen aan de buitenrand van de pot een helling die kikkers aantrekt.
- Kies de pot met zorg, zodat die zowel stijlvol als praktisch is.
- Je kunt een potvijver het beste op een beschutte plek in de volle zon neer zetten.

Zo bewater en voed je potplanten

Voeding en water geven is essentieel voor planten in potten. Ze hebben daar veel meer behoefte aan dan planten in de vollegrond: hun wortels kunnen zich minder uitspreiden en er is maar een beperkte hoeveelheid voedingsstoffen beschikbaar in een kleine ruimte. Als er veel planten in één pot staan, die allemaal concurreren om een beperkte hoeveelheid voeding en water, kunnen planten uitdrogen en heel snel hongerig worden. Voeg voordat je de pot beplant mestkorrels toe aan de potgrond, om de planten in de lente en zomer van voeding te voorzien. Vloeibare mest geeft planten direct een opkikker, maar moet vaak herhaald worden. Geef de hoeveelheid die de fabrikant aanbeveelt, of de helft daarvan maar tweemaal zo vaak, zodat het een gewoonte wordt. Controleer dagelijks of planten water nodig hebben. Als het oppervlak licht, stoffig en droog is of als het blad zichtbaar kleiner is geworden, geef de plant dan een dompelbadje.

TIP

Til jonge potplanten op – als ze weinig wegen, is dat een teken dat ze water nodig hebben.

In sommige zakken potgrond zit al voeding voor planten. Voeg voor hongerige planten zoals rozen en *Lathyrus* extra mestkorrels met vertraagde afgifte toe.

WATER GEVEN AAN JE POTPLANTEN

Do's and don'ts

- ✓ Geef groente- en fruitgewassen en eenjarige planten die de hele zomer kunnen bloeien regelmatig voeding.
- ✓ Gebruik kaliumrijke voeding voor bloeiende planten en fruit en voor groenten.
- ✓ Geef in het voorjaar alle planten een oppepper met universele plantenvoeding en in de zomer stikstofrijke voeding als bladeren er ziek uitzien.
- ✗ Denk niet dat regen volstaat om planten goed nat te houden, vooral planten met grote bladeren die als een paraplu werken. Geef planten veel water als ze droog zijn in plaats van ze vaak een beetje te geven.

Belangrijk

- Verschillende planten hebben verschillende behoeften wat betreft voeding en water.
- Sommige potten hebben 's zomers in hete perioden elke dag water nodig.

VANAF LINKS Check 's zomers elke dag of potten water nodig hebben; zeewiermest is goede, biologische voeding; mestkorrels met vertraagde afgifte voeden planten maandenlang; druppelirrigatie bespaart tijd.

Iris – een tuinparadijsje op minder dan 1m²

Dit model vijver is vernoemd naar Iris, de Griekse godin van de regenboog. Deze weelderige, voorgevormde vijverbakken zijn ideaal voor wie graag zijn creativiteit wil gebruiken, maar ook voor gemak kiest. De kant-en-klare vijver is verkrijgbaar in drie vormen/afmetingen. Het kleinste model neemt minder dan 1m² in beslag en is 40 cm diep. Verkrijgbaar vanaf € 112,50.

De vijver: terug van weggeweest

3 ontwerpen voor ieder formaat tuin

Vijvermerk Ubbink maakt vergroening van Nederlandse tuinen gemakkelijker en leuker.

Met een vijver in de tuin doe je niet alleen jezelf een groot plezier. Ook allerlei tuindieren zijn er dol op! Door meer water en groen in je tuin te integreren lok je allerlei tuindieren, zoals vlinders, libellen, kikkers, padden en salamanders. Een vijver is niet alleen een heerlijke plek waarin dieren kunnen leven, hij biedt ook drink- en badermogelijkheden voor vogels en insecten.

Behalve diervriendelijk is een vijver ook leuk en ontspannend voor jezelf.

Het is heerlijk toeven langs de waterkant en al dat leven te bekijken.

Zelfs voor de kleinste tuinen en terrassen heeft vijvermerk Ubbink een model dat eenvoudig te plaatsen en te onderhouden is. Ubbink wil tuinbezitters inspireren en het makkelijk maken met haar kant-en-klare vijvers, watervallen en -ornamenten. Strak, weelderig of romantisch: deze drie vijvers geven de tuin een upgrade.

Niagara Wall LED watervalelement – stijlvolle waterval met sfeerverlichting

Decoreer een robuuste, stoere muur of een strak betegelde wand met het Niagara Wall LED watervalelement. Hiermee creëer je een stijlvolle waterpartij met ledverlichting. Het element is gemaakt van geborsteld roestvrij staal en geeft een krachtige en gelijkmatige waterfilm. De Niagara Wall LED kan worden ingemetseld of worden ingebouwd, maar kan ook op een ondergrond bevestigd worden, zoals op een muurtje. De Niagara Wall LED is verkrijgbaar in 30, 60 of 90 cm breed vanaf € 209,00 en komt met een strip ledverlichting in warm wit.

Quadro – terrasvijver waar je vierkant achter staat

De veelzijdige, rechthoekige Quadro vijverbakken kunnen worden ingegraven maar ook bovengronds geplaatst worden met een bijpassende, kant-en-klare houten ombouw. Het kleinste model heeft een afmeting van slechts 106 x 72 cm en vraagt dus weinig ruimte. De robuuste Ubbink Quadro-vijvers zijn verkrijgbaar in drie formaten vanaf € 119,00. Het bijpassende Quadro Wood Frame is verkrijgbaar vanaf € 229,00.

Wat je ook snoeit, met de juiste uitrusting, timing en techniek zal je tuin floreren.

Waar moet ik beginnen?

Snoeien

Veel beginnende tuiniers worden onzeker bij het idee dat ze eerst de basis moeten aanleren. Maar in deze exclusieve twaalfdelige serie helpt **Alan Titchmarsh** je om de vaardigheden onder de knie te krijgen die echt belangrijk zijn. Deze maand leer je waarom snoeien goed is voor bomen en struiken, waarom je een plan nodig hebt voor je begint en wanneer je beter niet snoeit. Volg Alans tips, pak zelfverzekerd je snoeischaar en wees nooit meer bang om te snoeien.

Je leert:

- ✓ Het juiste snoei-gereedschap kiezen.
- ✓ Verschillende snoei-methoden hanteren.
- ✓ Begrijpen wanneer je wat moet snoeien.

“Als je voordat je begint, weet waarom je snoeit, dan kun je naar een bepaald beeld toewerken.”

Plantvriendelijk snoeien

Of tuiniers nu veel of weinig ervaring hebben, velen vinden snoeien een hachelijke taak. Waarschijnlijk komt dit niet alleen doordat snoeien de reputatie heeft moeilijk te zijn, maar ook omdat per abuis gesnoeide takken niet weer aan de plant kunnen worden vastgeplakt.

Toch heelt de tijd de meeste fouten en als je weet waarom je een boom of struik snoeit, kun je naar een bepaald beeld toewerken.

Snoeien kent veel varianten: van het simpelweg verwijderen van verwelkte bloemen (koppen) om ongewenste zaadproductie te voorkomen tot het snoeien van vormplanten om levende tuinsculpturen te creëren, en het drastisch terug snoeien om de groei van meer jong hout te stimuleren. Als je

ervoor zorgt dat je het doel van het snoeien helder voor ogen hebt voordat je begint, dan zul je je niet snel vergissen.

Verwijder verwelkte rozentrossen door die vlak boven een naar buiten gerichte knop af te knippen. Dit stimuleert de groeikracht van de plant.

Wat is snoeien?

Kort gezegd is snoeien het verwijderen van een deel van een plant om de verdere groei te beïnvloeden. Houtige planten, bomen en struiken dus, hebben een slim groeisysteem. De eindknop, dat is de knop aan het uiterste puntje van een tak, produceert groeiremmende stoffen. Deze stoffen bewegen zich naar beneden, de tak in, om de groei van lagere knoppen te remmen. Daardoor groeit de plant naar boven, richting het licht, waar hij via fotosynthese meer voedingsstoffen produceert.

Als we de top van de tak afknippen, worden er geen groeiremmers de tak in gestuurd, waardoor de lagere knoppen wel uitlopen en de plant bossiger wordt.

Dus een van de redenen waarom we groeiotoppen van allerlei planten uitnippen of snoeien, is om de plant voller te laten worden. Maar afhankelijk van de boom of struik in kwestie zijn er ook andere redenen om delen weg te halen:

- **Verwijderen van dode, zieke of beschadigde takken, vanwaar infecties naar gezond weefsel kunnen worden verspreid.**
- **Verbeteren van de vorm als er takken of scheuten zijn die in vreemde hoeken of op ongewenste plekken groeien.**
- **Verbeteren van luchtcirculatie en lichtniveau, wat planten gezonder houdt.**
- **Stimuleren van meer jonge en groei-krachtige aanwas.**
- **Verwijderen van een deel van het oudere hout om een boom of struik jeugdig en levenskrachtig te houden.**
- **Stimuleren van de productie van bloemen en vruchten in plaats van bladeren.**

Elk van deze doelstellingen kan worden bereikt door een bepaalde manier van snoeien. Er is geen universele methode: verschillende planten moeten op verschillende manieren worden gesnoeid en dat maakt het soms zo lastig.

Maar snoeien is een stuk minder ingewikkeld als je vanaf het begin weet waarom je snoeit.

Niet alle houtige planten hoeven te worden gesnoeid. Sommige, zoals magnolia en Japanse esdoorn, kun je zelfs het beste met rust laten, tenzij er ergens een tak zit waar je hem niet wilt hebben. Voor dit soort bomen en struiken is het belangrijkste dat je ze plant op een plek waar ze de ruimte hebben om tot volle wasdom te komen. Informatie over hoe hoog en breed ze over tien of twintig jaar zijn, kun je van tevoren opzoeken. En dat is zeker de moeite waard, want ik kan me geen mistroostiger aanblik voorstellen dan een magnolia die is verminkt omdat hij zijn plek was ontgroeid.

Bomen worden meestal gekweekt met een enkele stam. Het kan zijn dat je bij jonge bomen lagere takken moet afknippen, zodat de stam glad en recht wordt.

Dus wanneer kun je de klus het beste klaren? Het beste is ongetwijfeld om het meeste snoeiwerk te doen wanneer de boom of struik in rust is en het sap niet omhoog komt. Als je bijvoorbeeld in het voorjaar een berk snoeit, zal die gaan 'bloeden', want het sap wordt door de cellen van de snijwond naar buiten geperst. Dit probleem heb je niet wanneer je hem in het najaar of begin winter snoeit.

Voorjaarsbloeiende struiken die op tweedejaars hout bloeien, kun je het beste meteen na de bloei snoeien. Hierbij verwijder je een deel van de oudere, uitgebloeide takken om de zomerproductie van nieuwe takken te stimuleren. Met een beetje geluk zullen die het volgende jaar bloeien. Meestal gaat de bloeicapaciteit achteruit naarmate takken ouder worden.

Maar er zijn uitzonderingen. De prachtige voorjaarsbloeiende *Viburnum plicatum f. tomentosum* wordt elk jaar breder en slaagt erin om zonder snoei elk jaar weer te bloeien. Het enige wat ik zelf doe, is dood hout verwijderen.

Koppen voorkomt dat een plant zaad zet, zodat hij rijker zal bloeien.

De basis van snoeien

Zorg ervoor dat je het juiste gereedschap hebt en dat het schoon en scherp is. Gerafelde sneden zijn gevoelig voor schimmels en dus voor rot. Met een goede snoeischaar knip je tot 1 cm dikke takken door. Gebruik voor dikkere takken een takkenschaar. Een inklapbare snoeizaag is handig voor takken van meer dan 3 cm dik (in tegenstelling tot een timmermanszaag zaagt een snoeizaag in de trekrichting). Gebruik voor heggen en vormplanten een heggeschaar.

Reinig en olie gereedschap regelmatig om gladde sneden te maken en de verspreiding van ziekten te voorkomen.

Houd de snijbladen schoon. Haal er regelmatig schuurpapier overheen om opgedroogd sap te verwijderen en te voorkomen dat ze kleverig worden. Heb je ziek hout gesnoeid? Maak de bladen dan schoon met een desinfecterend middel en wrijf ze in met olie zodat ze weer klaar zijn voor gebruik.

Het allerbelangrijkste is dat je, voordat je gaat snoeien, weet wat je wilt bereiken en begrijpt wat de gevolgen zijn wanneer je een bepaalde tak weghaalt. Stap om de twee of drie sneden achteruit om de plant te bekijken. Zo krijg je een goed gevormde plant die in de gewenste richting zal groeien en op de nodige plekken nieuwe scheuten produceert.

Als je maar enigszins twijfelt, snoei dan alleen de dode, zieke en beschadigde takken, en laat de rest met rust.

In het algemeen is het devies, 'snoeien doet groeien'. Wanneer je een tak drastisch terugsnoeit, stimuleer je doorgaans de productie van groeiachtige aanwas. Als dat is wat je wilt, prima (bijvoorbeeld de kleurige stengels van kornoeljes die in het voorjaar tot op de grond worden terugsnoeid). Maar bedenk dat het soms beter is om alleen de takken uit te dunnen en misschien de groeitoppen met een paar centimeter in te korten om een plant in vorm te houden zonder onstuimige nieuwe aanwas te stimuleren.

ALANS TIPS

Hoe lang duurt het?

Het kost tijd om een plant goed te snoeien, maar je doet het meestal 's winters, wanneer je vaak wat tijd over hebt. Een zorgvuldige aanpak levert de beste resultaten op, dus maak een actieplan en houd je daaraan. Het vormsnoeien van taxus kun je het beste in september doen, wanneer de groei is vertraagd. Dan zal hij er de hele winter mooi strak bij staan. Liguster moet 's zomers een paar keer worden gesnoeid. Buxus kun je het beste bij bewolkt weer in juni of juli snoeien. Maar voor je snoeit: verzekert je er tussen maart en augustus altijd van dat er geen vogels in de planten nestelen.

Hoe bespaar je geld?

Goed gereedschap is niet goedkoop, maar gaat jarenlang mee. Investeer vooral in een goede (en comfortabele) snoeischaar om de klus goed te klaren. Bovendien zul je minder snel RSI-klachten in je handen krijgen.

Wat mag ik verwachten?

Als je je huiswerk hebt gedaan en weet wat je wanneer moet snoeien, dan is de kans groot dat je planten floreren en je tuin er beter uitziet. Als je op de bonnefooi hier en daar wat takken afknijpt, is het niet waarschijnlijk dat dit mooie, gezonde bomen of struiken oplevert.

Snoei buxus op een bewolkte, droge dag in juni of juli.

Beperk verdere infectie door dood hout vlak boven een scheut weg te halen.

Vermijd deze snoeifouten

■ Te veel snoeien

Groeit een plant goed, zit hij niet vol dood of ziek hout, en heeft hij een mooie vorm? Laat hem dan met rust. Vermink een te grote plant niet. Haal hem helemaal weg of verhuis hem naar een plek waar hij vrijuit kan groeien en vervang hem door een plant met bescheidener afmetingen.

■ Te weinig snoeien

Als je voorjaarsbloeiende struiken, zoals boerenjasmijn en weigelia, aan hun lot overlaat, kunnen ze dichtgroeien met niet-bloeiende takken. Je houdt ze jeugdig door na de bloei een paar oudere takken te verwijderen.

Blauweregengroeit alle kanten op als je hem 's zomers niet snoeit om de lange, slingerende stengels te beteugelen. Snoei deze in juli of augustus tot op 30 cm terug. Kort in januari alle zijscheuten in tot op vingerlengte om de productie van meer bloemen te stimuleren.

■ Niet boven een oog snoeien

Snoei net boven een oog, dan zal de knop vlak onder de snede (in de bladoksels) gaan groeien. Als je te ver boven een oog snoeit, zal de tak afsterven tot aan de knop en waarschijnlijk nog verder, waardoor de kans op infecties zal gaan toenemen.

■ Snoeischaar niet schoonmaken

Als je zieke takken hebt gesnoeid, bestaat het gevaar dat je gezonde planten besmet, tenzij je de snoeischaar goed hebt schoongemaakt en gedesinfecteerd.

■ Niet onder een hoek snoeien

Zet snoeiseneden onder een hoek van 45 graden, schuin van de knop af, om water af te voeren en de kans op ziekte te verkleinen.

■ Afgestorven delen niet verwijderen

Als een tak is afgestorven kan de infectie zich naar beneden toe uitbreiden, tenzij je het afgestorven deel tot in het gezonde weefsel terug snoeit.

■ Op het verkeerde moment snoeien

Leifruitbomen die 's winters worden gesnoeid, produceren meer bladeren. Kort de zijscheuten 's zomers in om de productie van vruchtopsporen te stimuleren, zodat de oogst groter wordt.

Pruimenbomen zijn bovendien gevoelig voor de verwoestende schimmelziekte loodglans, die de plant vooral 's winters via verse snoeiwonden binnendringt. Dus snoei deze bomen altijd 's zomers, mocht dat nodig zijn om ze in vorm te houden.

WAT WANNEER SNOEIEN

Volg onderstaand lijstje om zeker te weten dat je op het juiste moment van het jaar snoeit.

Voorjaar

De meeste groenblijvers en winterbloeiende struiken zoals *Viburnum x bodnantense*.

Zomer

Rhododendrons, azalea's, boerenjasmijn, leifruit en heggen.

Najaar

Zomerbloeiende jasmijn, zomerframbozen en planten die in voorjaar en zomer zouden gaan bloeden, zoals berken.

Winter

Uit hun krachten gegroeide struiken, appels, peren en (eind winter) de meeste rozen, clematissen en siergrassen.

Snoei heggen en vormplanten in september, zodat ze er de hele winter mooi bij staan.

FOTO'S: TIM SANDALL; SARAH CUTTLE

VOLGENDE MAAND Alan werpt een frisse blik op een populair tuinonderdeel: het gazon.

Vraag & Antwoord

In iedere tuin loop je wel eens tegen een vraag op – van vragen over plagen, ziekten en de beste planttijd tot het kweken van nieuwe soorten. Wij geven antwoord.

V Hoe ver moet ik mijn planten uit elkaar zetten?

A Het is voor planten belangrijk dat ze genoeg ruimte krijgen. Dat is beter voor hun gezondheid en ze doen het daardoor ook beter. Je moet tijdens het zaaien of uitplanten dus rekening houden met de ruimte. En dat is nog niet zo eenvoudig. Het is namelijk soms lastig voor te stellen hoe hard dat kleine plantje of die zaailing zal gaan groeien.

De 'regels' hiervoor zijn gebouwd op drie pijlers: het gemak voor de tuinier, de behoeften van de plant en zijn uiteindelijke grootte. Om te beginnen met de eerste pijler: je moet makkelijk bij je planten kunnen. Genoeg ruimte tussen rijen maakt het oogsten veel eenvoudiger. En er moet altijd genoeg ruimte zijn om te kunnen schoffelen en onkruid te verwijderen.

Elke plant heeft genoeg licht, water, lucht, voeding en steun nodig om goed te groeien. Met voldoende tussenruimte geef je ze dat. Zaailingen die te dicht bij elkaar staan worden zwakker, omdat ze moeten strijden om licht. Hebben ze wel genoeg ruimte, dan zal een briesje hun stengels sterker maken. Luchtcirculatie is ook erg belangrijk om schimmels tegen te gaan. Volg bij het zaaien en planten dus de aanwijzingen op de verpakkingen voor de juiste afstanden. Meten is weten – en zorgt voor sterke, gezonde en productieve planten.

V Waarom is de ruimte tussen rijen groter dan tussen planten?

A Door de rijen breed genoeg te maken, kun je makkelijker bij je planten om ze water te geven, te voeden en onkruid te wieden. Dat is veel lastiger met te smalle rijen. In een verhoogd bed kun je ook met blokken werken, zolang je er nog maar makkelijk bij kunt.

TIP

Volg steeds de instructies op plantenlabels en zadenzakjes, en gebruik stokken, touw en een meetlat om je planten de juiste afstand te geven.

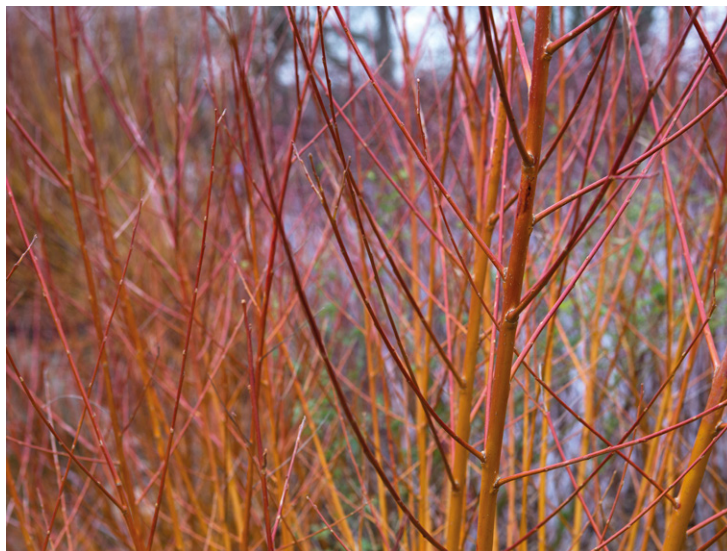

V Met welke planten op natte kleigrond kan ik een schutting bedekken?

A Het is lastig om veel geschikte planten aan te raden voor zo'n situatie. Maar planten zoals kornoelje (*Cornus*), wilgen (*Salix*) en vlieren (*Sambucus*) kunnen werken. Het allerbeste is om eerst te zorgen voor een betere afwatering, zodat zware regenval in de toekomst minder problemen oplevert. Als de grond slecht afwatert omdat hij erg samengedrukt is, kun je dit verbeteren door de grond los te woelen en vervolgens elk jaar een goede laag mulch van compost toe te voegen.

In lastige omstandigheden is het soms echter makkelijker om een probleem te omzeilen dan om de confrontatie aan te gaan. Als je klimplanten in potten kunt planten, heb je geen last van de drassige grond. Je kunt bovendien een pot makkelijker opzij zetten als je bij de schutting moet zijn, bijvoorbeeld om hem te schilderen. Met de juiste potten en planten maak je een ware blikvanger. En voor het watergeven, kun je een druppelslang installeren.

Zomerperkgoed is altijd een vrolijke aanwinst. Leid klimplanten

Salix alba var. *vitellina* 'Yelvertan' vindt natte voeten niet erg.

tegen driepoten of obeliskken. Goudkleurige Suzanne-met-de-mooie-ogen (*Thunbergia alata*), de donkerpaarse *Rhodochiton atrosanguineus*, *Lablab purpureus* 'Ruby Moon' (paarse bloemen gevolgd door donkerpaarse peulen) of Spaanse vlag (*Ipomoea lobata*) met rode en roomwitte bloemen, of de rode kardinaalswinde

(*Ipomoea quamoclit*) zijn allemaal goede opties. Plant aan de voet van deze klimmers nog wat eenjarigen, zoals blauwe mexicaantjes (*Ageratum*), halfhangende *Begonia* 'Glowing Embers', siernetel (*Coleus*) of tweekleurige *Nemesia* 'Aroma Rhubarb and Custard' om deze plekken op te fleuren.

Geef je hortensia's de juiste mest om tekorten aan voedingsstoffen te voorkomen.

V Mijn rozen en hortensia's hebben donkere vlekken. Hebben zij dezelfde ziekte?

A Waarschijnlijk worden de problemen bij je rozen en hortensia's allebei door iets anders veroorzaakt. De kans is groot dat je hortensia's niet genoeg voedingsstoffen krijgen. Dat is gelukkig eenvoudig op te lossen door ze een mest te geven met voldoende ijzer, zoals vloeibare zeewiervoeding. Volg altijd de aanwijzingen op de verpakking voor de juiste dosering.

Donkere vlekken op rozen wijst meestal op sterroetdauw. Als andere rozen in de buurt ook door deze schimmel zijn aangetast, is het lastig te bestrijden. Verwijder om te beginnen al het gevallen blad en gooi dit weg, maar niet op je eigen composthoop. Anders overleven de sporen gewoon en besmet je de planten via de compost opnieuw. Gemeentecompost bereikt veel hogere temperaturen, waardoor de sporen gedood worden, dus gooi het blad in de groencontainer. Mulch goed rond je rozen, geef ze elk jaar (liefst dierlijke) mest en snoei ze jaarlijks.

Rhodochiton atrosanguineus levert een mooi scherm op, maar plant hem in een pot voor een betere drainage.

Kies een zo groot mogelijke pot of plant je kweeper in de vollegrond.

V We hebben een patiokweeper gekregen. Hoe moeten we die verzorgen?

A Kweeperen groeien veel in het zuiden van Europa, aangezien ze van zon en warmte houden. Een plekje in de zon is dus alvast een goed begin. Wind is een minder groot probleem dan een windstille plek, want als de luchtcirculatie niet goed is, kan er makkelijker meeldauw ontstaan.

Water is voor vruchtplanten belangrijk en dat geldt ook voor de kweeper. Hij zal zijn vruchten

voortijdig laten vallen als zijn wortels droog komen te staan. Ze zijn alleen geschikt voor een pot op het terras als ze zijn geënt op een dwergonderstam, maar ook dan is een grote pot beter. Kweeperen hebben veel grond nodig – niet voor de vruchtbaarheid, maar om meer vocht vast te kunnen houden. Een grotere pot zorgt er ook voor dat je minder vaak water hoeft te geven.

Zet de boom dus in de grootste mogelijke pot die je hebt en vul die met een extra voedingsrijke (turfvrije) potgrond.

Je kunt de kweeper tot slot ook in de vollegrond zetten als je de ruimte hebt. De boom is winterhard, alleen bij late vorst kan de bloesem bevriezen. Dek hem dus af met vliesdoek bij late (nacht) vorst. Bemest regelmatig en snoei hem slechts minimaal.

V Beestjes hebben al mijn groentezaailingen opgegeten. Wat nu?

A Vliesdoek is een goede poortwachter tegen ongedierte in de lucht, zoals witte vliegen, wortelvliegen, bladluizen en duiven. Maar het kan beestjes die dat op of in de grond leven niet tegenhouden.

Als je zeker weet dat slakken niet de boosdoener zijn, kunnen aardrupsen – deze rupsen van verschillende motten leven in de grond – het probleem zijn. Rupsen kun je op elk moment van het jaar aantreffen, dus snuffel regelmatig rond de aangetaste planten om ze te vinden en pluk ze met de hand weg.

Vogels, lieveheersbeestjes, wespen en loopkevers zijn hun natuurlijke vijanden. Geef je groenten genoeg water, wijd onkruid, gebruik aaltjes (nematoden) tegen specifieke plagen in de grond en dek de planten in de zomer af met vliesdoek.

Aardrupsen zijn de larven van diverse soorten motten.

De kroon van knolselderij groeit boven de grond en moet genoeg water krijgen.

V Hoe diep moet ik knolselderijplantjes uitplanten?

A Het eetbare deel van knolselderij is de knol onder het blad. De kroon van de plant moet net een stukje boven het oppervlak uitkomen. Wanneer de knol zwelt, kun

je eventueel de oudste bladeren verwijderen. Maar het is belangrijker om de plant regelmatig goed te voeden en bewaren, want hij mag niet uitdrogen.

V Hoe krijg ik mijn *Schizophragma* aan het bloeien?

A Je valse klimhortensia heeft een vorstvrije plek in gevlekte of halfschaduw nodig en genoeg vocht voor de wortels, want het is oorspronkelijk een bosbewoner. Voed hem in het voorjaar

met een vloeibare tomatenvoeding of met sulfaat en potas. Vermijd voeding met veel stikstof. Snoei hem in het voorjaar, want hij bloeit op de aanwas van het huidige groeiseizoen.

Kamperfoelie voelt zich uitstekend tegen een trellis op het westen.

V Weten jullie een goede geurende klimplant voor een trellis op het westen?

A Probeer de sterjasmijnen *Trachelospermum asiaticum* of *T. jasminoides*, een kamperfoelie zoals *Lonicera periclymenum* 'Graham Thomas' of eenjarige pronkerwt (Lathyrus odoratus) die je elk jaar opnieuw zaait of plant. Meng voldoende compost, goed verteerde stalmeest of bladaarde door de grond, zodat die het water in de zomer beter kan vasthouden.

Schizophragma drangeoides 'Roseum' is een krachtige klimmer.

Een meerstammige Himalayaberk is een sieraad voor een kleine tuin

V Welke berk is geschikt voor een kleine tuin?

A Een meerstammige *Betula utilis* 'Jacquemontii', ofwel Himalayaberk, groeit niet zo snel en is slank met een mooie witte bast en een fraaie, gele herfstkleur. En vind je hem toch te groot worden, dan kun je hem prima snoeien.

V Is dit een siergrassoort of kan ik het beter verwijderen?

A Dit is een van de vele soorten zegge, een grasachtige plant die vaak groeit op plekken waar het redelijk vochtig is. De lange, dunne bloemaren lijken op die van hangende zegge (*Carex pendula*), maar waarschijnlijk is het een gecultiveerde variëteit. Je kunt dit siergras in ieder geval gerust in je tuin laten staan als je hem mooi vindt.

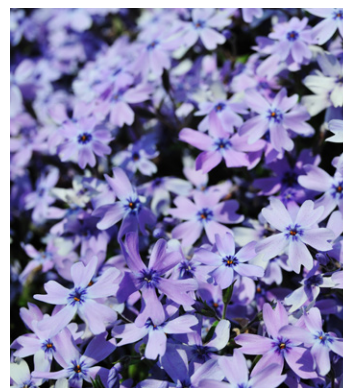
Carex pendula is een groenblijvend siergras dat grote pollen vormt.

V Kan ik mos tussen mijn blauwe kruipflox bestrijden met kalk of ijzersulfaat?

A Mos groeit graag op plekken met zure grond, schaduw en vocht, terwijl de kruipvlambloem (*Phlox subulata*) liever veel zon heeft. Dat is waarschijnlijk de reden dat het mos het steeds wint van de vlambloem. Als het mogelijk is, kun je de kruipflox beter verplaatsen en in de schaduw vervangen door een plant die van schaduw houdt. Je kunt kruipflox om de paar jaar scheuren en de

nieuwe delen herplanten op een betere plek.

Floren houden niet van kalkrijke grond, dus kalk strooien is waarschijnlijk geen goede optie. Maar ook ijzersulfaat is wat ons betreft geen aanrader. Het doodt het mos wel, maar het is ook slecht voor het bodemleven. Kun je de kruipflox niet verplaatsen, dan zul je dus jaarlijks het mos met de hand moeten verwijderen.

Phlox subulata houdt van een plek in de zon op lichte grond.

Verwijder algen regelmatig met de hand uit je vijver.

V Hoe kan ik op een natuurlijke manier algenvorming in de vijver tegengaan?

A Het kan lastig zijn om algen in de vijver onder controle te krijgen, maar met gerststro en door het fysiek verwijderen van algen zou je al een heel eind moeten komen. Werkt dit niet, dan is het probleem wellicht iets anders dan algen. In dat geval kun je beter een monster van het probleem door een vijverspecialist laten bekijken. Die kan je dan vertellen wat de beste oplossing is.

Kijk verder ook naar de balans tussen de planten. Zuurstofplanten, oeverplanten, diepwatplanten, drijvende planten en moerasplanten moeten ervoor zorgen dat een deel van het oppervlak bedekt is, maar er moet ook genoeg zonlicht op je vijver vallen. Soms kan het helpen van waterslakken ook helpen. Maar voor je actie onderneemt, vraag het aan een specialist!

V Met welke planten verberg ik vijverfolie het mooist?

A Met bodembedekkers langs je vijver kun je de randen verzachten. Als de grond vochtig is, overweeg dan *Gunnera hamiltonii*, een kleine, groenblijvende plant met hartvormige, leerachtige bladeren, of *G. magellanica*, die in zachte winters groen blijft. Op een droge plek zal *Campanula portenschlagiana*, met zijn paarse, klokvormige bloemen, goed bloeien.

Probeer ook het groenblijvende zonneroosje *Helianthemum*, of

bergenia's zoals de grote, gewaagde 'Bressingham Ruby'.

In het ondiepe water kun je planten proberen zoals grote waterweegbree (*Alisma plantago-aquatica*) met frisgroen blad en kleine, witte bloemen, en valse moerasanemoon (*Anemopsis californica*) met roomwitte, naar honing geurende bloemen in de zomer. De dotterbloem *Caltha palustris* groeit op ondiepe plateaus, net als de elegante, roze *Hesperantha coccinea*.

Anemopsis californica is een oeverplant met grote, zoetgeurende bloemen.

V Hoe kom ik zonder chemicaliën van schildluis op mijn citroenboom af? Het komt steeds terug!

A Je kunt de schildluizen met de hand wegvegen, maar als je er ook maar eentje mist, komt hij zo weer terug. Elk diertje is een kleine sapzuiger. De jonge exemplaren zijn minuscule en zitten onder het blad, dus ze zijn makkelijk te missen.

Wanneer ze groeien wordt hun schild harder. Onder dit schild rijpen grote hoeveelheden witte, poederachtige eitjes die vervolgens je plant weer besmetten. Probeer je ze gewoon weg te vegen, dan heb je kans dat je ze helpt te verspreiden. Maak

dus een doek nat in een sopje van groene zeep en gebruik dat om de plant af te vegen. Verwijder dan de bovenste laag potgrond waarop mogelijk eitjes en luizen zijn gevallen. Reinig ook potten, steunen en bindmateriaal.

Herhaal dit schoonmaak-regime met enige regelmaat om de verdere verspreiding van de schildluizen te voorkomen. Maar blijf wel waakzaam: schildluizen houden ook van andere planten, dus controleer andere planten in de buurt, zeker als ze wat zwakjes ogen.

Goed schoonmaken helpt om de schildluis *Coccus hesperidum* te bestrijden.

V Welke grond is het beste voor het verpotten van bromelia's?

A Gebruik kant-en-klaar potgrond voor bromelia's of orchideeën, of maak zelf een 1:1-mengsel van fijne, gecomposteerde boomschors en turfrijke universele potgrond. Een mix van gelijke delen perliet, kokosvezels en gecomposteerde boomschors of orchideeëngrond is ook goed.

Verpot bromelia's in de zomer naar een pot die slechts iets groter is.

V Hoe houd ik mieren uit mijn verhoogde bed?

A Mieren hebben zowel negatieve als positieve eigenschappen. Aan de ene kant ondertunnelen ze planten, die vervolgens wellicht niet goed groeien. En ze melken en beschermen bladluizen en andere plagen. Sommige plagen overwinteren zelfs bij mieren.

Maar hun poppen zijn een geweldige voedselbron voor groene spechten. Mierenhopen zijn voor sommige vlindersoorten belangrijk bij het overwinteren. En de hopen die ze achterlaten maken de bodem vruchtbaarder.

Je kunt je tuin minder aantrekkelijk maken voor mieren door voor zo min mogelijk tegels te zorgen. Hieronder maken ze namelijk graag hun nesten. Ook kun je hun looproutes verstoren door ze te verwarren. Dat doe je

bijvoorbeeld met sterk geurende planten (lavendel, afrikaantjes) of blaadjes (van munt of tomaten). Of leg ergens een schijfje komkommer neer om ze af te leiden en weg te houden bij je verhoogde bed.

Grond uit een mierenhoop maakt je bodem vruchtbaarder.

22% KORTING
bij Pixum met code*:
LEKKERGROEN22

SCAN MIJ VOOR MEER INFO

DUURZAME FOTOBOEKEN

De mooiste fotoboeken maak je bij Pixum met FSC®-gecertificeerd premium fotopapier.

Benieuwd? Bezoek [Pixum.nl](https://www.pixum.nl) of download de Pixum App.

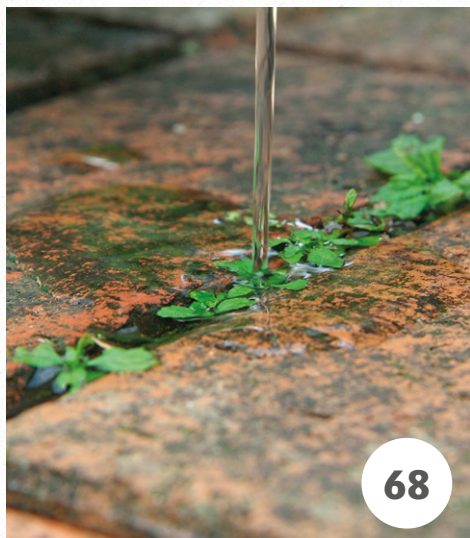
pixum
JOUW ONLINE FOTOSERVICE

*Deze code berekent 22% korting op alle Pixum Fotoboeken via de Pixum App. De korting wordt niet over de verzendkosten gerekend. De code is geldig t/m 1-8-2023. Kortingen kunnen niet gecombineerd worden met andere kortingen.

INSPIRATIE

Mis je kleur in de tuin? Is je tuin net niet die beschutte plek die je voor ogen had? Elke maand lees je hier alles over slimme tuinontwerpen, mooie bloeiers en tips om van je tuin een paradijs te maken.

68

72

76

81

89

90

Deze maand

- 58 Planten met een missie, deel 3**
Carol experimenteert met eenjarige planten.
- 63 Alles over kamerplanten**
De *Yucca elephantipes*.
- 68 Problemen oplossen op groene wijze**
Bescherm je planten op een natuurvriendelijke, biologische manier.
- 72 Eetbare beauty's**
Drie mooie en smakelijke plantcombinaties die je in bakken kunt kweken.
- 76 De *Aeonium*: niet langer anoniem**
Rogier en Marieke over deze prachtige vetplantboompjes.
- 81 Klein budget, grote oogst**
Kweek heerlijke groenten die goed zijn voor jou, je portemonnee en de natuur.
- 86 Cadeau-ideeën voor moederdag**
Met deze cadeaus maak je tuinierende moeders zeker blij.
- 89 Inheemse held**
Rode kamperfoelie (*Lonicera xylosteum*) stel zichzelf voor.
- 90 Maai Mei Niet**
Maai je gras in mei niet en lever een grote bijdrage aan de biodiversiteit.
- 94 Een weelderige bloementuin op een paar vierkante meter**
Brenda Gruppen kweekt (pluk)bloemen op biologische wijze.

86

PLANTEN MET EEN MISSIE

Deel 3: Eenjarige planten

Eenjarige planten zijn snelgroeiend, kleurrijk en niet duur. Deze maand laat **Carol Klein** zien hoe ze eenjarigen gebruikt op Glebe Cottage en geeft ze handige tips.

Papaver somniferum zaait zichzelf
elk jaar uit, draagt vanaf begin
zomer papierachtige bloemen en
later prachtige zaadhoofden. Plant
in de volle zon of halfschaduw.
Hoogte x Breedte 100 x 50 cm
Bloei jun-aug

Het kweken van eenjarigen heeft iets spannends. Ze vormen uiteraard een vrolijk en bont gezelschap, maar het fascinerende is dat ze na het zaaien binnen één jaar hun hoogtepunt bereiken, vaak zelfs al binnen een paar maanden. Het zijn gemakkelijke planten en omdat ze niet duur zijn, loont het om ermee te experimenteren.

Er zijn zoveel verschillende soorten dat we allemaal wel iets naar onze smaak kunnen vinden – of je nu houdt van spectaculair, zoals majestueuze Mexicaanse zonnebloemen, zinderende zinnia's en kleurige cosmea, of van subtieler en meer 'cottage-tuin', met bijvoorbeeld ridderspoor, akkerscherm en zoetgeurende violieren.

Zodra je struiken en vaste planten hebt geplant, zit je eraan vast. Hoewel ze kunnen worden verhuisd, is dat een behoorlijke klus. En je plant ze met het idee dat je iets voor meerdere jaren aanlegt. Als je eenjarigen gebruikt om een permanente beplanting te verfraaien of te accentueren, kun je dingen uitproberen en veranderen. Elk jaar kan anders zijn.

Een eenjarige is een plant die zijn levenscyclus binnen een jaar voltooit, van ontkiemen tot zaad zetten. Als we aannemen dat alle levensvormen een evolutie hebben doorgemaakt, waarom zou een groep planten dan als strategie hebben om maar één jaar in plaats van meerdere jaren te leven? Het sleutelwoord is onzekerheid. Planten zullen eerder een eenjarige levensstijl ontwikkelen wanneer hun omgeving onvoorspelbaar is. Als je niet zeker weet hoeveel tijd je hebt voor een succesvolle voortplanting (alle levensvormen streven ernaar te blijven voortbestaan), dan is een levenscyclus van een jaar, inclusief zaadproductie, een slimme en noodzakelijke strategie.

Akkerbloemen zijn hiervan een goed voorbeeld. Gele ganzenbloem, grote klapproos, bolde-rik en korenbloem zijn allemaal eenjarig, en wanneer het graan op de akkers wordt gemaaid, raken ook zij hun hoofdjes kwijt. Als je een bloemenweide vol vaste planten en grassen wilt, raden sommige experts aan om daarnaast ook eenjarige akkerbloemen te zaaien ter bescherming van de vaste planten. Die hebben vaak minstens een jaar nodig om op gang te komen. De snelgroeende eenjarigen onderdrukken niet alleen onkruid, waardoor de tragere vaste planten en grassen een eerlijke kans krijgen, maar zorgen ook voor schoonheid in dat eerste jaar, omdat ze vanaf midden zomer gaan bloeien.

Eenjarigen kunnen op allerlei manieren worden gebruikt: willekeurig gezaaid of juist zorgvuldig gekweekt om al die bekende perkplanten te kunnen produceren, zoals petunia's,

lobelia's en afrikaantjes, die 's zomers vele duizenden plantenhangers, bloembakken en potten vullen. Deze laatste worden vaak in tuincentra en supermarkten verkocht, hoewel je de meeste zelf makkelijk uit zaad kunt opkweken. Zelf zaaien, opkweken en uitplanten is milieuvriendelijker, veel goedkoper en vooral erg leuk. En daarna kun je maandenlang van de vrolijke kleuren genieten.

Er bestaan verschillende categorieën eenjarige planten: winterharde en matig winterharde eenjarigen. De winterharde eenjarigen kunnen 's winters als zaad onder de grond in de tuin overleven. Het zijn sterkere planten die oorspronkelijk uit gematigde klimaten komen, vergelijkbaar met het onze. Daarentegen kunnen matig winterharde eenjarigen niet tegen de kou en mogen dus niet aan vorst worden blootgesteld.

VAN BOVENAF MET DE KLOK MEE

■ ***Delphinium ajacis***
(hyacintbloemige ridderspoor)

H x B 50 cm x 25 cm B jun-sep

■ ***Tropaeolum 'Orange Troika'***
(Oost-Indische kers)

H x B 30 cm x 30 cm B jun-sep

■ ***Ammi majus*** (groot akkerscherm)

H x B 120 cm x 40 cm B jun-sep

Van enorme zonnebloemen tot het lage schildzaad en kleine lobelia's, en ook de meesten van onze groenten: het zijn allemaal eenjarigen. Sommig zaad is zo fijn als stof, andere zaden zijn groot genoeg om door kleine handjes te worden beetgepakt en in de grond te worden geduwd. De eerste plant die ik ooit zaaide was Oost-Indische kers: grote, rimpelige zaden die ik met de hulp van mijn moeder in de grond stopte. Een paar weken later stond op elke plek waar ik een zaadje had gezaaid een korte stengel met twee grote, ronde bladeren. Later waren er bladeren in overvloed, met die unieke, peperige geur, en roodoranje bloemen waarop de bijen dol waren. Nog later, toen het najaar aanbrak en de planten verdorpen, verzamelden we zaden die we in een bruine papieren zak bewaarden tot het volgende jaar.

“Van enorme zonnebloemen tot het lage schildzaad en kleine lobelia's, en ook de meesten van onze groenten: het zijn allemaal eenjarigen.”

Succes verzekerd met eenjarigen

Wanneer zaaien Op Glebe Cottage kweken we tussen maart en mei veel vaste planten uit zaad op. We verheugen ons vooral op de eenjarigen en we proberen ook graag een paar nieuwe planten uit.

Waar zaaien Het is verleidelijk om veel variëteiten te zaaien, maar een beetje zelfbeheersing in deze fase betekent minder planten en een grotere kans op succes. Velen van ons kennen dat gevoel wanneer het in april tijd is om de zaailingen op te potten: er zijn meer planten dan dat we vensterbanken of ruimte in de kas hebben.

Zaad heeft een geschikt groeimedium nodig om te ontkiemen en te groeien. Turfvrije zaaigrond geeft de beste resultaten. Wij gebruiken altijd kleine, stevige plastic zaaiakken, die we al veertig jaar lang steeds hergebruiken. Je kunt ook zaaien in plastic fruitbakjes of zelfs in karton met een waslaagje. De potgrond moet worden aangedrukt.

Zaai altijd dun op het grondoppervlak. Als je veel zaait, is het een goed idee om te tellen hoeveel zaadjes er zitten in een 'snufje' dat je tussen duim en wijsvinger pakt, om in te schatten hoeveel je nodig hebt. Bedek het zaad met scherp zand, want dat laat wel licht en lucht door, maar gaat rot en onkruid tegen en helpt vocht vast te houden. Geef dan voorzichtig water.

Eenjarigen verzorgen Zet de bakken op een lichte plek, uit direct zonlicht, om het zaad te laten ontkiemen. Als eerste verschijnen de zaadlobben. Wacht tot de eerste echte blaadjes verschijnen en til de zaailingen dan voorzichtig bij de zaadlobben uit de grond, niet bij het steeltje of de echte blaadjes. Zet ze in de cellen van een kweekmodule of in kleine potten en geef zorgvuldig water. Ik strooi altijd wat scherp zand over de potgrond.

Kweek de zaailingen op en verpot ze zo nodig om ze genoeg groeiruimte te geven. Plant ze uit wanneer de planten sterk en gezond zijn, en er geen kans op vorst meer is. Dat laatste is vooral belangrijk voor matig winterharde eenjarigen.

Een weideachtige beplanting met gemengde eenjarigen vormt een kleurrijk tapijt. De zaden zitten vaak als mengsel in één zakje.

5 onmisbare eenjarigen

1 *Nigella damascena* 'Miss Jekyll'

Pure romantiek, deze combinatie van zachtblauw en groen, waarvan de sierlijkheid tot uiting komt in de volksnaam 'juffertje-in-het-groen'. Combineert goed met andere planten en staat perfect bij goudsbloemen.

Hoogte x Breedte 45 cm x 40 cm
Bloei jun-sep

2 *Calendula* 'Indian Prince'

De winterharde goudsbloem kun je voor een vroege start prima in het najaar zaaien. De enkelvoudige, margrietachtige bloemen hebben een feloranje kleur. Zaait zich uit, maar je kunt het zaad ook zelf verzamelen.

H x B 45 cm x 45 cm
B jun-okt

3 *Cosmos bipinnatus* 'Purity'

Mijn favoriete eenjarige met een unieke elegantie. Vroeg zaaien in februari levert grote planten op, maar als je de boot hebt gemist, kun je nu in de vollegrond zaaien. Dun uit tot op enkele planten en pot de uitgedunde planten op.

H x B 120 cm x 60 cm
B jun-okt

4 *Nicotiana mutabilis*

Geeft een pastelleurige border een sierlijk tintje met zijn lange, witte trompetbloemen die geleidelijk roze kleuren. Tijdens de bloei draagt siertabak bloemen in beide kleuren. Het zaad is ultrafijn, dus zaai dun. Ontkiemt langzaam, maar komt dan goed op gang.

H x B 150 cm x 60 cm
B jun-sep

5 *Tagetes* 'Cinnabar'

Perfect voor combinatieteelt in de moestuin, maar ook onmisbaar voor grote potten met een 'vuurig' kleurenpalet met bijvoorbeeld dahlia's, kattenstaart en rode salvia. Bestuivers zijn er dol op – zij komen goed bij de talrijke enkelvoudige bloemen van het afrikaantje.

H x B 90 cm x 60 cm
B jun-okt

1 *Nigella damascena* 'Miss Jekyll'

3 *Cosmos bipinnatus* 'Purity'

5 *Tagetes* 'Cinnabar'

BOVEN *Thunbergia alata* tegen een wigwam.
INZET Winterharde eenjarige goudsbloemen samen met vorstgevoelige vaste planten.

Beplanten met eenjarigen

Er zijn allerlei spannende manieren om eenjarigen te gebruiken. Voor weinig geld en moeite krijg je veel extra kleur en uitstraling.

Verticale ruimten worden gemakkelijk over het hoofd gezien, maar er is een schat aan eenjarige klimplanten die je daar kunt gebruiken. Natuurlijk kun je ze langs muren en schuttingen laten groeien, maar tussen lagere planten kan ook een snelle stokkenconstructie dienen als steun voor een klimmende Oost-Indische kers, dagbloem of *Lathyrus*.

Potten vol eenjarigen in harmonieuze kleuren vormen echte blikvangers. Je kunt ook een enkele variëteit in een grote pot planten of meerdere potten met één variëteit langs een pad plaatsen om krachtige accenten te creëren.

In een tuin met veel onbegroeide grond zorgt een traditionele methode in één seizoen voor

een stralend toneel. Zaai hiervoor in de vollegrond, in elkaar rakende gebieden die je met zand kunt afbakenen. Zaai in elk gebied een andere variëteit. Het is cruciaal om variëteiten te kiezen die geen steun nodig hebben en om de planten in een vroeg stadium uit te dunnen, zodat de resterende planten robuust en sterk worden.

Carol op TV

Volg Carol en de rest van het team in *Gardeners' World*, op vrijdag 5, 12 en 19 mei om 21:00 uur.

VOLGENDE MAAND Carol vertelt over haar favoriete vijfverplanten en hoe je die succesvol kweekt.

Alles over kamerplanten

Geef een zonnige kamer een stekelig accent met deze architectonische bladplant.

Yucca

Kweek een kleine 'binnenboom' om je woonkamer een tropisch tintje te geven. Deze rechtopgaande kamerplant (*Yucca elephantipes*) draagt scherp gepunte maar verrassend vriendelijke bladeren bovenaan een dikke stam. Afhankelijk van zijn leeftijd is de plant geschikt voor verschillende ruimten: van een jong boompje op een bureau tot oudere planten die de hoogte van een boekenkast kunnen bereiken.

Klein of groot, de yucca is een kamerplant die je niet snel over het hoofd ziet. De lange, brede, leerachtige bladeren kunnen een goed verlichte kamer tot leven brengen. Hij heeft het liefst een zonnige plek, waar de bladeren een diepe kleur krijgen, maar ook in lichte schaduw doet hij het nog goed.

1

TIP

Laat het water voor de yucca eerst op kamertemperatuur komen.

Yucca elephantipes komt oorspronkelijk uit droge, zonovergoten gebieden in Oost-Mexico en Midden-Amerika. De tweede helft van zijn naam ontleent hij aan het feit dat de dikke stam op de poot van een olifant lijkt. In tegenstelling tot andere yucca-soorten hebben de zwaardvormige bladeren geen scherpe punt en dus is deze plant perfect voor een woon- of werkomgeving.

De bladeren sterven af naarmate ze ouder worden, maar daarboven groeien weer nieuwe, waardoor de plant steeds hoger wordt. Volwassen planten in een goed verlichte kamer kunnen tot het plafond reiken. Een zeer goed drainerende potgrond, vermengd met perliet, is het beste, want natte wortels belemmeren een goede groei en kunnen gaan rotten.

■ **Standplaats** Kweek de plant op een zonnige plek, 's zomers het liefst voor een raam op het oosten of westen, 'in de winter op het zuiden met zoveel mogelijk zonlicht.

■ **Verzorging** Geef in voorjaar en zomer water wanneer het oppervlak van de potgrond volledig droog is, maar geef in najaar en winter weinig water. Geef in het voorjaar en de zomer elke maand voeding.

■ **Details** Zodra de wortels uit de bodem van de pot groeien, verpot je de plant naar een iets grotere pot. Doe dat bij voorkeur in het voorjaar.

Zo verpot je een yucca

1 Leg de plant voorzichtig op zijn kant om hem uit de pot te halen. Trek met je vingers de wortels rondom de wortelkluit voorzichtig los, dan slaat de plant in de nieuwe pot beter aan. De nieuwe pot moet iets groter zijn dan de oude.

2 Strooi in de nieuwe pot wat goed drainerende potgrond, vermengd met perliet. Zet de plant erop, met de bovenkant van de wortelkluit op dezelfde hoogte als in de oude pot. Vul de pot tot dat niveau en druk aan. Geef royaal water.

Cadeau bij een jaarabonnement: Over tuinieren van Monty Don

In dit persoonlijke tuinboek vertelt Monty Don op een toegankelijke en inspirerende manier wat hij belangrijk vindt. Of het nu gaat om de werking van de seizoenen, het kiezen van planten om vogels en bijen te trekken, of het beschrijven van de vreugde die te vinden is in het delen van een zelfgekweekt gewas. Monty laat iedereen zien hoe je het beste uit je tuin kunt halen en, nog belangrijker, hoe je kunt genieten van het proces.

Cadeau
t.w.v. €28,99

Gardeners'
World magazine

Ben je al abonnee, maar wil je toch
het boek bestellen? Ga dan naar:

www.gardenersworldmagazine.nl/overtuinieren

**Ontvang 12x
Gardeners' World
+ Over tuinieren
van €112,87 voor**

62,50

- ✓ Praktische uitleg om lekker te gaan tuinieren
- ✓ Inspiratie en tips wat je nú in de tuin kunt doen
- ✓ Altijd de duurzame oplossing: tuinier met de natuur

Ga naar:

www.gardenersworldmagazine.nl/boekmonty
of bel +31 (0)24 2027827

Deze actie is geldig t/m 30 mei 2023 of zo lang de voorraad strekt. Je abonneert tot wederopzegging en voor ten minste de actieperiode van 12 nummers. Na afloop van de actieperiode geldt de reguliere abonnementsprijs en is het abonnement per maand opzegbaar. Opzeggen is heel eenvoudig en kan via onze klantenservice.

Problemen oplossen op groene wijze

Chemicaliën gebruiken om ongedierte en onkruid te bestrijden is schadelijk voor het milieu en kan de problemen zelfs verergeren. **Sally Nex** legt uit waarom een groenere, tolerantere benadering beter is.

Sally Nex is een professionele, milieubewuste tuinier en auteur. Haar recente boek *How to Garden the Low Carbon Way* (alleen in het Engels verkrijgbaar) helpt je bij het in balans brengen van tuin, natuur en milieu.

Baart het je soms zorgen dat alles en iedereen op je planten uit is? Van rode spintmijt op je komkommers tot haagwinde die je rozen verstikt. Tuinschuurtjes waren vroeger een soort drankkast vol chemische middelen om de vijanden neer te slaan. Maar tegenwoordig zijn we ons veel meer bewust van de nevenschade die we aanrichten wanneer we naar een spuitbus grijpen. Dus ga ook groener tuinieren, verban de chemicaliën resoluut uit je schuur en ontdek natuurvriendelijke manieren om je planten te beschermen.

Het bewijs dat pesticiden schadelijk zijn voor het milieu hoopt zich op. Wanneer we sproeien met chemische insecten-, onkruid- en schimmelverdelgers, treft maar een klein deel van de vloeistof doel. De rest komt in het milieu terecht, waar het waterwegen vervuult, andere insecten doodt en de menselijke gezondheid kan schaden.

Sommige chemicaliën hadden zulke zorgwekkende effecten dat ze verboden zijn. Hiertoe behoren het slakkenbestrijdingsmiddel metaldehyde, dat is teruggevonden in drinkwaterbronnen, en diverse neonicotinoïden, die medeverantwoordelijk zijn voor het krimpen van bijenpopulaties (hoewel acetamiprid,

ook een neonicotinoïde, nog steeds wordt verkocht). De veelgebruikte onkruidverdelger glyfosaat wordt in verband gebracht met een verhoogde kans op kanker en in Nederland mag het bijvoorbeeld in openbare groenruimten niet meer worden gebruikt.

Een waarschuwing met betrekking tot biologische insectensprays: deze zijn weliswaar niet vervuillend, maar kunnen nog steeds geen onderscheid maken tussen een bladluis en een lieveheersbeestje, en zullen beide doden. Bladluizen worden zwanger geboren (een kolonie kan binnen een dag verdrievoudigen) en hun populaties herstellen veel sneller dan lieveheersbeestjes ze kunnen wegwerken. Dus sproeien kan het probleem juist verergeren.

De meeste chemicaliënvrije bestrijdingsmiddelen zijn niet verpakt in plastic en hebben geen koolstof-intensieve productie en dito transport nodig. Kies voor biologische bestrijding met natuurlijke vijanden en je tuin zal gonzen van leven, want deze aartsvijanden van het ongedierte staan aan jouw kant en helpen bij het verbeteren van de biodiversiteit.

Je tuin maakt deel uit van een veel groter ecosysteem, waarin planten samenleven met slakken, bladluizen, loopkevers en egels. Onkruidplanten

(alias wilde bloemen) hebben daarin ook een plek, en wel als waardevol voedsel voor bestuivers. Een recent onderzoek wijst bijvoorbeeld uit dat jakobs kruiskruid, zuring en distels twee keer zo vaak door bestuivende insecten worden bezocht als andere wilde bloemen.

Bevorder een gezond, evenwichtig ecosysteem en er is ruimte in je tuin voor iedereen: een overwinning voor de biodiversiteit. Jouw taak als tuinier is om een oogje in het zeil te houden en zo nodig met zachte hand in te grijpen om het evenwicht te herstellen en te voorkomen dat kleinschalige aanvallen uit de hand lopen.

Natuurlijk kunnen dingen soms vreselijk misgaan. Niet-inheemse plagen kunnen verwoestend zijn. Zo

FOTO: JASON INGRAM
ILLUSTRATIE: ELIN BROKENSHAW

“Je tuin maakt deel uit van een ecosysteem, waarin planten samenleven met slakken en bladluizen.”

is in de jaren na de aankomst van de buxusmot uit Oost-Azië het aantal gevallen van rupsschade explosief toegenomen. Vroeger hadden we naar een spuitbus gegrepen, maar nu weten we dat biologische bestrijders (koolmeesjes en ... naaktslakken!) minstens zo goed werken. En in het uiterste geval kun je altijd iets planten wat op buxus lijkt, zoals *Euonymus japonicus* 'Microphyllus'.

Tuinieren zonder chemische bestrijdingsmiddelen is slechts een kwestie van je erop instellen. Het gaat om simpel, voorzichtig en milieuvriendelijk optreden waardoor je planten floreren, maar wel in harmonie met de omringende natuur. En verder bespaar je flink wat ruimte in de schuur.

Oplossingen van Moeder Natuur

Biologische bestrijdingsmiddelen zijn natuurlijke vijanden van ongedierte, meestal roofdieren of ziekteverwekkende aaltjes. Je kunt bijvoorbeeld lieveheersbeestjes en hun larven kopen om de bladluizen op je planten te bestrijden.

Hoe biologische bestrijdingsmiddelen precies werken, hangt van het soort af. Sommige beestjes eten het ongedierte op, andere leggen er eitjes in. Weer

andere brengen ziekteverwekkers over. Biologische bestrijdingsmiddelen hebben tal van voordelen. Meestal werken ze heel gericht, dus andere dieren lopen geen enkel of vrijwel geen gevaar. Ze zijn niet schadelijk voor mensen, huisdieren, tuindieren en planten. Ook bestaat er geen risico dat het ongedierte resistent wordt.

Sommige soorten koop je als mengsel met een drager,

zoals vermiculiet, en moet je op de aangetaste planten strooien. Andere worden in een doosje of op een kaart geleverd, en hoeft je alleen maar los te laten. Weer andere moet je vermengen met wat water en bij de planten gieten.

Biologische bestrijdingsmiddelen koop je bij tuincentra of online. In de regel moet je deze middelen binnen een paar weken na ontvangst gebruiken.

TUINIEREN ZONDER CHEMICALIËN

Een groenere tuin hoeft niet te wemelen van ziekten en plagen. Als je begrijpt hoe een tuin groeit, ben je voorbereid op elk mogelijk probleem en kun je milieuvriendelijke oplossingen gebruiken.

Blijf waakzaam

Maak een dagelijkse ochtendwandeling door de tuin. Dit is een heerlijke manier om de dag te beginnen en helpt je om eventuele problemen snel te signaleren.

TIP Als je ongedierte vroeg ontdekt, is het gemakkelijk te onderdrukken. Plet bladluizen met de hand wanneer er nog maar weinig zijn. Verwijder vlekkerige bladeren die zijn aangetast door rode spintmijt, waarmee je ook de mijt zelf verwijdert. En pak de tuinslang om zwarte bladluis van lupines of pronkbonen te spuiten.

Kweek resistente variëteiten

Sommige planten zijn van nature sterk, zoals lavendel, winterharde geraniums, artisjokken en pastinaken. Andere zijn minder gevoelig voor ongedierte: slakken houden niet van rode sla en peultjes worden niet geplaagd door erwtenbladrollers.

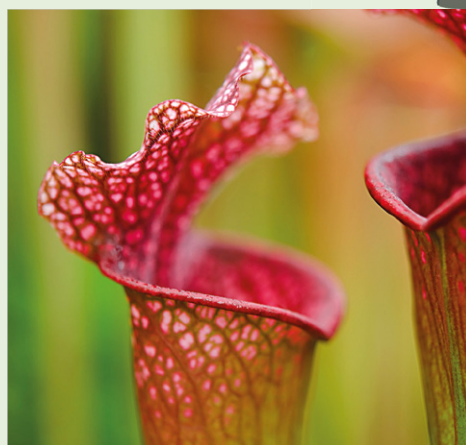
TIP 'Flyaway'-wortelen worden niet aangetast door de wortelvlieg, 'Florence'-aardbeien hebben minder last van lapsnuitkevers en rondwormen vallen 'Cara'-aardappelen zelden aan.

Bevorder biodiversiteit

Het ongedierte dat je planten aanvalt, bevindt zich onderaan de voedselketen. Natuurlijke vijanden, van mezen tot kevers, roeien ongedierte niet volledig uit, maar helpen wel.

TIP Lok de 'roofdieren' met voedsel en schuilplekken. Maak op verschillende plekken in de tuin insectenhôtels en houtstapels. Plant inheemse dichte struiken en een heg van bijvoorbeeld meidoorn om vogels en egels beschutting te bieden.

Maak je eigen afweermiddelen

Sommige planten produceren natuurlijke afweermiddelen, zoals capsïcine (Spaanse peper) en allicine (knoflook). Als extract helpen deze stoffen ook tegen ongedierte op andere planten.

TIP Snij een handvol verse Spaanse pepers fijn en laat een week in een liter water trekken. Filter de vloeistof door een keukenhanddoek, voeg een eetlepel vloeibare Castille-zeep toe en besproei daar de planten mee. Herhaal na een regenbui. Bestrijd meeldauw op courgettes met een half-half mengsel van melk en water op de bladeren.

Kweek vleesetende planten

Als je kamerplanten worden geteisterd door paddenstoelmuggen en vliegen, neem dan een paar vleesetende planten, bijvoorbeeld venusvliegenvangers of bekerplanten. Deze planten vangen insecten.

TIP Deze planten zijn verrassend gemakkelijk te kweken, zolang je ze (zure) potgrond voor heide-achtigen en regenwater geeft. Houd de grond altijd vochtig. Zet ze 's winters op een koele plek. Ze zullen afsterven en in het voorjaar opnieuw uitlopen.

Verwijder bladgroen

Zelfs schurken als haagwinde overleven niet zonder bladgroen. Schoffel nieuwe scheuten elke week weg of trek ze uit de grond zonder ze uit te graven (dat heeft toch geen zin, want de wortels kunnen gewoon weer uitlopen). De planten zullen verzwakken en kunnen uiteindelijk doodgaan.

TIP Dik karton onderdrukt ook vaste onkruidplanten. Leg het op onbegroeide grond, maak het nat en stamp het aan. Bedek het dan met een 10-15 cm dikke laag tuincompost. In de compost kun je een jaar lang onkruidvrij planten kweken.

Laat chemische spuitbussen staan en gebruik groenere opties om ziekten en plagen te bestrijden.

Druk het de kop in

Op het moment dat je ongedierte ontdekt, is er ook al wat schade, dus je kunt het beste voorkomen dat het de planten bereikt. Kweek koolsoorten onder anti-insectengaas om vlinders, aardvlo en duiven te weren. Houd slakken op afstand door potten met hosta's op potvoetjes in schotels met water te zetten, als een soort slotgracht. **TIP** Slakkenwerende middelen werken niet altijd: koffiedik, eierschalen en houtas spoelen weg bij regen. Maar zemelen zwellen op als ze nat worden, waardoor de werking toeneemt.

Zet een ketel water op

Onkruid tussen stenen op verharde binnenplaatsen, terrassen en paden kan hardnekkig zijn en met de hand verwijderen is erg tijdrovend. Dus zet gewoon een ketel water op. Kokend water beschadigt namelijk de zachte plantendelen.

TIP Giet kokend water in de voegen van de bestrating om de onkruidplanten en een deel van hun wortels te doden (herhaal dit zo vaak als nodig voor diepgeworteld onkruid, zoals paardenbloemen).

DRAAG JE STEENTJE BIJ

Groener tuinieren is alleen mogelijk als we minder afhankelijk zijn van chemicaliën, iets wat steeds haalbaarder wordt. Gelukkig worden schadelijke tuinchemicaliën in toenemende mate verboden en krijgen nieuwe manieren om te tuinieren meer aandacht. Dus waarom zou je niet wat verder in dit onderwerp duiken om te zien wat je in jouw tuin kunt doen?

Kijk op: [gardenersworldmagazine.nl/groene-school/biodiversiteit](https://www.gardenersworldmagazine.nl/groene-school/biodiversiteit)

In de komende edities:

- **JUNI Besparen op water.** Ons drinkwater wordt gemaakt uit grondwater en oppervlaktewater en voor de opslag van regenwater is meestal plastic nodig. Door te tuinieren met minder water word je dus minder afhankelijk van de buitenkraan.
- **JULI Tuindieren.** Door groener te tuinieren helpen we tuindieren floreren en een grotere biodiversiteit maakt ons ecosysteem gezonder.

1

2

3

4

Met voldoende water
en voeding zorgt
deze combinatie
wekenlang voor
pittige salades.

Eetbare beauty's

Deze eenvoudig te maken potten geven je de ideale combinatie van mooi en lekker.

Zelfs van de kleinste plek kun je verse groenten en tuinkruiden oogsten. En elke gram zelf gekweekt voedsel is niet alleen een traktatie, maar draagt ook bij aan een beter klimaat (al is het maar een beetje). Wanneer ruimte schaars is, gaat de voorkeur uit naar planten die er net zo goed uitzien als smaken, en gelukkig zijn veel eetbare planten heel mooi. Bovendien kun je voor de aanblik prima één of twee niet-eetbare planten

toevoegen. Zet ze in sierpotten en -bakken en je kunt vrijwel overal zelf groenten kweken.

We hebben drie mooie en productieve combinaties gemaakt met planten en zaden die je kunt zaaien vanaf april tot in juni. Het opkweken is simpel en de verzorging werkt haast therapeutisch. Met meer zonnige dagen in het vooruitzicht zullen ze groeien als kool en voor je het weet, zijn ze klaar voor de oogst.

Boordevolle saladebak

Ouderwetse houten fruitkistjes zijn vanwege hun grootte en diepte perfect om groenten in te kweken. En omdat je ze dicht tegen elkaar aan of strak in een hoek kunt zetten, zijn ze handig voor kleine ruimten. Dit bonte gezelschap van sla en saladegarnering is tevreden in de zon of zeer lichte schaduw, en zal gedurende lange tijd zowel je tong als je ogen strelen. Pluk en knip naar behoefte.

Een peterselieplant vormt een decoratieve bos groen waartegen de oranje goudsbloem met eetbare bloemblaadjes (*Calendula officinalis*) en rode sla stralend afsteken. We gebruikten ronde wortelen

die geschikt zijn voor bakken, hoewel kratten meestal zelfs diep genoeg zijn voor de meer traditionele soorten.

We zaaiden de sla en wortelen rechtstreeks en dunden ze uit naarmate ze groeiden.

Wij gebruikten

- 1 **Krulpeterselie**
(1 plant in pot van 9 cm)
- 2 ***Calendula officinalis***
(3 trayplantjes)
- 3 **Wortelen 'Baby Round'**
(rechtstreeks gezaaid)
- 4 **Sla 'Lollo Rosso'**
(rechtstreeks gezaaid)
- 5 Houten appelkrat, te koop bij diverse tweedehands- of brocantewinkels.

5

Flakkerende vlammen

Veel groenten, waaronder aubergines en dwergtomaten, kun je in een kleine pot in een grotere zetten. Deze truc zorgt ervoor dat dit levendige gezelschap van Spaanse peper, tuinkruiden en terracotta zowel praktisch als duurzaam is. Spaanse peper heeft er een hekel aan zijn wortels te moeten delen met andere planten, dus hij staat in zijn eigen pot in de grotere hoofdpot. Hierdoor blijft er langs de rand net genoeg ruimte over om tuinkruiden te planten. Een warme, zonnige plek helpt om de vruchten snel te laten rijpen en de hele compositie blijft mooi tot

in het najaar, wanneer je de pepers kunt oogsten. Vergeet niet beide potten water te geven en geef de peperplant regelmatig vloeibare mest.

Wij gebruikten

- 1 **Peper 'Basket of Fire'**
(1 plant in pot van 9 cm)
- 2 **Tijmplanten naar keuze**
(3 planten in potten van 9 cm)
- 3 ***Origanum vulgare* 'Aureum'**
(3 planten in potten van 9 cm of een grotere plant die je in drieën splitst)
- 4 **Kleine terracotta pot (23 cm)**
in een grote, effen terracotta pot (36 cm).

Bonen en blaadjes

Een zeer kweekvriendelijke en betaalbare bak waarin alles rechtstreeks is gezaaid, behalve de niet-eetbare *Nemesia*'s die we hebben gebruikt vanwege hun heerlijke vanillegeur. Peulvruchten zijn erg voedzaam en spinazie is rijk aan ijzer en antioxidanten. Al deze planten houden van iets koelere omstandigheden en doen het goed in wat schaduw. De doperwt 'Half Pint' draagt volwaardige peulen aan dwergplanten, die je het beste jong kunt plukken om meer bloemen te stimuleren. De struikspierziebonen met hun paarse peulen zijn net zo lekker als de groene, maar veel decoratiever. Takjes werken prima als steun voor de achterste rij met laagblijvende peultjes.

Wij gebruikten

- 1 Spinazie 'Amazon' (rechtstreeks gezaaid)
- 2 *Nemesia* 'Wisley Vanilla' (2 trayplantjes)
- 3 Doperwt 'Half Pint' (rechtstreeks gezaaid)
- 4 Stampeul 'Norli' (rechtstreeks gezaaid)
- 5 Struikbonen 'Amethyst' (rechtstreeks gezaaid)
- 6 Rechthoekige plantenmand.

De pot beplanten

1 Kies een bak met goede drainage. Bekleed houten bakken met oude potgrondzakken met gaatjes erin om het hout te beschermen. Vul de bak voor driekwart met turfrijke potgrond.

2 Plaats eerst de planten en vul dan op met potgrond tot net onder de rand. Egaliseer de grond en druk aan. Maak voor grotere zaden gaatjes en stop in elk gat een paar zaden.

3 Zaai grote zaden, zoals van doperwten en bonen, op 2-3 cm diepte. Strooi fijner zaad, zoals van sla en wortelen, op het oppervlak en druk voorzichtig aan. Bedek met een laagje potgrond.

4 Doperwten en bonen hebben steun nodig, bijvoorbeeld van takjes. Geef royaal water en houd de potgrond vochtig. Geef regelmatig vloeibare mest. Oogst vaak om de groei te stimuleren.

VOLGENDE MAAND Vul je tuin met heerlijke geuren met vier aromatische potten.

De *Aeonium*: niet langer anoniem

Kamerplanten zijn erg in trek, en terecht. Ze veranderen onze leefruimtes in een mooie groene jungle en hoe meer je over ze weet, hoe interessanter ze worden. Marieke van der Eerden (plantenkenner en -verzamelaar, stekt en zaait zo veel mooie planten dat ze zelfs in een lokale winkel verkocht worden) en Rogier van Vugt (Hoofd Horticultuur van de Hortus botanicus Leiden en plantenkenner pur sang) gaan in gesprek.

Marieke: Kamerplanten die groeien als een boompje, daar heb ik een zwak voor. Ik bedoel niet zozeer bonsai, want dat is een heel eigen tak van sport, maar planten die uit zichzelf een stammetje vormen met een of meerdere kruinen. Mijn favoriet is waarschijnlijk wel *Aeonium arboreum* var. *atropurpureum* 'Schwarzkopf'. In de soortnaam 'arboreum' zie je de boomachtige groei terug, en ook het 'zwartkop' is met een reden: de bladeren zijn diep donkerpaars, bijna zwart. Deze vetplant groeit met een stevig stammetje, en als je dat stammetje topt, schieten er nieuwe scheuten aan de zijkant uit. Zo ontstaat er een prachtig klein vetplantenboompje. Maar er zijn meer bijzondere *Aeonium*! Het is de moeite waard deze vetplantensoort eens verder onder de loep te nemen.

FOTO'S: PETRA SONIUS, MARIEKE VAN DER EERDEN, ROGIER VAN VUGT

Rogier: *Aeonium* zijn planten met een wonderlijk verspreidingsgebied. Verreweg de meeste soorten vind je uitsluitend in Macaronesië. Macaronesië is een gebied dat voornamelijk bestaat uit een aantal eilanden ten westen van Portugal en Noord-Afrika en een klein stuk van het Noord-Afrikaanse vasteland.

Waar de flora van het vasteland en het nabij gelegen Middellandse Zeegebied heftig is veranderd door klimaatverandering, had de zee een bufferend effect en is er een soort klimatologische tijdschapsule ontstaan, met een uitbundige en unieke natuur tot gevolg. De bekendste eilanden uit deze regio zijn de Canarische Eilanden en dit is ook de groep eilanden waar de meeste *Aeonium* gevonden kunnen worden. Sommige soorten zijn eiland-hoppers en vind je op meerdere eilanden,

maar veel soorten zijn endemisch, wat wil zeggen dat ze uitsluitend op dat ene eiland voorkomen. Dit betekent dat er veel diversiteit is in het wild. Een diversiteit die later nog groter is geworden door verschillende soorten met elkaar te kruisen.

Maar even terug naar het wild. In de natuur groeien veel soorten *Aeonium* op rotsen en kliffen, vaak op plekken waar meer vochtminnende planten het niet overleven. Daarom zijn deze planten aangepast aan droogte, vooral tijdelijke droogte. De zomers in Macaronesië zijn meestal droog en de winters mild en vochtig. Om de droogte te overleven slaan ze water op in dikkige bladeren en ze kunnen in tijden van aanhoudende droogte ook voor een groot deel hun blad laten vallen. Het zijn dus typische succulenten. Maar met hun vaak

Aeonium arboreum 'Schwarzkopf'.

Aeonium arboreum in het wild. De gewone groene vorm zie je in cultuur minder vaak dan de donkerbladige.

Aeonium nobilis is niet alleen kleurrijk maar ook enorm groot.

boomachtige groeiwijze en platte rozetten hebben ze een uniek uiterlijk. Alhoewel we een aantal soorten in de Hortus van Leiden kweken, vind ik het zelf vooral leuk ze op vakantie in het wild te zien. Daarom zie je in dit artikel weer veel foto's van planten in het wild.

In onze tuinen zien we soms een winterharde verwant van de *Aeonium*, de *Sempervivum*. Deze rotsplanten lijken in veel opzichten veel op *Aeonium*, zelfs in de bloemvorm, maar *Aeonium* moet je absoluut weghouden van vorst.

Een paar soorten

***Aeonium arboreum*.** Dit is waarschijnlijk de meeste gekweekte soort, vooral de donkerbladige variant 'Schwarzkopf'. Deze plant wordt vaak als kuipplant gekweekt, waarbij het mogelijk is de plant te foppen wat betreft het groeiseizoen. Door hem in de zomer gewoon water te geven en in de winter binnen veel droger te houden draait de plant het groeiseizoen om.

***Aeonium nobilis*.** Deze soort maakt geen

Aeonium sedifolium in het wild op La Palma.

Aichryson villosum kan vanuit zaad na een jaar bloeien en sterft dan weer af.

stammetje en gaat dood na de bloei. Maar hij is zo spectaculair qua formaat dat het een zeer waardevolle toevoeging is voor een plantencollectie. De bladeren zijn breed en vlezig en krijgen in de zon een orangerode gloed.

***Aeonium sedifolium*.** Hij heeft zoals de naam al aangeeft *Sedum*-achtig blad (ook *Sedum* is weer een verwant trouwens). Het wordt een erg decoratief miniboompje, maar helaas wordt hij niet vaak aangeboden.

Aeonium tabuliforme* en *A. glandulosum noem ik even samen. Ook al komt de eerste uitsluitend voor op Tenerife en de tweede alleen maar op Madeira, deze soorten hebben gemeen dat ze een bijzondere schotelvormige groei hebben. Ook gaan beide soorten dood na de bloei. Je kunt de planten zaaien. Maar makkelijker is ze te vermeerderen door bladstekjes (zie verderop). Op die manier ben je na de bloei toch niet de soort kwijt.

Aeonium haworthii. Dit is een prachtige soort die redelijk klein blijft en uitgroeit tot een klein boomachtig plantje met hoekige grijs met rood aangelopen blaadjes. Deze soort komt in de natuur alleen maar voor in het noorden van Tenerife, maar is behoorlijk populair in de handel. Er zijn zelfs een paar cultivars van met bont blad. Ik vind het de beste beginnerssoort, want hij doet het zowel op de vensterbank als 's zomers buiten, is makkelijk te stekken en als je een plek hebt met weinig licht in de winter geef je de plant gewoon nagenoeg geen water, zodat de groei stopt en je geen slungelige groei krijgt.

Greenovia. Er zijn een aantal *Aeonium*-soorten zoals *A. aureum*, die vroeger onder

de naam *Greenovia* bekend stonden. Deze planten hebben blauwgroene rozetten die er bijna uitzien als een soort rozen. Ze hebben zachter blad dan de meeste *Aeonium*-soorten en zijn duidelijk minder vetplantachtig. Dit is ook iets waar je bij de verzorging rekening mee moet houden. In de zomer maken ze een buis van jonge bladeren en sterven de oudere bladeren af. Dit is een bijzonder en decoratief fenomeen, wat deze planten enorm populair maakt bij liefhebbers.

Verzorging

M: Zoals Rogier hierboven al aangaf kunnen *Aeoniums* prima tegen een tijdje droogte.

Overdrijf het echter niet: waar andere vetplanten rimpels in hun blad laten zien ten teken dat ze dorst hebben, laat de *Aeonium* haar onderste blaadjes los. Dat is niet erg, het is alleen wel jammer voor het aanzicht.

Geef de plant in de winter weinig water, zo voorkom je dat hij gaat strekken. Als je vervolgens in de zomer genoeg water geeft (wel pas als de grond droog is), zal hij in die periode gaan groeien. Verder kun je de plant in universele potgrond houden. Doe er eventueel een schep zand bij om het mengsel luchtig te houden. *Aeonium* hebben fijne worteltjes en hebben geen erg grote pot nodig.

In de zomer kun je ze met een gerust hart

Aichryson en monanthes

Er zijn in Macaronesië nog twee aan *Aeonium* verwante geslachten die je niet vaak ziet in cultuur, maar eigenlijk zo de moeite waard zijn dat we ze hier even noemen. Dat zijn *Aichryson* en *Monanthes*. *Aichryson* zijn feitelijk een- of tweejarige *Aeoniums*. Je kunt ze zaaien of stekken, maar na de bloei gaan ze doorgaans dood. De bloemetjes met de hand bestuiven zorgt ervoor dat je weer zaadjes hebt voor de volgende ronde. Er zijn kale, harige en meer succulente soorten en sommige soorten verspreiden een bijzondere hars- of citroenachtige geur via het blad.

Monanthes zijn echte buitenbeentjes in deze groep. Ze groeien op schaduwrijke rotsen en willen het liefst niet opvallen. Hun schutkleur maakt ze juist enorm mooi en hun kleine formaat enorm aantrekkelijk om te kweken. *Monanthes* kun je net als *Aeonium* stekken en polletjes zijn te scheuren tot meerdere kleintjes. Alhoewel het succulenten zijn, kunnen ze niet zo goed tegen aanhoudende droogte. Geen beginnersplantjes, maar wel erg de moeite waard.

Aeonium 'Starburst'

buiten zetten. Zoals met alle planten, moet je dit wel voorzichtig opbouwen om verbranding van het blad te voorkomen. Zet de *Aeonium* bij een langdurige hittegolf wat koeler, want te lang boven de dertig graden doet ze geen goed. Zorg er ook voor dat je ze in de herfst op tijd binnenhaalt, want ze kunnen niet tegen vorst.

Vermeerdering

R: Er zijn drie methoden waarop je *Aeonium* kunt vermeerderen. Bij de ene soort lukt het ene beter, en bij de andere soort weer het ander.

De struik- en boomachtige soorten laten zich doorgaans goed stekken. Hiervoor snij je een stuk stengel met een rozet erop af en laat deze een paar dagen indrogen. Dan plant je hem in een klein potje met aarde. Pas als de bovenlaag van de grond is opgedroogd mag hij weer water krijgen. Dit werkt het beste met vrij koele temperaturen rond de twintig graden.

De soorten die grondrozetten maken en dikker blad hebben kun je vaak uit een bladstek vermeerderen. Je scheurt een compleet blad van de plant en laat deze een dagje drogen in de schaduw. Dan druk je de basis van het blad een klein stukje in vochtige aarde die je vervolgens vochtig houdt totdat er nieuwe blaadjes gaan vormen. Ook dit werkt beter als het niet te warm is.

Tot slot kun je *Aeoniums* ook zaaien. Dit is denk ik de leukste manier, omdat het zaad stoffijn is maar het wonderbaarlijk makkelijk kiemt en je binnen een paar maanden al leuke plantjes hebt. Je vult een potje met gewone potgrond en maakt deze vochtig. Strooi dan de zaadjes luchtig over het oppervlak. Let op! Ook al zijn de zaadjes klein, elk zaadje

Diverse soorten *Aeonium* in het wild op La Palma.

Aeonium 'Starburst'.

Aeonium tabuliforme maakt bijna bordachtige rozetten.

Monanthes subrosulata is een plantje dat naar schoonheid pas prijsgeeft als je ze van dichtbij bekijkt.

heeft de potentie een plantje te worden. Als je er vijftig op een centimeter zaait wordt het een priegelklus ze later uit elkaar te peuteren. Heel belangrijk is dat je na het zaaien het zaaisel koel zet. Ergens tussen de vijftien en twintig graden is ideaal. Er zit namelijk een veiligheidsmechanisme in het zaad dat voorkomt dat de zaden per ongeluk na een gek regenbuitje in de verder warme, droge zomer ontkiemen.

Zet de kiemplantjes niet in de brandende zon, maar verder wel zo licht mogelijk. Als ze slungelig worden, komen ze daar later moeilijk overheen.

Meer plantenpraat?

Volg ons op instagram:

@rogiervanvugt en @nimmaplants.

Klein budget, grote oogst

DEEL 1 In dit eerste deel van een nieuwe zesdelige serie laat **Sally Nex** zien hoe je heerlijke groenten kweekt die goed zijn voor jou, je portemonnee en de natuur.

FOTO: JASON INGRAM

Zet de zaaibakken maar klaar. Het is nu de perfecte tijd om te beginnen aan je groenste seizoen ooit en ik ga je uitleggen hoe je dat doet. En je bespaart er ook nog eens veel kosten mee.

In de loop van deze nieuwe serie behandel ik praktische zaken, zoals het terugdringen van plastic in de tuin, groenten kweken zonder kunstmest en pesticiden, en het zelf winnen van zaad. En omdat het leven het afgelopen jaar een stuk duurder is geworden, is het fijn dat je zo ook een hoop geld bespaart.

Ecovriendelijk tuinieren betekent upcyclen en recyclen om de dingen die je al hebt optimaal te benutten. Het kost bijna niets en heeft de kleinste mogelijke CO₂-voetafdruk.

Alleen al door zelf voedsel te kweken, omzeil je de nadelen van intensieve landbouw, importen en plastic verpakkingen – allemaal CO₂-uitstotend en vervuילend. Als je daarnaast zelf ook een mildere aanpak hanteert, kun je bijna gratis en met een goed gevoel heerlijk eten. Beter kan het niet.

Boven: Oogst het hele voorjaar sla en oosterse bladgroenten die je in het najaar en de winter binnen hebt gezaaid.

Links: Oogst dikke, tot 20 cm lange asperges door ze 2-3 cm onder de grond af te snijden.

Oogstklaar

Ook al ben je misschien koortsachtig bezig om groenten voor dit jaar te zaaien, we bevinden ons nu op het dieptepunt van de 'hongerkloof': de vrijwel oogstloze periode tussen eind winter en begin zomer.

Toch zijn de paar groenten die nu wel oogstrijp zijn overheerlijk, dus je kunt nog steeds een koninklijke maaltijd serveren als je vorig jaar proactief bent geweest. Asperges, paarse spruitbroccoli en voorjaarskool hebben een volle, overheerlijke smaak. In de winkel zijn het dure delicatessen (en vaak geïmporteerd en in plastic verpakt), maar als je ze zelf kweekt, eet je er je wekenlang elke dag van.

Daarnaast kun je in het najaar gezaaide snijbiet en pluksla oogsten, en eenjarige tuinkruiden zoals kervel, peterselie en koriander die je in februari in een koude kas hebt gezaaid. Dus zaai ze dit jaar en je hebt geen hongerkloof meer.

Zaai nu

Was je voorjaarsogst wat magertjes, beplant dan nu een nieuw bed met aspergekronen met kale wortels van een jaar oud om dit in de toekomst te voorkomen. Zaai ook paarse spruitbroccoli, naast spruiten, boerenkool en sluitkool.

Nu de vorst zich terugtrekt, kun je eigenlijk alles wel zaaien. Wortelen, pastinaken, prei, uien en rode biet mag je rechtstreeks in de vollegrond zaaien, maar zaai slakkenlekkernijen als sla, courgettes en bonen voor in potten en kweek die veilig binnen op voor je ze uitplant.

Zaailingen uit zaad dat je in april en mei zaait, groeien zo snel dat ze eerdere zaaisels vaak inhalen. Dus als je snel bent, is het nog steeds de moeite waard om te beginnen met tomaten, komkommers en Spaanse peper. Zelfs als je laat zaait, is dat nog altijd goedkoper en groener dan het kopen van kant-en-klare trayplanten. Die zijn namelijk vaak behandeld met pesticiden en opgekweekt in turfhoudende potgrond (hoewel je dit kunt omzeilen door ze online te kopen bij biologische tuiniers die turf-vrij werken).

Zaai nu winterharde gewassen zoals pastinaken en radijsjes, maar houd vorstgevoelige courgettes en bonen binnen.

Verspreid een dikke laag tuincompost over de grond om eenjarig onkruid te weren.

Plan vooruit

Druilerige dagen zijn ideaal om je voorraad biologisch afbreekbare potten aan te vullen. Zet rolltjes van krantenpapier als cellen in een zaaibak, klaar om de zaailingen te verspenen. En maak van kartonnen drinkpakken potjes van 10 cm² om in te verpotten.

Bereid bedden voor op het planten door er een 5-8 cm dikke laag zelfgemaakte tuincompost over te verdelen (je hoeft het er niet doorheen te werken). Zo voorkom je ook dat eenjarig onkruid ontkiemt. Maar met alleen mulchen houd je vaste onkruidplanten, zoals kweekgras, haagwinde en zevenblad, niet tegen. Heb je die, verwijder dan alle bovengrondse groei, leg dik karton op de grond, maak dat doornat en stamp het goed aan. Bedek het karton met een 10 cm dikke laag mulch, waarin je rechtstreeks kunt zaaien en planten. Op deze manier heb je een zorgeloos, onkruidvrij seizoen voordat de schurken weer opduiken. Maar herhaal dit proces volgend jaar om ze opnieuw te onderdrukken.

Doe-het-zelf: ecozaaibak

Houten zaaibakken zijn prachtig, maar kunnen duur zijn. Dus houd je geld in je zak en volg onze simpele instructies om van afvalhout slimme, ecovriendelijke bakken te maken.

Een ecozaaibak gebruiken

Houten zaaibakken zijn mooi en zaailingen lijken er beter in te groeien dan in plastic. Hout is poreus en laat lucht en water door, waardoor er een natuurlijker omgeving ontstaat voor

de jonge wortels. Maar je hoeft geen luxe houten bakken te kopen, want ze zijn gemakkelijk te maken. Je kunt er ondiep wortelende groenten in zaaien, zoals sla en prei.

Zaai sla en andere groenten met ondiepe wortels in de houten bak.

1 Maak van hout van een oude pallet twee lange zijden (38 x 5 cm) en twee korte zijden (24 x 5 cm). Spijker die aan elkaar vast om een bak te vormen.

2 Zaag van tweedehands schuttinghout 2 stukken van 38 x 12 cm en spijker die aan de zijden vast voor de bodem, met een smalle kier ertussen voor de afwatering.

3 Bekleed de bodem van de bak met een paar lagen krantenpapier. Vul de bak met potgrond en begin met zaaien.

Meer besparende projecten

■ **Maak kartonnen potjes:** teken een sjabloon van een opgevouwen doos op papier en gebruik die om van dun karton meerdere dozen te knippen. Zet ze in elkaar met papieren tape om biologisch afbreekbare potjes te maken.

■ **Recycle wc-rollen:** gebruik wc-rolletjes als diepweekmodules, ideaal voor pronkbonen

en andere grote zaden.

■ **Meng zelf turfvrije zaaigrond:** zeef een mengsel van gelijke delen twee jaar oude blad-aarde, tuinaarde en scherp zand.

■ **Gebruik verpakkingen als potten:** was margarinebakjes, yoghurt-potjes en blikken goed af, maak er drainagegaatjes in, vul ze met potgrond en zaai hierin.

Gebruik een eenvoudige sjabloon om afbreekbare kartonnen potjes te maken.

BINNENKORT

- **juni** Een simpel verhoogd bed maken en beplanten.
- **juli** De perfecte manier om zelf je groenafval te composteren.
- **augustus** Win zelf zaden van groenten en kruiden en bespaar geld
- **september** Nuttige adviezen voor slim watergebruik.
- **oktober** Bescherm je groenten met onze eenvoudige tips en trucs.

VOLGENDE MAAND Sally Nex vervolgt haar serie met een project om voor weinig geld een verhoogd groentebed te maken.

De 100 beste planten

Het kiezen van de juiste planten kan behoorlijk wat keuzestress opleveren. Wat is voor jou belangrijk? Een mooie bloemkleur, een fijne geur of de manier waarop planten overdekt raken met vlinders? Goede, sterke planten waar je op kunt vertrouwen zijn onmisbaar in de tuin. Ze vormen een ruggengraat. Er zijn duizenden planten om te kiezen, elk met hun eigen specifieke kenmerken. Maar ja, hoe selecteer je uit die duizenden gegadigden de allerbeste? Vandaar dat Gardeners' World de 100 beste planten heeft verzameld, ingedeeld in prachtige kleurcombinaties, om je te helpen een mooie tuin te hebben waar je op kunt bouwen, ieder jaar én jaarrond.

PUZZEL & WIN

Vul de puzzel in en maak kans op de speciale uitgave **De 100 beste planten**.

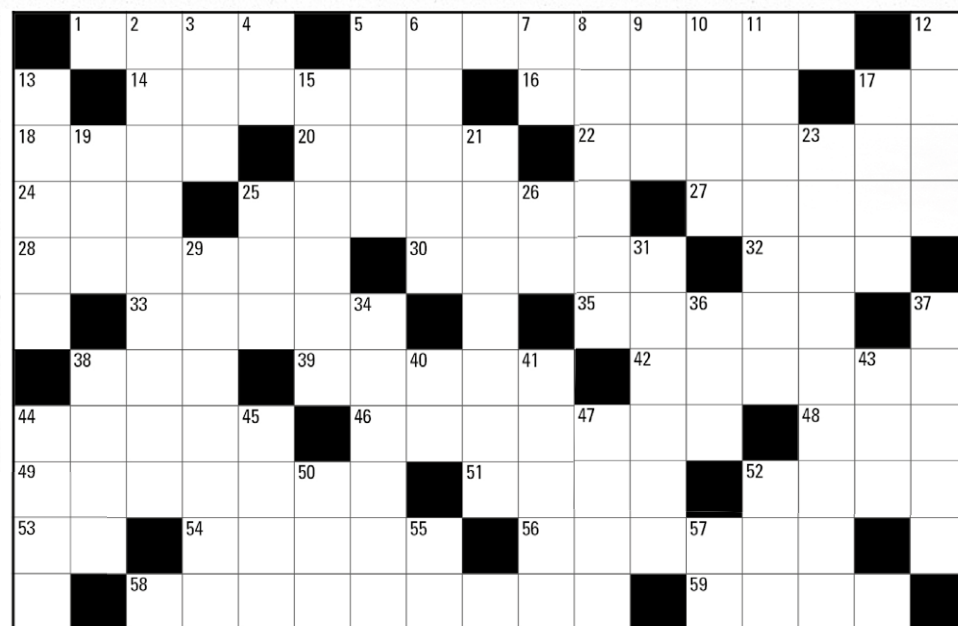
KRUISWOORDPUZZEL

HORIZONTAAL

1 metaal 5 wijze van marcheren 14 niet door twee deelbaar 16 plaats in Het Gooi 17 meer dan goed is 18 onderkleed 20 smeermiddel 22 het vet wegnemen 24 honderd vierkante meter 25 insect 27 sukkelt 28 arbeider 30 Europese bizon 32 wat 33 tussenstation 35 specerij 38 verzoet 39 olifantensnuit 42 bordspel 44 reepjes gefrituurde aardappel 46 spreid 48 wier 49 overschot 51 draai 52 boekomschlag 53 water in Friesland 54 siersteen 56 weinig 58 tegengaan 59 slimheid.

VERTICAAL

2 vakantiewoning 3 stuk 4 noot 5 dierenhuid 6 zin 7 reeds 8 vervolgens 9 grondbezit 10 bloembed 11 zonder naam 12 felicitatie 13 halsdoek 15 bovendien 17 zeurkous 19 roem 21 deel van een koelkast 23 dikwijls 25 alarmtoestel 26 bijwoord 29 papegaai 31 sinds 34 appelsoort 36 bundel 37 nauwe doorgang 38 deel van een trap 40 groente 41 broos 43 telwoord 44 bunzing 45 schuin toelappend 47 zangwijs 50 waterhoudend 52 bolleboos 55 van de wind afgekeerde zijde 57 theelepels (afk.).

Breng de letters uit de genummerde vakjes over naar de gelijkgenummerde vakjes van de oplossingbalk.

32	50	13	35	32	4	6	57	32	43
----	----	----	----	----	---	---	----	----	----

Vul het antwoord vóór 23 mei 2023 in op www.gardenersworldmagazine.nl/puzzel

Zet de bloemetjes binnen

Als er iets is waar wij blij van worden, dan is het wel net voor een paar regenachtige dagen uit een flinke bos bloemen plukken. Daar kijken we dan tevreden naar terwijl de regen tegen de ramen tikt. Deze romantische kan maakt iedere bos nog net iets mooier.

www.loberon.nl

Moederdag

Als redactie helpen we jou maar wat graag met het vinden van de beste cadeaus voor Moederdag. Die kan je zo kopen, of wanneer je de moeder in kwestie bent, als duidelijke hint omcirkeld op de koffietafel laten liggen voor kinderen die inspiratie nodig hebben. We zochten de beste tips uit waar wij als tuinierende buitenmensen met een hart voor duurzaamheid blij van worden.

TEKST : ANNE WIEGERS - FOTO'S : LIESBETH DISBERGEN

Lange avonden

Wij zijn gek op vintage spullen, en een lantaarn met een mooi historisch tintje is natuurlijk extra romantisch in de tuin. Aangezien die van vroeger uit minder duurzaam waren om te laten branden, zijn wij in onze nopjes met deze exemplaren. Ze combineren een vintage look die met de jaren alleen maar mooier gaat worden, met een duurzame manier van verlichten. Het zijn namelijk LED-lantaarns, die werken op batterijen. Hier doen ze ontzettend lang mee, dus ze branden eindelijk. Een bijkomend voordeel is een gebrek aan snoeren. Je hangt ze dus overal zo op – van balkon of boven een terras, tot onze favoriet: middenin een boom.

www.loberon.nl

Onder de wol

Zoveel mogelijk tijd buiten doorbrengen kan het in het voorjaar nog weleens bibberen betekenen. Vooral wanneer die eerste mooie avonden aanbreken waarop je eigenlijk niet naar binnen wilt. Met deze deken van 100% schapenwol in een erg aantrekkelijk kleurtje blijf je heerlijk luisteren naar de vogels tot het donker wordt. Wol heeft de geweldige eigenschap zowel te ademen als warmte te geven. Ideaal als je het ons vraagt.

www.alweroshop.nl

Zaaien

Een tuinier wordt altijd blij van zaadjes. De mogelijkheid om weer iets nieuws te proberen, iets te zien groeien en er later van te oogsten: beter wordt het niet. Wij hebben een topadres voor je: Fleur-Couleur is een geweldige biologische bloemenboerderij die bloemenboerin Lies en haar team samen bestieren. 'In het ritme van het veld' heeft alles de tijd om te groeien. Samen met andere biologische boeren oogst zij niet alleen prachtige bloemen, maar ook zaden. 'Vitale Rassen' is het resultaat. En mocht je geen zaden willen kopen, ga er dan zodra het seizoen opent zeker heen voor een bosje zelfgeplukte bloemen!

www.fleur-couleur.be

Nature Bar

Marlies is een dame die we al jaren met plezier volgen. Vanuit een echte passie voor duurzaamheid verliet zij een commerciële baan om Nature Bar te beginnen. Dit bedrijf is een eenvrouwszaak die werkelijk alles maakt om van jouw badkamer een plasticvrije plek te maken, en je tegelijk een perzikhuidje en glanzende lokken te bezorgen. Marlies gebruikt 'reststromen', zoals sinaasappelschillen die normaal zouden worden weggegooid, voor haar heerlijk geurende 'bars'. Bijkomend voordeel: reizen met deze producten betekent dat je toilettaas bijna niets meer weegt. Kiezen is erg moeilijk wanneer je rondsnuift op haar site of in haar atelier in Amsterdam. Daar heeft Marlies iets op bedacht: een prachtig Moederdag-cadeautje met bloemenzaden, een zeepbakje, en natuurlijke, heerlijke zeep, alles verpakt in een duurzaam brievenbuspakketje.

www.naturebar.co

Kleimegen

Wat is er nu passender voor een Moederdag-cadeau dan een echt kunstwerkje dat door een moeder-dochterteam met de hand vervaardigd is? Trudie en Juul toveren pure Nijmeegse Waalklei om in de mooiste schalen, bordjes en kunstwerkjes. Het atelier van Kleimegen is net een sprookje uit Duizend-en-een-nacht, maar dan in pasteltinten. Onze redactie volgt ze al tijden met veel plezier en is telkens weer verbaasd over wat ze nu weer voor moois tevoorschijn toveren. Deze schaal met citroen en kunstige groenten maken van iedere keuken of eettafel iets bijzonders.

Zoek ze op via Instagram voor meer informatie: @kleimegen

Je Moeder

Wij vinden Moederdag het uitgelezen moment om stil te staan bij de staat van de planeet, oftewel Moeder Aarde. Dat willen de mensen van 'Je Moeder' ook. Zij proberen mensen om te toveren van consument tot zorgdrager. De redactie van *Gardeners' World* heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan en houdt daar wel van. Met wat ze noemen 'welvaartsresten' maakt 'Je moeder' de mooiste nieuwe producten. Zo voorkom je dat er weer een lading oude kleding verbrand wordt, en je geeft jouw eigen zorgdrager een prachtig cadeau.

www.jemoedershirt.nl

Een beetje Provence in Nederland

Wij zijn gek op een brocante gevoel in de tuin. Je hebt niet altijd het geluk iets te vinden dat perfect past bij iemands tuin. Deze mooie mand heeft precies dat patina waardoor het lijkt alsof hij al jaren in de tuin staat. Onze tip: vul de manden met potten mediterrane kruiden en pelargoniums om het gevoel dat ze uitstralen te versterken. Geef die vervolgens in stijl water met een prachtige gieter die je het liefst laat rondslingeren, omdat hij te mooi is om op te bergen.

www.loberon.nl

Slakken niet uitgenodigd

Hier maak je een tuinier altijd blij mee. Kopertape is het ideale middel om slakken te ontmoedigen. Wij brengen het graag aan rondom potten en bakken. Dit staat prachtig, en slakken vinden het maar niks om over de tape heen te kruipen. Win-win! Bij de winkel Kopersporen vind je naast dit handige tuinmiddeltje – de naam zegt het al – koperen gereedschap. Beter krijg je het niet! Wil je wat meer doen voor je moeder (of jezelf) dit jaar? Kopersporen biedt je de mogelijkheid je aankoop te laten graveren. Zo geef je je moeder bijvoorbeeld een plantschopje met haar naam erop cadeau.

www.kopersporen.nl

Stichting NL Bloeit!

Wij kweken bijzonder aantrekkelijke inheemse planten, soorten waar de wilde bijen, vlinders en heel veel andere insecten dol op zijn. In Nederland zijn er nog maar weinig van deze planten in het wild te vinden en jij kunt helpen door juist de inheemse planten in je tuin te zetten. Op een paar vierkante meter kun je al een prachtige wilde weelde creëren.

www.nlbloeit.nl

Inheemse held stelt zich voor

Met inheemse planten help je de biodiversiteit enorm. Ze zijn prachtig, maar helaas niet zo bekend. Elke maand stelt een inheemse plant zich aan je voor, in de hoop een plekje in jouw tuin te krijgen. Ze zullen je niet teleurstellen!

Rode kamperfoelie

Lonicera xylosteum

Ik, rode kamperfoelie, ben een overblijvende houtige struik uit de kamperfoelifamilie (*Caprifoliaceae*). Ik kom uit een groot geslacht van meer dan tweehonderd soorten die op het noordelijk halfrond voorkomen. Hiervan zijn twee soorten inheems in Nederland: ik, de zeer zeldzame *Lonicera xylosteum*, en de algemeen voorkomende *Lonicera periclymenum* (wilde kamperfoelie).

Naast deze twee wilde soorten zijn er de laatste decennia's veel *Lonicera*-cultivars gecreëerd, met allerlei exotische namen. *Lonicera* is vernoemd naar Lonitzer, een natuurhistoricus (1528-1586) uit Duitsland.

In tegenstelling tot de wilde kamperfoelie, die als liaan wel tot vijftien meter hoog in de takken van een boom kan klimmen (rechtswindend), ben ik geen klimplant. Ik kan één tot twee meter hoog worden en ik bloei in mei en juni. Mijn viltig behaarde bloemen zijn geelachtig wit en aan de voet van de bloemkroon kleur ik vaak roodachtig. Mijn bloemen zijn kleiner dan die van de wilde kamperfoelie.

Door aanwezigheid van nectar geuren mijn bloemen en ze worden meestal bestoven door hommels. Na de bestuiving groeien de vruchtbeginsels uit tot glanzende rode bessen (aanvankelijk zijn de bessen groen) die voor de mens enigszins giftig zijn. Ik ben voor verschillende nachtvlinders (spanners) een waardplant.

Mijn schors is witgrijs en nieuwe takken zijn aan de zonzijde iets rood en licht behaard. Mijn bladeren zijn tegenoverstaand, ovaal, gaafrandig en van onder zacht behaard. In de oksels van mijn bladeren staat een bloeisteel met daarop twee bloemen.

Bij voorkeur groei ik op een licht zonnige plek en op de grond verlang ik schaduw, zodat de grond waar ik mijn wortels heb vochtiger blijft gedurende de zomermaanden. Van nature ben ik gebonden aan een droge, matig voedselrijke, kalkrijke en (licht) zure bodem. In het wild groei ik het liefst in meer lichtrijke randen en heggen of op open plaatsen in het bos, net als de wilde kamperfoelie.

Ik kan prima worden aangeplant als sierstruik en ben bijvoorbeeld goed te combineren met wilde rozen zoals de egelantier, hondsroos, viltroos en met inheemse planten als wilde marjolein, betonie, duifkruid, grote centaurie, kattendoorn, zeepkruid, boslathyrus, knoopkruid en sint-janskruid. Je kunt mij eenvoudig vermeerderen via stekken.

Maai Mei Niet

Door je gras in de maand mei niet te maaien, lever je een grote bijdrage aan de biodiversiteit. **De Bijenstichting** legt uit waarom – en hoe jij mee kunt doen.

Maai Mei Niet is de eenvoudigste actie allertijden, want je hoeft er letterlijk niets voor te doen. Wist je dat er in jouw grasveld ook andere planten aanwezig zijn die in bloei kunnen komen zodra je (een gedeelte) van je gazon niet meer maait? Madeliefjes, paardenbloemen en klavers; bijen en vlinders zijn er dol op! Je hoeft dus niet te zaaien, je hoeft alleen niet meer te maaien en de rest gaat vanzelf!

Het idee van Maai Mei Niet ontstond enkele jaren geleden in Groot-Brittannië. Daar leerden ze al gauw dat je op deze eenvoudige manier tot wel tien keer meer bijen kunt aantrekken! België volgde al snel dit voorbeeld en sinds 2021 doen ook Nederlandse huishoudens en gemeenten mee. En dat is goed nieuws, want het gaat nog steeds niet goed met bijen, hommels, vlinders en andere insecten in Nederland. Zij eten namelijk geen gras, maar ze willen bloemen! En daar moeten er veel meer van komen.

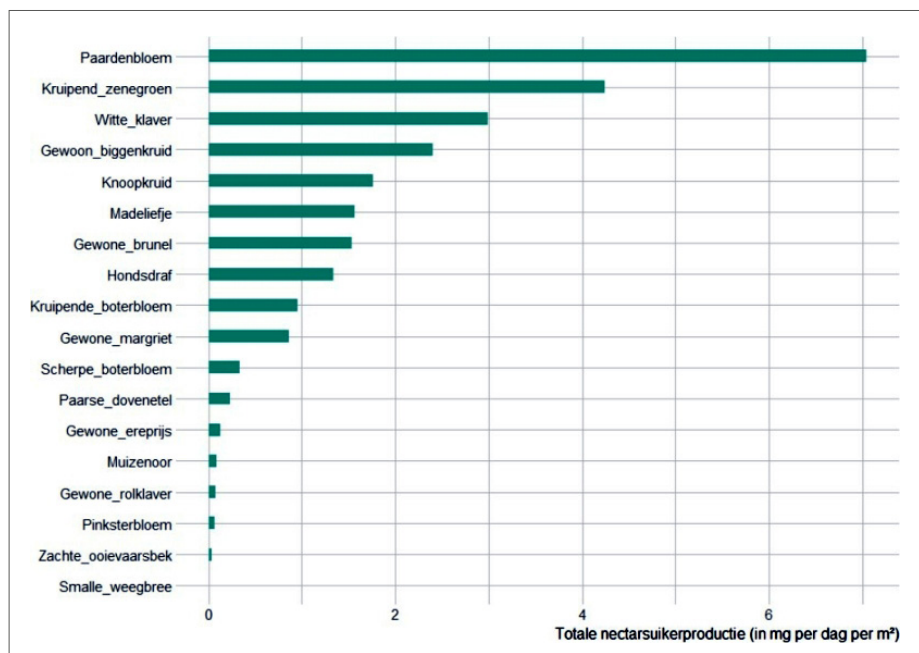
Bijenbuffet

Alle gazons in Nederland staan gelijk aan 11.000 voetbalvelden. Als we die

niet maaien, dan creëren we samen een gigantisch bijenbuffet! Vorig jaar meldden 708 gazons zich aan en werd 41 hectare niet gemaaid. De gemiddelde ongemaaide oppervlakte per deelnemende tuin bedroeg 1033 m². In 19% van de gazons werden de bloemen geteld. Overigens namen ook dertien Nederlandse gemeenten deel en pasten hun berm- en gazonbeheer aan naar een ecologische maaiwijze.

De deelnemers telden in 1 m² ongemaaide tuin de bloemen. Van die bloemen werd een zogenaamde nectarscore vastgesteld, want daar is het natuurlijk allemaal om te doen. In totaal werd er dagelijks in de gazons van de deelnemende tuinen bijna tien kilo nectarsuiker geproduceerd, goed voor voedsel voor ruim 935.000 bijen. Bij deze berekening werd uitgegaan van de honingbij. Diverse wilde bijen gebruiken minder nectar per dag. Het werkelijke aantal bijen dat is gevoed bedroeg nog meer. De meeste nectar werd geleverd door de paardenbloem.

Aan de deelnemers waarvan de nectarscore achterbleef werden na afloop van de campagne tips gegeven hoe ze hun score dit jaar kunnen verhogen.

De paardenbloem produceert per m² het meeste nectarsuiker.

Doe ook mee

Door jouw gazon aan te melden, help je mee een bijenoase van je tuin te maken. Een grasveld vol bloemen krijg je van de natuur. En na aanmelding ontvang je verder gratis:

- Informatiemails vol bloemen en bijen
- De nectarscore van je eigen gazon

De Bijenstichting geeft je heel veel tips en informatie over bloemen, bijen en biodiversiteit. Ook gaan zij de nectarscore van jouw grasveld en alle andere grasvelden berekenen. Daarnaast leer je hoe je bijen en bloemen kunt herkennen en wat je allemaal kunt doen om ze te helpen.

Door 1 m² bloemen te tellen van je bloemrijke gazon kun je de nectarscore berekenen. Ontdek hoeveel bijen jouw gazon voedt! Alle uitkomsten worden door wetenschapper Koenraad van Meerbeek van de Universiteit Leuven verwerkt tot een nationale nectarscore, zodat we ook te weten komen hoeveel onze gezamenlijke gazons bijdragen aan voedsel voor bijen.

Dus steek je handen vooral niet uit de mouwen, laat je grasmaaier staan en doe iets goeds voor de bijen! Je krijgt een bloeiend grasveld en creëert een gedekte tafel met dankbare bijen en bestjes. Wie wil dat nu niet? Heb je nog vragen over de Maai Mei Niet-maand of heb je nog handige tips nodig? Kijk voor de actie op:

www.maaimeinietnederland.nl

Wat te doen na mei?

Hoe moet het nu verder na een maand lang niet maaien? Wat moet je aan met je gazon om blijvend goed te doen voor bijen, vlinders en andere dieren? En hoe beheer je eigenlijk best je gazon? Antwoorden op deze vragen krijg je in het speciale webinar "Wat met mijn gazon & tuin na Maai Mei Niet?" van Mirjam Weisscher, siertuindocent van Velt, de Vereniging voor ecologisch leven, koken

en tuinieren. Het webinar is geschikt voor de beginnende ecotuinier en gaat dieper in op de basistechnieken van ecologisch tuinieren.

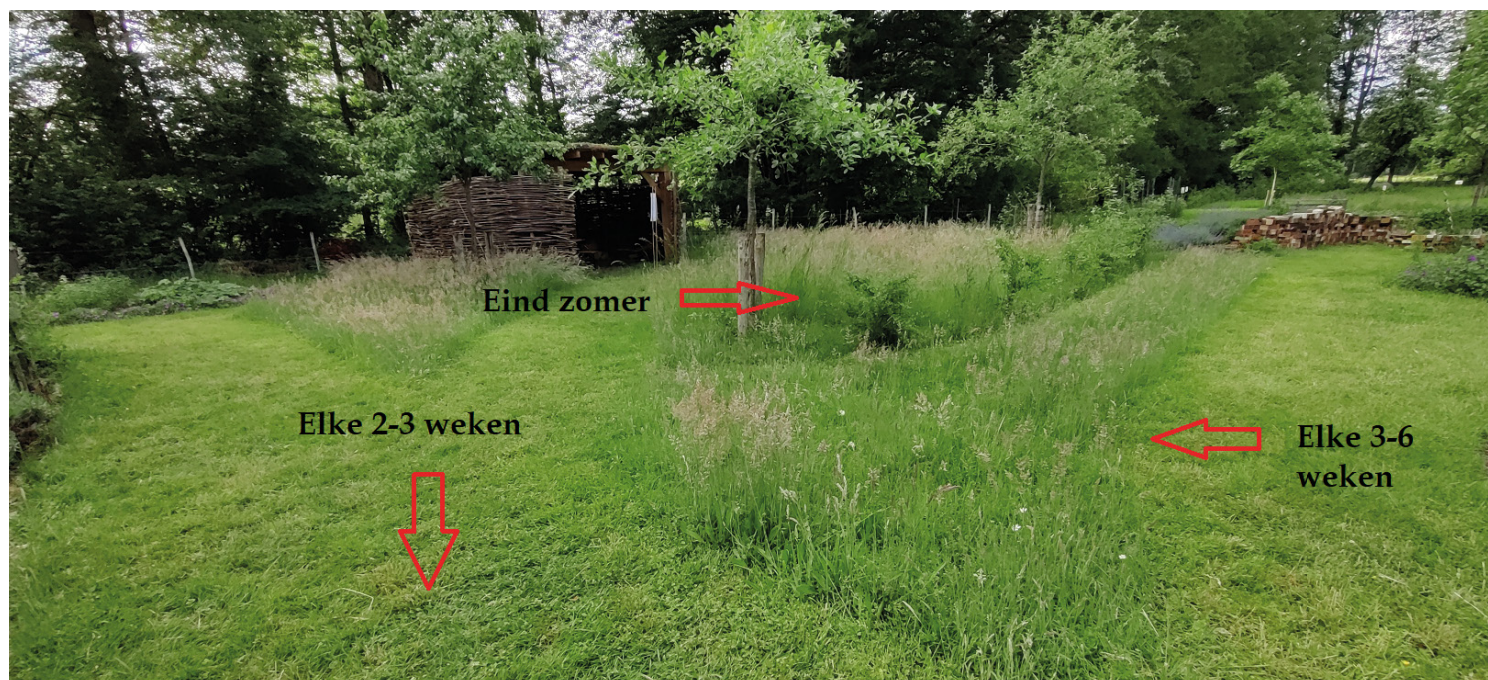
Wanneer: woensdag 31 mei

Hoe laat: 20.00 uur

Duur: 60 minuten

Plaats: Je eigen computer

Aanmelden via: tinyurl.com/maai-mei-niet

Vaste planten

Wist je dat wij altijd kiezen voor bio en waarom?

De sleutel zit in het koesteren van de bodem. Miljarden organismen in de bodem zorgen voor een evenwicht en goede voeding. Zo kunnen plagen geen kans krijgen. En hoeven wij dus niet te bestrijden. We zorgen er alleen voor dat dit evenwicht in de bodem optimaal wordt en blijft. Dat levert sterke planten en bollen op, die rustig zijn gegroeid en die daardoor tegen een stootje kunnen.

Vaste planten

Van sierlijke grassen tot de meest heerlijk ruikende bloemen, wij bieden een mooie selectie vaste planten voor jarenlang plezier. Biologisch geteeld in 1,5 liter pot met volop ecologisch bodemleven voor een goede start dit voorjaar.

Klimplanten

Klimplanten zijn heel dankbaar en geven jarenlang kleur aan een saaie muur of schutting. Wij leveren deze biologisch geteelde planten in een stevige pot met lekker veel bodemleven.

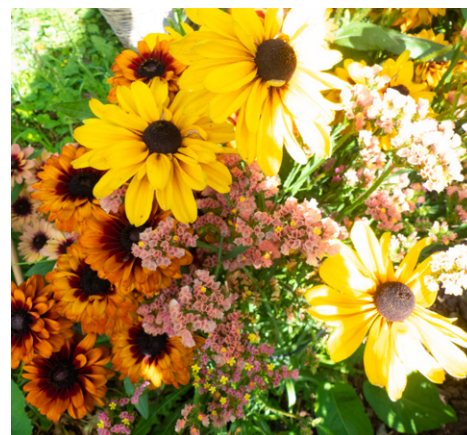
NATURAL BULBS

Natural Bulbs levert uitsluitend 100% biologische producten!
Verzending planten en dahlia's van maart tot eind mei.

www.naturalbulbs.nl

Een weelderige bloementuin op een paar vierkante meter

Onder de naam Zaden uit Zalk kweekt **Brenda Gruppen** prachtige (pluk)bloemen op biologische wijze. En samen met de dorpsimker zaaide ze het weiland bij de molen in met inheemse bloemen, en plantte ze er ruim duizend biologische bloembollen om bestuivers al vroeg in het jaar van voedsel te voorzien. Wij bezochten deze vrouw met een missie.

Zo'n zes jaar geleden kwam Brenda Gruppen in Zalk wonen. "Toen gingen mijn ogen echt open", vertelt ze. "Op verschillende plekken zag ik gele landerijen, en aardappelvelden worden wekelijks bespoten. Dat mag gewoon, maar dat wil niet zeggen dat het goed is. Ook ontdekte ik dat er in de reguliere bloementeel regelmatig bestrijdingsmiddelen worden gebruikt, die mens en natuur niet ten goede komen."

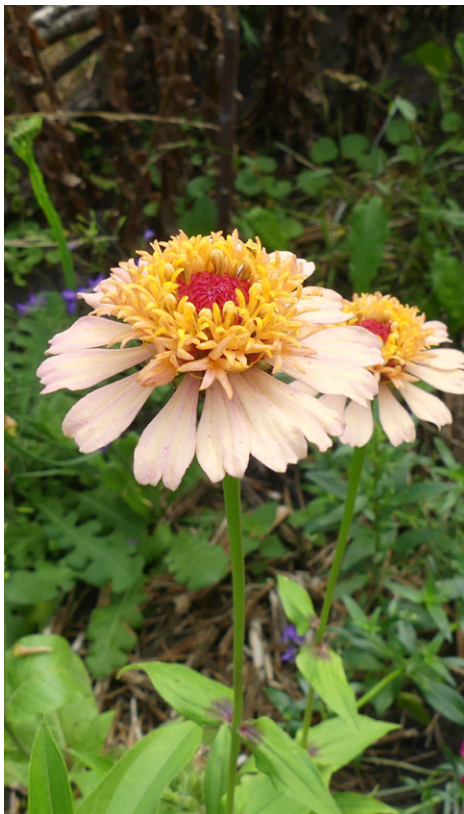
Schone bloemen

Dat was de aanleiding voor haar om bewustzijn te gaan creëren rondom gifvrij kweken. "Dat is belangrijk, en niet moeilijk", aldus Brenda. "Bovendien heb je er weinig ruimte voor nodig." Op slechts een paar vierkante meter kweekt ze bloemen voor boeketten, zaden en droogbloemen. In haar webshop biedt ze zo'n veertig verschillende zaden te koop aan.

Van kale vlakte naar een tuin vol leven

Hommels vliegen af en aan terwijl we op een picknickbank tussen twee bloemenborders zitten. Het is meteen duidelijk: deze tuin bevat leven. Hoe anders was dat zes jaar hiervoor. "De tuin was een kale vlakte, met altijd wind. Dus we begonnen met een haag van beuk, meidoorn en hondsroos. Je merkt het meteen: je plant iets, en de dieren komen." Zo is de tuin drie merelnesten rijker en spotte Brenda zelfs een koninginnenpage. De imker zorgde voor een speciekuip vol inheemse stekjes, de overbuurvrouw leverde een kruiwagen vol planten af. Zo begon Brenda haar tuin.

Geen kale grond

Eén van Brenda's uitgangspunten is dat er geen kale grond te vinden is in haar bloembedden. "Ik haalde mijn ridderspoor weg, want daar kwam meeldauw in. Dat leverde wel even onrust op, want wat moest ik vervolgens op die kale grond doen? Die grond heb ik gemulcht met fijne plantenresten en ingezaaid met groenbemesting."

Brenda gebruikt de no-digmethode, waarbij je de grond zo min mogelijk verstoort. Hoe ze haar border uitbreidde, laat ze zien op Instagram: onbedrukt karton rechtstreeks op het gras, met daar bovenop een dikke laag zand, blad, dunne takjes en biologische compost.

Eigen productie

In de herfst zie je Brenda het hele dorp door gaan om blad uit bladkorven te verzamelen. Ze maakt er bladaarde van, en legt het meteen op de grond. Ook maakt ze haar eigen biologische compost én plantenmest van onder andere brandnetel, smeewortel, paardenbloem en heermoes.

Een tuin als een boeket

Kleine, smalle paadjes van houtsnippers leiden langs de prachtigste bloemen, onder een wilgenboogje door en langs klimconstructies. We zijn onder de indruk van de dieprode kleuren van de strobloemen, de eigenwijze wilde peen en de dahlia's. Die overigens heel goed bij elkaar passen – de tuin is aangelegd als een boeket.

De zomer van 2022 was warm en droog, maar Brenda's bloemen floreerden. Dankzij de vele compost kunnen zij wel wat droogte hebben, ook al sproeit Brenda zo min mogelijk. "Maar ik denk ook: ik heb hier wel een habitat te onderhouden."

Al dat werk aan de tuin is inmiddels niet alleen meer een hobby. Begin 2022 rondde ze de cursus 'Eco bloementeler' af. "Ik werk parttime als verpleegkundige, en mijn bedrijf is mijn andere parttime baan, maar dan met fulltime uren", grapt Brenda. Je vindt haar zaden en workshops op www.zadenuitzalk.nl, op Instagram deelt ze veel informatie onder [@brendagrappen](https://www.instagram.com/brendagrappen).

Wil jij zelf ook een bijdrage leveren aan de biodiversiteit in jouw omgeving? Tijdens de workshop 'Pluktuinieren voor beginners' leert Brenda je hoe je je eigen bloemen kunt opkweken op natuurlijke wijze. Goed voor je omgeving én leuk voor jezelf, want zo kun je schone bloemen plukken uit je eigen tuin.

Dé Oer Hollandse schutting

Wilgen zijn een oer-Hollands product. De wilg is een iconische boom. Wilgentenen schuttingen hebben een natuurlijke uitstraling. Ze zijn een sieraad voor uw tuin.

- › Duurzaam
- › Ervaar het Ambacht
- › Oer Hollandse uitstraling
- › In Nederland geproduceerd
- › Ambachtelijk en natuurlijk product
- › Zelf plaatsen of door Van Aalsburg
- › Voor hoveniers en architecten

Vraag de brochure aan op
oerhollandeschutting.nl

0418 581 229

info@vanaalsburgbv.nl

Maak je eigen pluktuin

Speciale uitgave

€12,99

- ✓ Zaadjes opkweken, verspenen, verpotten, stekken en zelf plukken
- ✓ De mooiste bloemen voor op vaas voor je uitgezocht
- ✓ De beste pluktuinexperts geven hun tips.

Bestel nu via
www.gardenersworldmagazine.nl/pluktuin

**Gardeners'
World** magazine

AAN DE SLAG

Er is altijd genoeg te doen in de tuin, maar de taken verschillen per seizoen. In deze rubriek vind je alle tuintaken die handig zijn om deze maand uit te voeren. Loop de handige checklists na en hou zo makkelijk je tuin bij.

Deze maand

- 100 Monty's maand**
Monty oogst sla en plant kuifliefes in potten.
- 103 Adams tuintaak van de maand**
Poot late aardappelen.
- 104 Bloemen in mei**
Plant dahlia's uit en bind *Lathyrus* aan.
- 106 In de kas**
Dun voorjaarszaailingen uit en beplant een plantenhanger.
- 108 Groente en fruit**
Nijp tuinbonen uit en wied onkruid tussen uien.
- 110 Algemene tuintaken**
Hard matig winterharde planten af en plant varens in de schaduw.

Schoffel je groentebedden regelmatig op warme, droge dagen, zodat onkruid nooit groot genoeg wordt om de groei van je groenten te belemmeren.

Monty's maand

Er is één klus in mei die belangrijker is dan alle andere bij elkaar: met volle teugen genieten van de overvloedige, bloeiende pracht. Als je dat hebt gedaan, en dit duurt soms een heerlijke dag lang, hebben wat meer praktische tuintaken je aandacht nodig. De meest urgente is waarschijnlijk het aanpakken van onkruid. Vaste onkruidplanten moet je systematisch blijven uitgraven en om eenjarig onkruid in de bloemenborder te beteugelen, werkt niets zo goed als een dikke laag mulch in het voorjaar. Maar in

de groentetuin is een scherpe schoffel het beste wapen tegen onkruid.

De truc is om vaak een beetje te schoffelen, bij voorkeur 's morgens, wanneer de grond droog is. Laat het schoffelblad net onder het grondoppervlak door glijden om het onkruid bij de wortels af te snijden wanneer het nog jong is en hopelijk niet te veel woekert. Laat de plantenresten verwelken in de zon voordat je ze op de composthoop gooit en na verloop van tijd zullen ze je grond weer verrijken.

Oogst sla

Ik eet al jarenlang elke dag van het jaar een royale salade met sla-bladeren uit eigen tuin. 's Winters komen ze uit de kas, maar een van de fijne kanten van het voorjaar is dat we een nieuwe sla-oogst hebben die buiten is gekweekt. En deze smaakt beter dan de sla in andere perioden van het jaar.

De sla is in februari en begin maart gezaaid, en half april uitgeplant. In mei is het dus oogstrijp, net op het moment dat de sla in de kas moet worden geruimd om plaats te maken voor tomaten.

De beste vroege voorjaars-slasoorten zijn winterharde variëteiten, zoals 'Rouge d'Hiver',

'Marveille de Quatre Saisons' en 'Winter Density', die tegen het vaak nog koude aprilweer kunnen, en kleinere variëteiten, zoals 'Tom Thumb' en 'Little Gem'.

De laatste soort is een van onze favorieten, zowel in de groene als de rode vorm: één hele slakrop per persoon is een goede portie.

Eet sla zoals 'Little Gem' (links) en 'Red Cos' (boven) zo snel mogelijk na het oogsten voor optimale smaak en versheid.

FOTO'S: JASON INGRAM; TIM SANDALL

Kies een grote pot en plant de bollen ongeveer 20 cm uit elkaar.

Plant de bollen in goed drainerende potgrond, met het puntje net boven de grond.

Plant kuifleliebollen in potten

Kuiflelies, met hun ananasachtige knotjes op bloemstelen en weelderig gebladerte, behoren tot de meest exotisch uitziende planten die ik op Longmeadow kweek.

De bladkleur varieert van het zachte groen van sommige witbloemige soorten tot een dieppaars van sommige comosahybriden. Hun natuurlijke habitat ligt in de Zuid-Afrikaanse Drakensbergen, meestal op grote hoogte. Maar het klimaat op Longmeadow is heel anders. Kuiflelies houden van natte zomers en droge, vorstvrije winters, dus ik kweek ze in potten die de hele winter droog en vorstvrij in de kas staan.

Kuifleliebollen zijn groot en moeten worden geplant in rijke maar goed drainerende potgrond met hun neuzen net boven de grond. Daarna breng ik een laag scherp zand aan, zowel voor het zicht als om de drainage te verbeteren. Regelmatig water geven stimuleert de groei in het voorjaar.

Ze hebben een keer per week royaal water nodig en verder geef ik ze tijdens het bloeiseizoen wekelijks vloeibare zeewiermest. Begin oktober stop ik met water geven en laat ik de bladeren afsterven, waarna ik de potten binnenzet en tot april geen water meer geef.

TUINKRUIDEN

Peterselie kun je nu rechtstreeks in de vollegrond zaaien. Een zonnige plek op het zuiden is geschikt, maar peterselie verdraagt ook flink wat schaduw, zolang hij maar in goede, rijke grond staat. Zaai dun en dun de zaailingen uit tot op 15 cm tussenafstand, zodat elke plant voldoende ruimte heeft om tot volle wasdom te komen. Als je wisselteelt toepast, kweek peterselie dan bij wortelgewassen, zoals wortelen, pastinaken en selderij.

Peterselie is gemakkelijk uit zaad op te kweken en ook mooi als eetbare rand langs groentebedden en zelfs bloemenborders.

Checklist

- ☐ Splits vijfverplanten en voeg nieuwe toe.
- ☐ Snoei nieuwe aanwas van vormstruiken om de planten mooi te houden.
- ☐ Snoei dwergkwee (*Chaenomeles*) terug wanneer alle bloemen zijn verwelkt.
- ☐ Zaai in de groentetuin regelmatig radijsjes op vrijgekomen plekken die in de zon liggen.

Poot late aardappelen

Poot nu late aardappelen als je dat nog niet hebt gedaan. Mei is nog steeds een goede maand om te beginnen, zeker omdat de grond nu warmer is. Reken op ongeveer twintig groeiweken tot de oogst. Late aardappelen nemen altijd veel plek in, dus geef de rijen 75 cm tussenruimte. Dan heb je genoeg ruimte om de planten aan te aarden en de ruggen een brede basis te geven, want dat is waar de aardappelen groeien.

Voeg tijdens het potten wat mestkorrels aan de grond toe, zelfs als je de grond hebt voorbereid met goed verteerde stalmest. De extra voedingsstoffen vergroten de opbrengst.

Maak na het potten de grond aan weerszijden van de rijen goed los met een vork, zodat je de planten met een hark gemakkelijk kunt aanaarden. Blijf de komende weken regelmatig aanaarden en geef je aardappelen bij droog weer water. Verheug je erop eind september veel piepers te kunnen rooien.

Poot aardappelen met voldoende tussenruimte voor de grootste, gezondste opbrengst.

STAP VOOR STAP Aardappelen in geulen potten

1 Graaf een geul met platte bodem van ongeveer 12 cm diep en één spade breed. Schep de aarde naast de geul om de aardappelen na het potten mee te bedekken.

2 Poot de aardappelen in de geul met 40 cm tussenruimte. Leg ze neer met de uitlopers naar boven, zodat de scheuten gemakkelijk door de grond omhoog kunnen groeien.

3 Bedek de aardappelen met een laag van ongeveer 7-8 centimeter aarde. Druk de grond stevig aan met de achterkant van een hark.

4 Label de rij, vooral als je verschillende variëteiten kweekt. Als je het label aan een hoge stok vastmaakt, kun je het ook nog lezen wanneer de planten vol loof zitten.

STAP VOOR STAP Dahlia's uitplanten

Plant dahlia's uit nu de grond is opgewarmd door de voorjaarszon en de wortelknollen veilig zijn voor late vorst. Kies een plek met volop zon die beschut is tegen de wind. Verbeter de grond met veel organisch materiaal, want het zijn hongerige planten. Zorg er ook voor dat je steunen hebt. Je kunt half zomer bloemen verwachten. Bescherm de malse nieuwe scheuten tegen slakken en strooi universele mestkorrels om de nieuwe aanwas een opkikker te geven.

1 Zet de planten op de plekken waar je ze wilt planten. Geef elke plant genoeg groeiruimte. De krachtigste groeiers hebben 60 cm tussenruimte nodig, kleinere variëteiten 30 cm.

2 Graaf een gat dat net zo diep is als de pot maar iets breder. Haal de dahliaplant voorzichtig en met gespreide vingers uit de pot om de stengels te beschermen.

3 Zet de planten in de gaten en vul die op met uitgegraven aarde. Druk de planten goed aan en duw tot slot de grond rondom de planten met je voet voorzichtig aan zodat de plant iets lager staat dan de omliggende grond.

4 Giet water in het 'kommetje' dat je zojuist hebt gemaakt, zodat het direct naar de wortels kan sijpelen. Blijf bij droog weer water geven. Breng rond de planten een laag tuincompost aan.

Verpot vorstgevoelige margrietten

Het is tijd om vorstgevoelige margrietten te verhuizen naar potten waarin ze buiten de hele zomer zullen bloeien. Ze ontwikkelen snel nieuwe wortels, dus kies een pot die minstens 15 cm breder is dan de wortelkluut.

Geef de planten eerst water en laat ze uitlekken. Vul de nieuwe pot deels met turfrijke universele potgrond en zet de margriet in het midden. Pak met een hand alle stengels en bladeren vast en vul met de andere de pot op met potgrond. Druk aan, geef water en zet de pot op een beschutte plek totdat je zeker weet dat het niet meer gaat vriezen.

Met verse potgrond in een grotere pot zullen margrietten rijker bloeien.

10
MINUTEN
OVER

Deel uitgebloeide sleutelbloemen wanneer het loof van de plant er nog gezond en sterk uitziet.

Graaf de hele pol op met een tuinvork of plantenscheepje, en trek de wortelkluut uiteen in meerdere delen. Geef elk nieuwe plantje een nieuwe plek in de halfschaduw.

TIP

Knip met een snoei- of heggenschaar verwilderde scheuten van een *Clematis montana* zodra hij is uitgebloeid. Dat voorkomt dat hij andere planten in groeit.

Kop bolplanten

Knip na de bloei de bloemstelen van voorjaarsbollen bij de basis af om te voorkomen dat ze zaad zetten. Dit zorgt ervoor dat alle energie in de bol wordt opgeslagen voor volgend jaar wanneer de bladeren over een paar weken afsterven.

Strooi wat universele mest rond de bollen voor een extra opkikker na de bloei en voordat het loof afsterft. Trek de afgestorven bladeren eraf wanneer de bol in rust is.

Knip de bloemstengels bij de basis af en composteer ze.

Geef *Agapanthus* water en mest

Geef de potgrond van Afrikaanse lelies (*Agapanthus*) veel vloeibare mest voor bloeiende planten. Als je hier in het voorjaar mee begint, zal de bol gezonder worden en rijker bloeien. Bemest elke twee weken tot de plant bloeit. Zet de potten op potvoetjes zodat het water beter wegloopt, want Afrikaanse lelies houden niet van drassige grond. Maar ze mogen ook niet uitdrogen, dus is het belangrijk om de hele zomer regelmatig water te geven.

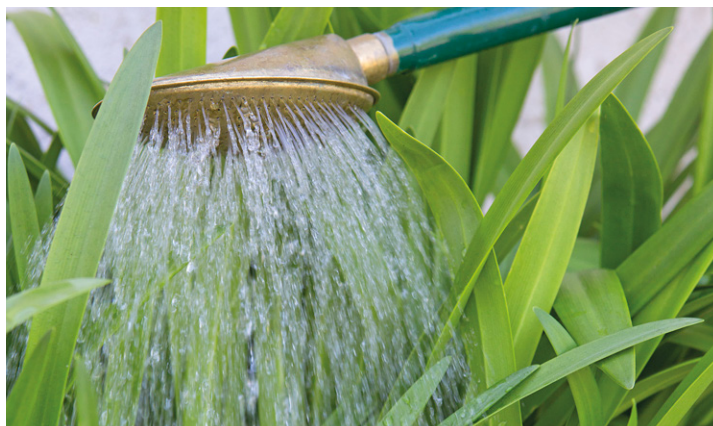

Pioenrozen, die vanaf mei hard groeien, zullen de steunen die je hebt geplaatst snel verbergen.

Steun pioenrozen

Plaats vóór de bloei een steunstructuur rond pioenrozen. Gebruik hiervoor speciale metalen ringen of maak frames van hazelaartakken als de planten nog klein genoeg zijn. Zet de steunen over de planten, dicht bij het loof en duw ze stevig in de grond.

De bladeren zullen de steun snel bedekken. De stengels van pioenrozen zijn niet zo hoog, maar de bloemen zijn erg zwaar waardoor de stengels kunnen omvallen, vooral wanneer het regent. Met steunen blijven ze er fris uitzien.

Maak de potgrond flink nat. Dat stimuleert de plantwortels om de hele pot te vullen.

Bind *Lathyrus* aan

Gebruik bindtouw om jonge pronk-erwtscheuten die van hun steunen af groeien aan te binden. *Lathyrus*-stengels groeien alle kanten op en vallen om als je ze aan hun lot overlaat. En zonder goede steun verzwakken ze onder het gewicht van de bloemen. Bind jonge scheuten dicht tegen de steunen aan om een goede structuur voor de bloemen te vormen. Nieuwere scheuten hebben ranken die zichzelf vasthechten.

Zacht bindtouw blijft het hele seizoen goed en is afbreekbaar.

Checklist

- ☐ Zaai winterharde eenjarigen zoals Oost-Indische kers rechtstreeks op een zonnige plek.
- ☐ Plant perkplanten uit wanneer ze voldoende zijn afgehard.
- ☐ Maak ruimte door voorjaarsperkgoed en uitgebloeide steenraket te verwijderen.
- ☐ Splits de pollen van voorjaarsbloeiende vaste planten.
- ☐ Fatsoeneer perkranden zodat laagblijvende planten beter uitkomen.
- ☐ Plant stengelknollen van gladiolen uit op een zonnige, goed drainerende plek.
- ☐ Plaats slakkenvallen bij kwetsbare planten.

PAS OP VOOR Rode spintmijt

Let op tekenen die de aanwezigheid van deze plaag verraden: vlekjes en lichtgekleurde spindraden op het loof. De mijten zitten op de onderkant van de bladeren, waar ze zich voeden met het sap van de planten. Ze houden niet van nattigheid, dus besproei of was de bladeren met water. Ook nuttige roofinsecten kunnen de populatie verkleinen.

Maak het gat iets groter dan de huidige pot zodat de wortels beter groeien.

Spaanse peper uitplanten

Werk voor het planten organisch materiaal door de grond en voeg, als de grond zwaar is, ook scherp zand toe. Zet de plant in een gat dat groter is dan de huidige pot, vul op met aarde en druk aan. Zet als steun een bamboestok naast de plant, en geef royaal water.

Als je Spaanse peper in een pot kweekt, gebruik dan een mengsel van universele potgrond en zand voor een betere drainage. Terracotta potten zijn heel geschikt. Drenk de planten voor het verpotten en duw een bamboestok tot op de bodem van elke pot. Geef water.

**20
MINUTEN
OVER**

Kweek een paar jonge basilicumplanten bij tomaten. Deze planten houden van dezelfde condities en gaan goed samen in salades. De geur van basilicum kan ook helpen om ongedierte als witte vlieg te weren.

Plant tomaten diep om de groei van extra wortels te stimuleren.

Dun voorjaars-zaailingen uit

Door de extra warmte in de kas groeien voorjaarszaaisels heel hard, waardoor de zaailingen elkaar in de weg kunnen gaan zitten. Dun ze uit om de luchtcirculatie te verbeteren, wat essentieel is om kiemplantziekte te voorkomen. Verwijder de zwakste zaailingen en probeer daarbij de ideale tussenruimte aan te houden.

Pak een zaailing bij de stengel beet en trek er voorzichtig aan. Als hij weerstand biedt, houd dan tijdens het trekken de grond rond omringende zaailingen tegen, zodat hun wortels niet verstoord raken.

Dun de zwakste zaailingen uit, zodat de sterkere goed kunnen groeien.

Verpot tomaten

Gebruik grote, diepe potten of emmers met drainagegaatjes en vul die met turfvrrije potgrond. Meng er wat goed verteerde stalmest en mestkorrels door, want tomaten zijn hongerige planten en zullen die extra voedingsstoffen tijdens de groei snel opnemen.

Maak de wortels goed nat en knip het onderste bladpaar af. Zet de plant dan diep in de potgrond, tot aan het volgende bladpaar. Het stuk stengel onder het oppervlak zal ook wortelen en de plant steviger verankeren. Steek als steun een lange stok in de potgrond en zet de plant op zijn definitieve plek.

STAP VOOR STAP Een plantenhangar beplanten

Vul nu een plantenhangar met verse jonge perkplanten en houd hem nog een paar weken in de kas. Hierdoor kunnen de planten goed aanslaan en wortelen. Nijp de toppen van zwakke stengels uit, vooral in hogere planten, om een bossiger groei te stimuleren. Nijp ook de bloemen uit, zodat de energie voorlopig alleen naar de wortels en bladeren gaat. Als je in de kas geen plek hebt om de mand op te hangen, zet hem dan op een pot zodat de hangplanten vrijuit kunnen groeien.

1 Doe een laag turfvrrije potgrond in de mand en voeg wat hydrokorrels toe, zodat de grond genoeg vocht kant vasthouden zonder dat de pot te zwaar wordt.

2 Kies verschillende planten: een paar rechtopgaande planten, een paar hangplanten en wat goede gatenvullers. Zet de hogere planten in het midden en de hangers langs de rand. Vul op met de overige planten.

3 Vul de ruimte rond de planten op met potgrond, waarbij je de wortels goed bedekt en aandrukt. Tussen de planten mag geen open ruimte blijven.

4 Begiet de potgrond tussen de planten en laat de grond niet uitdrogen. Naarmate de wortels zich ontwikkelen, zal de waterbehoefte gaan toenemen.

Checklist

- ☐ Zet planten voldoende ver uit elkaar zodat ze elkaar niet raken. Dit voorkomt ziekten en plagen.
- ☐ Verpot trayplanten en houd ze tot het eind van de maand in de kas.
- ☐ Bind nieuwe aanwas van klimmers aan, zoals van wijnstokken en bougainvillea.
- ☐ Heb je last van kasplagen zoals witte vlieg, bestel dan biologische bestrijders zoals sluipwespen.

Controleer en geef water

Controleer elke ochtend, voordat de kas te warm wordt, of je planten weer water nodig hebben. Het makkelijkste is om een paar potten op te tillen. Als ze erg licht aanvoelen, hebben ze water nodig. Turfvrrije potgrond kan aan het oppervlak droog lijken, maar toch zwaar en onderin vrij nat zijn. Planten die op warmtematten staan drogen heel snel uit, terwijl planten die pas verpot zijn en niet op een warmtemat staan misschien maar eens in de paar dagen water nodig hebben.

Naarmate de temperatuur richting de zomer stijgt, hebben de meeste planten vaker water nodig.

Grind onder potten voorkomt drassige potgrond.

Begiet jong fruit in potten

Zet altijd een gieter vol water naast jonge fruitbomen en -struiken in potten. Dan wordt het water net zo warm als de wortels en voorkom je een temperatuurschok. Giet het water langzaam op de potgrond totdat het onder uit de pot komt (en niet overstroomt). Doorgaans is het tijd om water te geven wanneer de potgrond tot op een paar centimeter diep droog is. Bij warm weer kan dat om de twee dagen zijn. Voeg wekelijks vloeibare mest aan het gietwater toe.

Leer je planten kennen. Controleer regelmatig de vochtigheid en geef op het juiste moment water.

Aard aardappelen aan

Blijf aardappelen zo nodig aanaarden. Maak de aarde langs de ruggen met een vork los en gebruik een spade of hark om de aarde tegen de stengels aan te trekken.

Aardappels groeien aan scheuten die aan de pootaardappel ontspruiten, dus hoe verder de pootaardappel onder de grond zit en hoe breder de basis van de ruggen, hoe meer aardappels zich zullen vormen. Blijf water geven voor een nog grotere opbrengst.

Aanaarden begraaft wat loof, maar er zal nieuw blad groeien.

SNELLE OPLOSSINGEN

Dun rechtstreeks gezaaide rijen rode biet, spinazie en knolraap uit. De ideale tussenruimte hangt af van de variëteiten die je kweekt en bij welke grootte je de groenten wilt oogsten. Trek de zaailingen uit en duw eventueel omhooggekomen grond aan. Of bespaar jezelf tijd door de zaailingen onderaan de stengels af te knippen.

Gebruik de uitgenepen malse toppen van tuinbonen voor salades.

Nijp tuinbonen uit

Controleer de onderkant van tuinboonplanten: wanneer je daar de eerste peulen ziet, is het tijd om de toppen uit te nijpen. Pak een top net boven een bladoksel beet en duw met je vingernagel door de zachte stengel heen. De malse topscheuten worden vaak belaagd door de gevreesde zwarte bonenluis, dus door de toppen uit te nijpen worden de planten niet alleen bossiger en steviger, maar ga je ook dit ongedierte tegen.

STAP VOOR STAP Groenten rechtstreeks zaaien met zaailinten

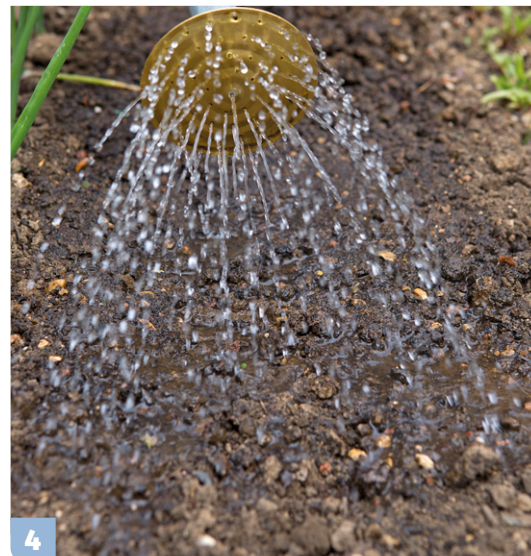
Zaailinten of zaadbanden zijn lange stroken tweelaags papier met zaadjes ertussen. Wortelen, rode biet, spinazie en sla zijn doorgaans in deze vorm beschikbaar. De zaadjes hebben al de juiste tussenruimte, dus je hoeft later geen zaailingen uit te dunnen. Het is duurder dan los zaad, maar veel minder gevoelig voor verspilling en onderhoudsarm. Voor een gelijkmatige ontkieming is het belangrijk dat het lint volledig bedekt en overal even vochtig is.

1 Gebruik de volle breedte van een schopelblad om een geul met platte bodem in de grond te trekken. Begiet de hele geul gelijkmatig en royaal met water.

2 Rol het zaailint over de bodem van de geul uit. Druk het lint voorzichtig aan zodat het een beetje aan de vochtige aarde vastkleeft.

3 Bedek het lint volledig met aarde en houd de diepte aan die op de verpakking staat aangegeven. Druk de aarde aan zodat er een lichte verdieping zichtbaar blijft.

4 Zet een fijne sproeikop op je gieter en begiet de rij zorgvuldig, zodat die overal even vochtig wordt.

Checklist

- ☐ Oogst je asperges wanneer de scheuten 15 cm lang zijn.
- ☐ Dek rijen wortelen af met vliesdoek ter bescherming tegen de wortelvlieg.
- ☐ Gebruik bonenstaken of netten tussen bamboestokken om jonge doperwtenplanten te steunen.
- ☐ Leg stro onder aardbeienplanten om de vruchten van de grond te houden.
- ☐ Draai jonge rabarberstengels een kwartslag om ze te oogsten.

Duw een handvork onder een lichte hoek in de grond om onkruid voorzichtig los te maken.

Wied onkruid tussen uien

Verwijder onkruid in en tussen uienrijen handmatig. Maak de onkruidwortels zo nodig met handgereedschap voorzichtig los. De oppervlakkige uienwortels raken snel beschadigd, vooral door schoffelen. Eenmaal beschadigd, zullen de

wortels niet herstellen. Schoffel dus niet tussen uien en sjalotten. Door tussen de rijen te mulchen met organisch materiaal onderdruk je de ontkieming van onkruidzaad en wordt het later gemakkelijker om onkruid uit te trekken.

20
MINUTEN
OVER

Zaai gewassen die in meerdere kleine porties kunt zaaien, zoals bindsla, pluksla, radijsjes en rucola, om de paar weken rechtstreeks in de vollegrond (of in potten en bakken). Op die manier kun je de hele zomer lang verse sakadegroenten oogsten.

FOTO'S: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM; TIM SANDALL

Koop nu in pot gekweekte lelies. Kies stevige planten met veel bloemknoppen en plant ze op een zonnige plek.

Plant lelies in gaten in borders

Geef je borders extra kleur en geur door lege plekken te beplanten met in pot gekweekte lelies. Lelies zijn het mooist als ze boven het loof van

lagere planten bloeien, dus een plek in de volle zon tussen pollen vroeger bloeiende pioenrozen, lupines of irissen is ideaal. Plant ze diep en

verbeter de drainage als je zware grond hebt, dan gaan ze jarenlang mee. Lelies bloeien van eind juni tot eind zomer.

Dek stokken af

Bescherm je ogen en plaats dopjes op stokken en steunen onder oogniveau, want die zijn gevaarlijk wanneer je bukt om onkruid te wieden, groenten te oogsten of bloemen te plukken. Je kunt eenvoudige dopjes kopen die de bovenkant van stokken zachter of zichtbaarder maken. Je kunt ook creatief worden en potjes, flesjes, slakkenhuisjes of bootseerleij gebruiken.

Plaats dopjes op stokken om te voorkomen dat je jezelf bezeert.

Open overdag de deksels van koude bakken, zodat de lucht kan circuleren en de planten aan de lagere buitentemperaturen kunnen wennen.

Hard matig winterharde planten af

In mei is er nog steeds risico op vorst, dus het is verstandig om matig winterharde planten niet voor eind mei uit te planten. Ook de wind vormt een vijand, want de tere bladeren zijn tot nu toe gewend aan de kalme kaswarmte. Daarom is het belangrijk dat je de planten eerst afhardt voor je ze uitplant. Het afharden kan tot drie weken duren. Zet de jonge planten in onverwarmde koude bakken. Houd in het begin de deksels dag en nacht dicht, en zet ze later overdag iets open. Naarmate het voorjaar vordert, kun je de deksels steeds langer open laten, totdat ze overdag helemaal open en 's nachts op een kier staan.

Checklist

- ☐ Verpot clematissen die hun huidige pot zijn ontgroeid en snoei hun wortels.
- ☐ Geef dahlia's tijdens het afharderen regelmatig een slok water.
- ☐ Zet alle benodigde palen, rekken en steunen in groentebedden voordat je begint met uitplanten.
- ☐ Beplant plantenhangers en bescherm die tot juni tegen wind en vorst.
- ☐ Zaai pronkbonen in de tweede helft van deze maand.

Checklist

- ☐ Snoei groenblijvende heggen en vormplanten om ze een mooi strak silhouet te geven.
- ☐ Verwijder vaste onkruidplanten zodra je ze ontdekt.
- ☐ Bemest het gazon met mestkorrels vlak voordat er regen wordt verwacht.
- ☐ Installeer een druppelsysteem om potten op het terras eenvoudig en efficiënt water te geven.
- ☐ Zaai tweejarige planten zoals steenraket en duizendschoon.

Vergroen een oude muur en plant alpiene planten zoals scheefkelk.

Plant alpiene planten in een muur

Plant rotsplanten en alpiene planten in scheuren en voegen van muren, waar ze het uiterlijk van het metselwerk verzachten en de muur tot bloei laten komen – letterlijk. Alpiene planten gedijen het beste in de volle zon en goed drainerende, arme grond, dus scheuren in muren zijn ideaal.

Probeer planten als scheefkelk en aubrietia. Roze fijnstraal bloeit de hele zomer, vlambloem en kruipende tijm doen het ook goed. Duw de planten met een verspeenstokje in de scheuren en bedek de wortels met wat vochtige potgrond.

Knip hardnekkige wilde scheuten onder de grond af.

Verwijder wilde scheuten van rozen

Rozen ontwikkelen vanuit de wortels groeikrachtige scheuten, wilde scheuten genoemd. Deze scheuten zien er heel anders uit dan de normale aanwas en ze groeien meestal veel harder. Haal ze dus weg voordat ze de overhand krijgen. Pak een wilde

scheut bij de basis beet en geef er een flinke ruk aan om hem van de plant af te trekken. Laat hij niet los, gebruik dan een snoeischaar om de scheut zo laag mogelijk af te knippen, maar houd er rekening mee dat hij weer zal uitlopen.

Hark de grond op kale plekken los, strooi er graszaad op en geef water.

Verbeter een dun of hobbelig gazon

Als je gazon er onregelmatig uitziet, kun je nu graszaad zaaien en kale plekken repareren die de mat voller maken. Krab met een grashark eerst de grond op de dunnere plekken open. De aarde moet aan het oppervlak kruimelig en fijn genoeg zijn om

in te kunnen zaaien, maar de ondergrond moet stevig blijven zodat er geen kuilen ontstaan. Geef droge grond water vóór het zaaien.

Strooi het graszaad op het oppervlak en dek het een paar weken af met netten of vliesdoek tegen vogels.

Controleer voor het planten of het gat even diep is als de pot.

Plant varens op een schaduwplek

Plant varens op plekken in de schaduw of onder struiken te verfraaien. Er is een ruime keus uit zowel bladverliezende als groenblijvende varens en ze combineren ook mooi met schaduwminnende bloeiende planten.

Varens groeien het beste in humusrijke grond, dus werk er veel tuincompost of bladaarde door. Maak de aarde in de pot eerst goed nat en graaf een gat dat even diep is als de pot. Maak de wortels van een dichtgegroeide wortelkluit voorzichtig los. Zet de plant in het gat, vul met aarde en druk aan. Geef weer water en voeg extra compost toe.

Volgende maand

- ☐ Geef plantenhangers water en voeding.
- ☐ Verfraai je tuin met exotische planten.
- ☐ Bemest rozen voor mooiere bloemen.
- ☐ Zaai meer sla voor een continue opbrengst.
- ☐ Kweek suikermals.

Gardeners' World

Klantenservice

Wil je abonnee worden of heb je vragen over je abonnement? Op onze website vind je antwoord op de meeste vragen.

www.gardenersworldmagazine.nl/contact

Telefoon

We zijn er maandag tot vrijdag van 09.00 tot 17.00 uur om je vragen te beantwoorden.

+31 (0)24-2027827

E-mail

Stel je vraag eenvoudig per e-mail aan een van onze service medewerkers.

klantenservice@gardenersworldmagazine.nl

Wist je dat je tegenwoordig eenvoudig zelf je adres kan wijzigen?

Ga naar www.gardenersworldmagazine.nl/adreswijzigen om je nieuwe adres door te geven. Het nieuwe adres wordt vervolgens automatisch in ons systeem gewijzigd.

Abonnementsinformatie

Gardeners' World kost € 6,99 per nummer. De abonnementsprijs is in Nederland € 69,- en in België € 72,- (12 nummers). Deze prijs geldt bij betaling per automatische incasso. Voor betaling via een (digitale) factuur geldt een toeslag van € 2,50. Je kunt eenvoudig een machtiging afgeven via www.magazineshop.nl/machtigen. Abonnementen worden automatisch verlengd, tenzij anders vermeld. Het opzeggen van een abonnement kan eenvoudig telefonisch via +31 (0)24-2027827 of per mail via klantenservice@gardenersworldmagazine.nl.

Copyright

BBC Gardeners' World magazine is published by F&L Media B.V. under licence from BBC Studios, Television Centre, Wood Lane, London W12 7TQ. The Gardeners' World logo and the BBC Blocks are the trade marks of the British Broadcasting Corporation. Used under licence. © Immediate Media Company Limited. All rights reserved. Reproduction in whole or part prohibited without permission.

Gardeners' World
Managing Director – Catriona Bolger
Head of Content – Kevin Smith

BBC Studios, UK Publishing
Chair, Editorial Review Boards: Nicholas Brett
Managing Director, Consumer Products and Licensing - Stephen Davies
Director, Magazines and Consumer Products - Mandy Thwaites
Compliance Manager - Cameron McEwan
UK.publishing@bbc.com
www.bbcstudios.com

Immediate Media Co Ltd
Chairman – Martin Weiss
CEO – Tom Bureau
Director of International Licensing and Syndication – Tim Hudson
International Partners Manager – Molly Hope-Seton

Alle rechten van dit materiaal behoren toe aan Immediate Media Co. Limited en mogen niet worden herdrukt of hergebruikt, in welke vorm dan ook, zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming. Het auteursrecht op deze uitgave en op daarin verschenen artikelen wordt door de uitgever voorbehouden. Het verlenen van toestemming tot publicatie in de gedrukte uitgave houdt in dat de auteur de uitgever, met uitsluiting van ieder ander onherroepelijk machtigt de bij of krachtens de auteurswet door derden verschuldigde vergoedingen voor kopiëren te innen en dat de auteur alle rechten overdraagt aan de uitgever, tenzij anders bepaald. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, vermenigvuldigd of gekopieerd zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever stelt zich niet aansprakelijk voor eventuele onjuistheden die in deze uitgave zouden kunnen voorkomen.

Gardeners' World is een uitgave van F&L Media B.V.
in licentie van BBC Studios

Hoofdredactie
Anne Wieggers

Redactie
Jos Heijmans, Helga Kluiters en Linda Passies

Met medewerking van
Berthe Bogers, Milly Born,
Marieke van der Eerden, Brenda Gruppen,
Jaap Molenaar (De Bijenstichting),
Rogier van Vugt, Stichting NL Bloeit!
en redactie Gardeners' World UK

Vormgeving
Nick Groenewold, Mylène Nales,
Tom Gerrits, Susan Gerbrands-Derksen,
Orlando Koper en Ellen Willemsen

Sales
Gavin Woesthoff
+31 (0)6 20 50 98 54
gwoesthoff@fnl.nl

Marketing
Anouk Tolboom
+31 (0)24 24 04 595
atolboom@fnl.nl

Drukkerij
Senefelder Misset Doetinchem B.V.

Vragen aan de redactie
Heb jij opmerkingen, suggesties of vragen aan de redactie?
redactie@gardenersworldmagazine.nl

Nieuwsredactie / Pers
redactie@gardenersworldmagazine.nl
of adresgegevens zie hieronder o.v.v.
F&L Media, redactie Gardeners' World

Bezoekadres F&L Media
Jonkerbosplein 52, 6534 AB Nijmegen

mei Groeigids

Met ons handige overzicht kies je de beste eetbare gewassen om nu te zaaien en te planten.

Binnen zaaien **Buiten planten/zaaien** **Oogsten**

De beste keuzes voor mei		jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
	Andijvie Een goede bron van foliumzuur. Gooi de buitenste bladeren niet weg, want hoe meer zon, hoe hoger het gehalte aan voedingsstoffen. Kook kort voor een zachtere smaak.												
		Tips Voor een minder bittere smaak bleek je elke bijna volgroeide plant 10 dagen door hem te bedekken met een emmer. Zaaien ↓ 1 cm diep Afstand ↔ 23 cm uit elkaar ↗ 30-35 cm tussen rijen											
	Basilicum Dit zachte zomerkruid bevat ontstekingsremmende voedingsstoffen. Pluk de bovenste bladeren om nieuwe zijseuten te stimuleren en voeg de bloemen toe aan salades.												
		Tips Basilicum groeit goed in potten. Zet ze op de zonnigste plek in je tuin. Zaai elke twee weken om de hele zomer te oogsten. Zaaien ↓ op oppervlak Afstand ↔ 10 cm uit elkaar ↗ 15 cm tussen rijen											
	Courgette Deze groente, vol vezels, kalium en foliumzuur, is goed voor het hart en bevat weinig calorieën. En hij is ontzettend veelzijdig: grillen, roosteren, (roer)bakken of koken (soep!). Het kan allemaal.												
		Tips Kies een plek in de volle zon en grond met veel organisch materiaal. Plant uit na de laatste vorst. Geef voldoende water en voeding. Zaaien ↓ 2,5 cm diep Afstand ↔ 90 cm uit elkaar ↗ 90 cm tussen rijen											
	Okra Okra bevat een type koolhydraat dat goede darmbacteriën voedt en de spijsvertering ondersteunt. Het kan helpen de bloedsuikerspiegel in evenwicht te brengen.												
		Tips Week de harde zaden een paar uur in lauw water voor het zaaien. Kweek in een vochtige kas. Zaaien ↓ 0,5 cm diep Afstand ↔ 40-60 cm uit elkaar ↗ 60-75 cm tussen rijen											
	Peterselie Peterselie is niet alleen voor de garnering. Het is ook rijk aan foliumzuur (goed voor het hart), vitamine C en kalium, evenals carotenoiden voor gezonde ogen. Trek bouillon van de stengels.												
		Tips Zaai regelmatig een beetje in voorjaar en zomer om continu te kunnen oogsten. Wat je over hebt kun je invriezen. Zaaien ↓ 1 cm diep Afstand ↔ 10 cm uit elkaar ↗ 15 cm tussen rijen											
	Prei Ze zijn rijker aan carotenoiden, foliumzuur en vitamine C dan hun uienneefjes. Prei is als mild smakend lid van de alliumfamilie een veelzijdig ingrediënt voor veel soorten gerechten.												
		Tips Aard de grond rond de stengels aan voor mooi witte preien. Plant uit op de plek van eerder geoogste vroege aardappelen. Zaaien ↓ 1 cm diep Afstand ↔ 15 cm uit elkaar ↗ 30-38 cm tussen rijen											
	Pronkboon Deze bonen leveren voedingsstoffen die goed zijn voor sterke botten, zoals calcium, magnesium en vitamine K. Ze bevatten weinig calorieën en je kunt ze stomen, roerbakken en koken.												
		Tips Kweek Oost-Indische kers in de buurt om bonenluizen weg te lokken. Oogst de jonge, malse peulen regelmatig. Zaaien ↓ 5 cm diep Afstand ↔ 15 cm uit elkaar ↗ 60 cm tussen rijen											
	Spinazie Deze bladeren zijn rijk aan natuurlijke nitraten, die de bloedstroom verbeteren door de bloedvaten te ontspannen en de bloeddruk te verlagen. Voeg toe aan roerbakgerechten of rauw aan salades.												
		Tips Werk ruimschoots organisch materiaal door de grond en zaai regelmatig om langdurig te kunnen oogsten. Zaaien ↓ 2 cm diep Afstand ↔ 15 cm uit elkaar ↗ 30 cm tussen rijen											
	Winterkool Kool is een goede bron van calcium, vitamine C, eiwitten en vezels en heeft vele voordelen, waaronder een beschermend effect op het hart. Goed om te roerbakken, stomen of smoren.												
		Tips Zaai regelmatig kleine beetjes om de oogst te spreiden. Bedek met fijnmazige netten om koolwitjes te weren. Zaaien ↓ 2 cm diep Afstand ↔ 45 cm uit elkaar ↗ 60 cm tussen rijen											
	Wortel Deze wortels zijn rijk aan vitaminen en mineralen, maar bevatten weinig calorieën. Door hun hoge vezel- en watergehalte zijn ze ideaal als je op je gewicht wilt letten.												
		Tips Bescherm met een barrière van vliesdoek van zeker 60 cm hoog om te voorkomen dat wortelvliegen eitjes kunnen leggen. Zaaien ↓ 1 cm diep Afstand ↔ 10 cm uit elkaar ↗ 30 cm tussen rijen											

Volgende maand

Het juninummer ligt vanaf **23 mei** in de winkel.

**Bestel hem
vóór 4 mei met
gratis verzending!**

Ga naar [gardenersworld
magazine.nl/voorverkoop](http://gardenersworldmagazine.nl/voorverkoop)

Juni is voor rozen

Adam vertelt welke roos bij jou past en hoe je hem mooi houdt – jaar na jaar.

Monty vertelt welke moestuinklussen je in juni zeker niet moet vergeten.

Ontdek de mooiste pelargoniums met geurend blad.

Zet net als Arit je zomerpotten vol geweldige plantencombinaties.

FOTO'S: JASON INGRAM; NEIL HEPWORTH
*AANKONDIGINGEN ONDER VOORBEHOUD

Gardeners' World

Mis geen nummer meer!

Neem nu een abonnement en krijg voortaan elke uitgave van Gardeners' World automatisch in je brievenbus.

Ga naar www.gardenersworldmagazine.nl/abo
of bel gratis naar **+31 (0)24 2027 827**

KUPERS TUINREIZEN

Al 36 jaar organisator
van de mooiste
tuinreizen in Europa.

**Gaat u met ons mee op ontdekking
door de mooiste tuinen van Europa?**

Wij weten ze allemaal te liggen, want we zijn van oudsher de meest gespecialiseerde touroperator in tuinreizen! Struin langs de mooiste bloembedden via kronkelende padjes, ontdek verrassende doorkijkjes en verwonder u over de prachtige panorama's tijdens onze tuinreizen. Met 37 prachtige bestemmingen naar o.a. Engeland, Frankrijk, Duitsland en Italië zit er beslist een inspirerende reis voor u tussen en dat al vanaf € 275,- op basis van halfpension.

Bestel onze brochure **GRATIS** op
onze website www.kuperstuinreizen.nl of bel 045 8200 908

STIHL

HEGGEN SNOEIEN WORDT KINDERSPEL

Met deze allrounder kan je je heggen doeltreffend snoeien. Deze zeer lichte machine heeft een verrassend hoog zaagvermogen, waardoor je hem veelzijdig kan inzetten. Bovendien is de HSA 50 aangenaam stil en ergonomisch ontworpen voor comfortabel werken.

HSA 50
ACCUHEGGENSCHAAR
STIHL. STERK WERK

AKI II
SYSTEM

Meer informatie op stihl.nl of bij je lokale STIHL dealer.

STIHL
**CASH
BACK**
OP 2DE ACCU
CASHBACK-STIHL.EU